

Správa zo štatistického spracovania dotazníka ekonomického, sociálneho a kultúrneho statusu žiaka

Aktivita 4.1 „Indikátory kvality vzdelávania v hodnotení škôl“

Názov projektu: **Hodnotenie kvality vzdelávania na ZŠ a SŠ v SR
v kontexte prebiehajúcej obsahovej reformy vzdelávania**

Mgr. Marta Kudácseková
s doplnkami od
Mgr. Zuzana Juščáková PhD.

Bratislava máj 2012

OBSAH

1 VÝCHODISKÁ URČOVANIA ESCS ŽIAKA	4
1.1 Klasifikácia vzdelania.....	4
1.2 Klasifikácia zamestnaní.....	5
1.3 Vybavenie domácnosti.....	7
2 CHARAKTERISTIKA DOTAZNÍKA	8
2.1 Základné údaje o dotazníkovom prieskume	8
2.2 Metodika spracovania indexu ESCS.....	10
2.2.1 Vyššie vzdelanie rodičov.....	10
2.2.2 Vyššie zamestnanie rodičov.....	10
2.2.3 Vybavenie domácnosti.....	12
.....2.2.4 Výpočet indexu ESCS.....	13
3 ANALÝZA DOTAZNÍKA	14
3.1 Popis súboru žiakov.....	14
3.2 Index ESCS žiaka.....	15
3.2.1 Jednotlivé zložky indexu ESCS žiaka.....	15
3.2.1.1 Vyššie vzdelanie rodičov – HISCED.....	16
3.2.1.2 Vyššie zamestnanie rodičov – HISEI.....	18
3.2.1.3 Vybavenie domácnosti – HOMEPOS.....	21
3.2.1.3.1 Bohatstvo domácnosti – WELTH.....	22
3.2.1.3.2 Kultúrne vybavenie domácnosti – CULTPOSS.....	23
3.2.1.3.3 Domáce vzdelávacie prostriedky – HEDRES.....	24
3.2.2 Analýza rozdielov v indexe ESCS žiaka.....	26
3.2.2.1 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa kraja.....	26
3.2.2.2 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa zriaďovateľa.....	28
3.2.2.3 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa typu školy.....	29
3.2.3 Analýza vybraných socio-ekonomických ukazovateľov rodiny.....	30
3.2.3.1 Typ rodiny.....	30
3.2.3.1.1 Úplnosť rodiny.....	30
3.2.3.1.1.1 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa typu rodiny.....	32
3.2.3.1.1.2 Žiaci pochádzajúci z detského domova.....	33
3.2.3.1.1.2.1 Rozdiely v indexe ESCS medzi žiakmi pochádzajúcimi z detského domova a ostatnými žiakmi.....	33
3.2.3.2 Počet súrodencov.....	35
3.2.3.2.1 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa počtu súrodencov.....	35
3.2.3.3 Frekvencia brigádnickej činnosti žiakov.....	37
3.2.3.4 Motívy brigádnickej činnosti žiakov.....	38
3.2.3.5 Trávenie voľného času žiakov.....	39
3.2.3.5.1 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa frekvencie vykonávania vybraných voľnočasových aktivít.....	42
3.2.3.5.1.1 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa frekvencie čítania.....	42
3.2.3.5.1.2 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa frekvencie návštevy krúžkov a kurzov.....	43
3.2.3.5.1.3 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa frekvencie návštevy kultúrnych podujatí.....	44

3.2.3.6	Povinnosti žiakov.....	46
3.2.3.6.1	Pomoc v domácnosti.....	46
3.2.3.6.2	Starostlivosť o iné osoby.....	47
3.2.3.6.3	Učenie sa a celková príprava do školy.....	48
3.2.3.7	Zdravotný stav žiakov.....	49
3.2.3.7.1	Frekvencia robenia komisionálnych skúšok.....	49
3.2.3.7.2	Frekvencia výskytu chrípkových ochorení.....	49
3.2.3.7.3	Frekvencia výskytu ochorení dlhodobého charakteru.....	50
3.2.3.7.3	Frekvencia užívania liekov.....	51
3.2.4	Analýza ukazovateľov týkajúcich sa štúdia žiaka.....	52
3.2.4.1	Opakovanie ročníka počas štúdia na základnej škole.....	52
3.2.4.2	Záujem žiaka doštudovať na strednej škole.....	52
3.2.4.3	Prestup žiaka na inú strednú školu.....	53
3.2.4.4	Záujem žiaka po skončení strednej školy pokračovať v štúdiu na VŠ.....	55
3.2.4.4.1	Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa záujmu žiaka študovať na VŠ.....	55
3.2.4.5	Možnosť finančného zabezpečenia štúdia na VŠ.....	57
3.2.4.5.1	Možnosť finančného zabezpečenia štúdia na niektorej slovenskej VŠ.....	57
3.2.4.5.1.1	Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa možnosti finančného zabezpečenia štúdia na niektorej slovenskej VŠ.....	57
3.2.4.5.2	Možnosť finančného zabezpečenia štúdia na niektorej zahraničnej VŠ.....	59
3.2.4.5.2.1	Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa možnosti finančného zabezpečenia štúdia na niektorej zahraničnej VŠ.....	59

4 ZÁVER..... 61

POUŽITÁ LITERATÚRA..... 62

PRÍLOHY..... 63

VYSVETLIVKY

ESCS	–	ekonomický, sociálny a kultúrny status
N	–	veľkosť štatistického súboru, počet žiakov
p	–	položka dotazníka
r	–	korelačný koeficient, koeficient vecnej signifikancie
VŠ	–	vysoká škola
BA	–	Bratislavský kraj
TT	–	Trnavský kraj
TN	–	Trenčiansky kraj
NR	–	Nitriansky kraj
ZA	–	Žilinský kraj
BB	–	Banskobystrický kraj
PO	–	Prešovský kraj
KE	–	Košický kraj

1 VÝCHODISKÁ URČOVANIA ESCS ŽIAKA

Pozadie výskumu ekonomického, sociálneho a kultúrneho statusu žiaka má svoj zdroj v štúdiu PISA, v rámci ktorej boli administrované žiacke dotazníky s položkami, na základe ktorých sa vypočítal index ESCS žiaka.¹

Index ESCS bol vyhodnotený na základe troch premenných týkajúcich sa rodinného zázemia:

- vyššieho vzdelania rodičov
- vyššieho zamestnania rodičov
- vybavenia domácnosti

1.1 Klasifikácia vzdelania

UNESCO vytvorilo v roku 1997 medzinárodné štandardy klasifikácie vzdelávania - ISCED, ktoré univerzálne triedia jednotlivé úrovne vo vnútri vzdelávacieho systému a tieto úrovne presnejšie vymedzujú. Tým umožňujú objektívnejšie porovnávanie školských sústav.

Klasifikácia ISCED (UNESCO, 1999) bola vypracovaná aj na Slovensku podľa jednotlivých stupňov vzdelávania pre jednotlivé obsahové oblasti vzdelávania, podľa ktorej sa postupuje v Európskej únii a ktorú akceptujú aj iné medzinárodné organizácie (napr. OECD).

Klasifikácia ISCED rozlišuje 7 školských úrovní, podľa ktorých sme kategorizovali premenné týkajúce sa vzdelania rodičov.

Tab.1 Kategorizácia stupňov vzdelania²

ISCED 0		Predprimárne vzdelávanie: (predškolské, materská škola)
ISCED 1		Primárne vzdelávanie: 1. stupeň základnej školy (1.-4.ročník)
ISCED 2		Nižšie sekundárne vzdelávanie: 2. stupeň základnej školy (5.-9. ročník)
	ISCED 2A	2. stupeň základnej školy
	ISCED 2B	Ukončené povinné vzdelávanie v rámci neukončeného odborného vzdelávania
	ISCED 2C	Zaučenie v odbore
ISCED 3		Vyššie sekundárne vzdelávanie: stredná škola
	ISCED 3A	Stredné (všeobecné) vzdelávanie s maturitou (gymnázium)
	ISCED 3B	Stredné odborné vzdelávanie s maturitou
	ISCED 3C	Stredné odborné vzdelávanie
ISCED 4		Postsekundárne vzdelávanie nezahrnuté do terciárneho (programy odbornej prípravy, nadstavbové, pomaturitné štúdium, preduniverzitné kurzy)
ISCED 5		Prvý stupeň terciárneho vzdelávania: vysokoškolské bakalárske, magisterské štúdium, štúdium na vysokých odborných školách a ďalšie vzdelávanie, ktoré nesmeruje k udeleniu vedeckého titulu
ISCED 6		Druhý stupeň terciárneho vzdelávania: vysokoškolské doktorandské štúdium

¹ Na základe zaslaného informačného listu na OECD, ktorý nám umožnil použiť v dotazníkovom výskume vybrané položky zo žiackeho dotazníka PISA 2009, sme ESCS žiaka zisťovali na základe výpočtu indexu ESCS podľa metódy PISA.

² zdroj: www.statpedu.sk

1.2 Klasifikácia zamestnaní

Ďalšia základná premenná našej databázy sa týka zamestnania rodičov. Rozlišujeme medzinárodnú štandardnú klasifikáciu zamestnaní ISCO a národnú klasifikáciu zamestnaní KZAM. Klasifikácia KZAM 2001 má 5-stupňovú hierarchickú štruktúru a ISCO-88 má 4-stupňovú hierarchickú štruktúru.³

Medzinárodná štandardná klasifikácia zamestnaní ISCO-88 vychádza z 2 princípov:

1. **druh vykonávanej práce** (pracovné miesto, zamestnanie)
2. **zručnosť**

Pracovné miesto je súhrnom úloh a povinností vykonávaných jednou osobou, ktorá môže byť zamestnancom alebo samostatne zárobkovo činnou osobou – podnikateľom. ISCO klasifikuje pracovné miesta predchádzajúce, súčasné aj budúce.

Zamestnanie je súhrnom, kombináciou pracovných miest s vysokým stupňom podobnosti vykonávaných úloh a povinností. Zamestnanie je charakteristické svojou „prenositelnosťou“ na viacero pracovísk. Jedna osoba sa môže spájať so zamestnaním hlavným, vedľajším alebo predchádzajúcim.

Zručnosť je schopnosť vykonávať úlohy a povinnosti na danom pracovnom mieste. Klasifikácia ISCO vychádza z dvoch dimenzií zručností, ktoré sú základom pre usporiadanie zamestnaní do skupín. Týmito dimenziami sú: **úroveň zručností a špecializácia**.⁴

Klasifikácia zamestnaní ISCO-88 je verzia klasifikácie zamestnaní, ktorá bola v SR implementovaná pod názvom Klasifikácia zamestnaní, verzia 2001 (KZAM).

Klasifikácia KZAM má päť úrovní. Číselný kód je 6-miestny a je konštruovaný takto:

Jednotka zamestnania je dvojmiestny číselný kód z intervalu 01 až 99, ktorý podrobnejšie člení zamestnanie v rámci príslušnej podskupiny zamestnania.⁵

³ (Zbierka zákonov č. 16/2001: ZÁSADY PRI ZATRIEĐOVANÍ ZAMESTNANÍ..., 2001, s.3).

⁴ (Štatistický úrad Slovenskej republiky: Medzinárodná štandardná klasifikácia zamestnaní ISCO-08, 2010, s. 3-4).

⁵ (Zbierka zákonov č. 16/2001: ZÁSADY PRI ZATRIEĐOVANÍ ZAMESTNANÍ..., 2001, s.3-4).

Tab.2 Hierarchická štruktúra zamestnaní KZAM 2001

KZAM 2001
10 hlavných tried
28 tried
120 skupín
504 podskupín
3674 jednotiek

Tab.3 Hlavné triedy klasifikácie KZAM 2001⁶

Hlavná trieda 1 Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci
Hlavná trieda 2 Vedeckí a odborní duševní zamestnanci
Hlavná trieda 3 Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch
Hlavná trieda 4 Administratívni zamestnanci (úradníci)
Hlavná trieda 5 Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode
Hlavná trieda 6 Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve, lesníctve a v príbuzných odboroch (okrem obsluhy strojov a zariadení)
Hlavná trieda 7 Remeselníci a kvalifikovaní výrobcovia, spracovatelia, opravári (okrem obsluhy strojov a zariadení)
Hlavná trieda 8 Obsluha strojov a zariadení
Hlavná trieda 9 Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci
Hlavná trieda 0 Príslušníci armády (profesionálni vojaci)

Zásady pri zatried'ovaní zamestnaní podľa klasifikácie⁷

1. Pri zatried'ovaní zamestnaní podľa klasifikácie sa pri definovaní hlavných tried použijú dve úrovne:

- stupeň vzdelania**, ktorý je funkciou zložitosti a rozsahu zahrnutých úloh, pričom zložitosť má prioritu,
- špecializácia vzdelania**, ktorá odzrkadľuje typ použitej vedomosti, používané nástroje a zariadenie, spracovaný materiál a charakter produkovaného tovaru a služieb. Dôraz sa kladie na požadovanú kvalifikáciu na vykonávanie úloh, a nie na to, či zamestnanec, ktorý má konkrétne zamestnanie, je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní

2. Klasifikácia má desať hlavných tried, ktoré sú zostavené s prihliadnutím na štyri stupne vzdelania takto:

- do hlavnej **triedy 1** sa zatried'ujú zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci. V tejto hlavnej triede sa vzťah stupňa vzdelania neustanovuje a za dôležitejšie sa považuje funkcia tvorby politiky a riadenia,
- do hlavnej **triedy 2** sa zatried'ujú zamestnania vyžadujúce vedomosti a schopnosti zodpovedajúce vysokoškolskému vzdelaniu, bakalárskemu vzdelaniu alebo vedeckej kvalifikácii,
- do hlavnej **triedy 3** sa zatried'ujú zamestnania vyžadujúce vedomosti a schopnosti zodpovedajúce úplnému strednému, prípadne bakalárskemu vzdelaniu,
- do hlavných **tried 4, 5, 6, 7 a 8** sa zatried'ujú zamestnania vyžadujúce rovnaký stupeň vzdelania (stredné vzdelanie, úplné stredné vzdelanie) a rozlišujú sa vzťahom k širokým skupinám špecializácie vzdelania,
- do hlavnej **triedy 9** sa zatried'ujú zamestnania vyžadujúce vedomosti na úrovni základného vzdelania,
- do hlavnej **triedy 0** sa zatried'ujú príslušníci armády (profesionálni vojaci). Stupeň vzdelania sa v nej neustanovuje a za dôležitejšie sa považuje vykonávanie vojenskej povinnosti.

3. Všetky zamestnania, ktoré spočívajú v prácach, kde zamestnanci plnia najmä legislatívne úlohy,

⁶ Zbierka zákonov č. 16/2001: ZÁSADY PRI ZATRIED'OVANÍ ZAMESTNANÍ..., 2001, s. 3

⁷ Zbierka zákonov č. 16/2001: ZÁSADY PRI ZATRIED'OVANÍ ZAMESTNANÍ..., 2001, s.2-4

riadiace úlohy a povinnosti, sa klasifikujú a zatriedujú do hlavnej triedy 1.

4. Pri zatriedovaní podľa tried klasifikácie pre zamestnania s rovnakými kvalifikačnými požiadavkami sa na úrovni hlavnej triedy rozlišuje medzi zamestnaniami, ktoré sa v zásade **orientujú na remeselnú činnosť (hlavná trieda 6 a 7)**, a zamestnaniami, ktoré sa v zásade **orientujú na obsluhu strojov, zariadení a montážne práce (hlavná trieda 8)**.

5. Pracujúci "vlastníci" sa klasifikujú podľa toho, či sa ich úlohy a povinnosti z hlavnej časti podobajú úlohám a povinnostiam riadiacich zamestnancov a vedúcich alebo iných zamestnancov v rovnakej oblasti práce (samostatne pracujúci inštalatér môže mať prevažne riadiace úlohy, ale iný môže vykonávať prevažne rovnakú prácu ako námezdné pracujúci inštalatér, čo závisí napríklad od veľkosti spoločnosti; v prvom prípade sa zamestnanie klasifikuje podľa triedy "riadiaci zamestnanec" a v druhom prípade "inštalatér"). **Niektorým úlohám sa dáva prednosť pri určovaní kategórie zamestnaní najmä pri tých zamestnaniach, ktoré majú široký rozsah povinností.** V týchto prípadoch sa zatriedovanie podľa klasifikácie rieši podľa pravidiel priority. (Pekár, ktorý pečie a zároveň predáva, sa klasifikuje ako pekár, a nie ako predavač. Zamestnanec, ktorý obsluhuje určitý typ stroja a zaučá nových zamestnancov, sa klasifikuje ako operátor stroja. Vodič taxi, ktorý si vedie aj účtovníctvo, sa klasifikuje ako vodič motorových vozidiel.).

1.3 Vybavenie domácnosti

Vybavenie domácnosti je poslednou zložkou indexu ESCS. Je to premenná, ktorá tiež ovplyvňuje ESCS žiaka.

Vybavenie domácnosti pozostáva z 3 hlavných zložiek⁸:

- bohatstvo domácnosti
- kultúrne vybavenie domácnosti
- domáce vzdelávacie prostriedky

⁸ PISA: Technical Report, 2006, s.346-9

2 CHARAKTERISTIKA DOTAZNÍKA

2.1 Základné údaje o dotazníkovom prieskume

Cieľ výskumu

Hlavným cieľom výskumu je preskúmať vzťah medzi ekonomickým, sociálnym a kultúrnym postavením žiaka a jeho študijnými výsledkami. Prieskum dotazníkom ESCS je základným a zatiaľ jediným vstupom tohto výskumu.

Metóda výskumu

Nástroj a metodológiu sme postúpili na SAV na recenziu PhDr. Zuzane Kusej, PhD. Pripomienky boli zapracované. Zber údajov sa uskutočnil prostredníctvom kvantitatívneho prístupu v metodológii sociálnych vied, na základe metódy dotazníkového zisťovania. Kvôli overeniu zrozumiteľnosti jednotlivých položiek a možností odpovedí v dotazníku i časového trvania sme realizovali pilot. Výsledky pilotnej administrácie nás upozornili na niekoľko chýb, ktoré sme odstránili.

Výberový súbor: žiaci prvého ročníka v školskom roku 2010/11 resp. druhého ročníka v školskom roku 2011/12 na stupni vzdelávania ISCED 3

Forma administrácie: Na spolupracujúce školy sme klasickou formou doručili prevodník so zoznamami žiakov: meno a heslo. Náš regionálny spolupracovník otvoril obálku pred žiakmi, rozdal heslá a žiakovi zostal jeho ústrižok, ktorý mohol si alebo ponechať, alebo po vyplnení dotazníka zničiť. Zber údajov sa uskutočnil elektronickou formou cez dataportal NÚCEM.

Termín hlavnej administrácie: MÁJ-JÚN 2011

Pretože sme nechceli stratiť časť žiakov, ktorí v čase hlavného zberu dát neboli v škole prítomní resp. administrátori na školách nemali prijateľné organizačné podmienky (bolo by to 15-18 % kľúčových žiakov⁹), otvorili sme náš dataportál pre tento zber aj v čase od septembra 2011 do januára 2012.

Okolnosti administrácie: Vzhľadom na naše záruky anonymity žiakov a dôveru škôl, ktorú sme si získali osobným kontaktom a predchádzajúcou spolupracou, všetky školy až na jedno gymnázium súhlasili s administráciou bez súhlasu rodičov. Len spomínané gymnázium si vyžiadalo náš oficiálny prípis rodičom s návratkou ich súhlasu. Tak sme na tejto škole stratili 30 žiakov z celkového počtu 135 kľúčových žiakov.

Popis výberového súboru

Výberový súbor tvoria žiaci prvých ročníkov stredných škôl. Pri dozbere v ďalšom školskom roku boli naši žiaci, prirodzene, už druháci. Rozsah výberového súboru je 38 stredných škôl (2765 žiakov).

Postup pri výbere respondentov

Reprezentatívnosť výberu sme podriaďovali podľa kritérií: typ strednej školy, územný princíp, veľkosť sídla, priemerná úspešnosť školy v EČ MS v posledných 5 rokoch, zriaďovateľ.

Počet položiek dotazníka: 30

Čas na odpovede: neobmedzený, vo všetkých zberoch do 50 minút

⁹ Kľúčový žiak vo výskume aktivity 4.1 je ten, ktorý sa zúčastnil všetkých meraní aktivity

Hlavné zložky ESCS žiaka:

PISA index ekonomického, sociálneho a kultúrneho statusu žiaka (ESCS)¹⁰ zahŕňa informáciu o:

- vyššom dosiahnutom **vzdelaní** rodičov žiaka /p03, p04, p07, p08/
reprezentovanú počtom rokov školskej dochádzky (**HISCED, PARED**)
- vyššom statuse **zamestnania** rodičov (**HISEI**) /p02a-p02b, p05, p06a-p06b, p09/
- **vybavení domácnosti (HOMEPOS)** z pohľadu vzdelávacích zdrojov
a z pohľadu životnej úrovne rodiny /p10, p11, p12/

Pridané socio-ekonomické ukazovatele rodiny

Okrem uvedených hlavných zložiek ESCS žiaka sme pridali aj nami zostavené ďalšie ukazovatele poukazujúce na sociálno-ekonomickú situáciu rodiny, ktoré môžu vplývať na študijné výsledky žiaka:

- **typ rodiny** /p01, p24/
- **počet súrodencov** /p25/
- **frekvencia brigádnickej činnosti žiakov** /p22/
- **motívy brigádnickej činnosti žiakov** /p23/
- **trávenie voľného času žiakov** /p18a-p18n, p18aa-p18dd/
- **povinnosti žiakov** /p19, p19aa, p20, p21/
- **zdravotný stav žiakov** /p27, p28, p29, p30/

a ukazovatele, týkajúce sa štúdia žiaka

- **opakovanie ročníka počas štúdia na základnej škole** /p26/
- **záujem žiaka doštudovať na strednej škole** /p13/
- **prestup žiaka na inú strednú školu** /p14/
- **záujem žiaka po skončení strednej školy pokračovať v štúdiu na VŠ** /p15, p16, p17/

Štatistické spracovanie dát

Na štatistické spracovanie sme použili univariačnú a bivariačnú analýzu. Získané dáta sú spracované pomocou počítačového programu SPSS 19. Výsledky prieskumu sú zobrazené vo frekvenčných a kontingenčných tabuľkách a grafoch.

¹⁰ PISA: Technical Report, 2006

2.2 Metodika spracovania indexu ESCS žiaka

Ekonomický, sociálny a kultúrny status žiaka sme zisťovali na základe výpočtu indexu ESCS. Zdrojom je technická správa PISA 2006. Technická správa PISA 2009 v období prípravy dotazníkového výskumu ešte nebola dokončená, preto sme postupovali na základe metodiky PISA 2006. Index ESCS bol vyhodnotený na základe troch premenných týkajúcich sa rodinného zázemia: **HISCED**, **HISEI** a **HOMEPOS**

2.2.1 Vyššie vzdelanie rodičov

Kódovanie vzdelania matky a otca prebehlo na základe *Medzinárodnej štandardnej klasifikácie vzdelávania – ISCED*, Tab.1. Kľúčovou hodnotou bola hodnota vzdelania toho rodiča, ktorý dosiahol vyššie vzdelanie ako ten druhý (vyššie vzdelanie rodičov, t.j. **HISCED**). Klasifikácia HISCED bola následne prekódovaná na klasifikáciu **PARED**, čo je vzdelanie prepočítané na roky štúdia, pričom do výpočtu indexu ESCS sa zarátavala táto hodnota.

2.2.2 Vyššie zamestnanie rodičov

Kódovanie zamestnania matky a otca prebehlo na základe *Klasifikácie zamestnaní - KZAM*, ktorá je vytvorená podľa *Medzinárodnej štandardnej klasifikácie zamestnaní ISCO-88* prijatej Medzinárodnou organizáciou práce ILO. Rozdeľuje zamestnania do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Toto triedenie umožňuje porovnávanie práce na európskej úrovni. Zamestnania rodičov boli kódované na základe *Klasifikácie zamestnaní - KZAM*, a následne boli prekódované podľa kódov *klasifikácie zamestnaní ISCO-88*, (Kap. 1.2). Klasifikácia Medzinárodnej organizácie práce je upravená na základe štúdie PISA na klasifikáciu **ISEI** použiteľnú pre všetky krajiny. Jednotlivým zamestnaniam boli pridelené body – vznikla tak klasifikácia zamestnaní od najnižšieho po najvyšší status zamestnania. Do indexu ESCS sa zarátavala hodnota zamestnania toho rodiča, ktorý dosiahol vyšší status zamestnania ako ten druhý (vyššie zamestnanie rodičov, t.j. **HISEI**)¹¹.

Postup kódovania zamestnaní:

1. Kódovanie zamestnaní podľa *Klasifikácie zamestnaní KZAM* ¹²

Stránka obsahuje „**Pomocník KZAM**“, kde cez vyhľadávanie v *databáze kartotéky typových pozícií* je možné nájsť kódy jednotlivých zamestnaní. Do riadku s príkazom „*Zadajte názov pozície alebo kód KZAM:*“ je potrebné vpísať názov zamestnania v mužskom rode napr. kuchár, učiteľ (nie kuchárka či učiteľka). Nie všetky zamestnania sa však podarí nájsť cez databázu kartotéky typových pozícií. Môže sa stať, že zamestnanie má v klasifikácii iný názov, ako sme zadali do vyhľadávača, a v tom prípade vyhľadávač požadované údaje nenájde. Vtedy použijeme

¹¹ Codebook for student questionnaire data file

[http://pisa2009.acer.edu.au/downloads/Codebook_Stu09_Dec10.pStupne volnosti](http://pisa2009.acer.edu.au/downloads/Codebook_Stu09_Dec10.pStupne%20volnosti)

¹² Pri kódovaní zamestnaní sme si pomohli internetovou stránkou (<http://www.istp.sk/ktp/vyhľadavanie-kzam-exp.php>).

„**ABECEDNÝ ZOZNAM ZAMESTNANÍ S KÓDMI ROZŠÍRENEJ KLASIFIKÁCIE**“ (Príloha č. 4 k opatreniu č. 16/2001 Z. z., s.342)

Pre naše účely je dôležitý 4-miestny kód (podskupina zamestnaní), ktorý zaznamenáme do databázy excelu.

2. Rekódovanie zamestnaní podľa *Klasifikácie zamestnaní KZAM* do *Klasifikácie zamestnaní ISCO-88*.

Po vyhľadání kódov podskupiny zamestnaní podľa *Klasifikácie zamestnaní KZAM* na základe **PREVODNÍKA ROZŠÍRENEJ KLASIFIKÁCIE** (Príloha č. 3 k opatreniu č. 16/2001 Z. z., s.322) prekódujeme jednotlivé podskupiny zamestnaní do *Klasifikácie zamestnaní ISCO-88*.

Príklad č.1:

„Zadajte názov pozície alebo kód KZAM:“ učiteľ

332002 Učiteľ v materskej škole

3 Technickí, zdravotnícki, pedagogickí zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch

33 Pedagogickí zamestnanci

332 Pedagógovia v predškolskej výchove

3320 Pedagógovia v predškolskej výchove

332002 Učiteľ v materskej škole

Príklad č.2:

„Zadajte názov pozície alebo kód KZAM:“ zdravotná sestra

323106 Detská sestra

3 Technickí, zdravotnícki, pedagogickí zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch

32 Technickí zamestnanci v oblasti biológie, zdravotnícki a poľnohospodárski zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch

323 Odborní ošetrovatelia, zdravotné sestry

3231 Zdravotné sestry

323106 Detská sestra

Tab.4 Znáznornenie databázy v exceli (kódovanie zamestnaní)

p02_a	p02_b	MKZAM zamestnanie matky podľa klasifikácie KZAM 01	MISCO zamestnanie matky podľa klasifikácie ISCO 88	Poznámky
Detská sestra	Ošetruje deti v nemocnici	3231	3231	Na základe „Prevodníka rozšírenej klasifikácie“ sa MKZAM prekóduje na MISCO. Toto číslo sa vo väčšine prípadov nemení.
učiteľka v MŠ	Pripravuje deti do ZŠ	3320	3320	
.....				

V položke týkajúcej sa zamestnania rodičov je uvedená poznámka:

„V prípade, že tvoja mama (otec) teraz nepracuje, uveď jej (jeho) posledné hlavné zamestnanie“. Aj napriek tomu sa vyskytovali prípady, že žiak uviedol, že jeho rodič je nezamestnaný či na materskej dovolenke a pod.. Preto štúdiá PISA vytvorila uvedené kódy:

9501 Žena v domácnosti
9502 Študent
9503 Poberatelia sociálnych dávok (nezamestnaní, dôchodcovia, chorí..)
9504 Nevie
9505 Chce si nájsť dobrú prácu, dobre platenú prácu, prácu v kancelárii
9997 N/A (not applicable), položka sa nedá aplikovať na situáciu respondenta, položka sa ho netýka
9998 Invalid (neplatný údaj)
9999 Missing (chýbajúci údaj).

2.2.3 Vybavenie domácnosti ¹³

HOMEPOS pozostáva z 3 hlavných zložiek:

$$\text{HOMEPOS} = \text{WELTH} + \text{CULTPOSS} + \text{HEDRES}^{14},$$

kde

WELTH (bohatstvo domácnosti):

/p10, p11/

- vlastná izba
- prístup na internet
- umývačka riadu
- DVD prehrávač
- videokamera
- digitálny fotoaparát (nie ako súčasť mobilu)
- kosačka
- počet mobilných telefónov
- počet televízorov
- počet počítačov
- počet áut
- počet kúpeľní

CULTPOSS (kultúrne vybavenie domácnosti)

/p10/

- klasická literatúra
- poézia (knihy básní)
- umelecké diela (napr. umelecké obrazy...)

¹³ t.j. HOMEPOS

¹⁴ (PISA: Technical Report, 2006, s.346-9).

HEDRES (domáce vzdelávacie prostriedky)

/p10, p12/

- písací stôl
- tiché miesto na štúdium
- počítač, ktorý môžeš používať pri príprave do školy
- vzdelávací softvér
- knihy, ktoré môžeš využiť pri príprave na vyučovanie
- technické príručky
- slovník
- počet kníh

2.2.4 Výpočet indexu ESCS

$$ESCS = \beta_1 HISEI' + \beta_2 PARED' + \beta_3 HOMEPOS'$$

kde koeficienty $\beta_1, \beta_2, \beta_3$ sú definované OECD ako faktory hospodárskeho a sociálneho zaťaženia v krajinách OECD, 2006.

OECD- Faktory zaťaženia pre SR sú $\beta_1 = 0,85$, $\beta_2 = 0,82$, $\beta_3 = 0,74$. Potom pre naše účely sme použili vzťah¹⁵:

$$ESCS = 0,85 \cdot HISEI' + 0,82 \cdot PARED' + 0,74 \cdot HOMEPOS'.$$

Tab.5 Index ESCS - min. dosiahnuteľná hodnota indexu ESCS žiaka

Hlavné zložky ESCS	min. dosiahnuteľný počet bodov	faktor zaťaženia pre SR		min. dosiahnuteľná hodnota
HISEI'	16	0,85	=	13,60
PARED'	2	0,82	=	1,64
HOMEPOS'	0	0,74	=	0
ESCS				15,24

Tab.6 Index ESCS - max. dosiahnuteľná hodnota indexu ESCS žiaka

Hlavné zložky ESCS	max. dosiahnuteľný počet bodov	faktor zaťaženia pre SR		max. dosiahnuteľná hodnota
HISEI'	91	0,85	=	77,35
PARED'	17,5	0,82	=	14,35
HOMEPOS'	34	0,74	=	25,16
ESCS				116,86

¹⁵ PISA: Technical Report, 2006, s.346-7

3 ANALÝZA DOTAZNÍKA ESCS ŽIAKA

3.1 Popis výskumného súboru

V tabuľkách uvádzame počty žiakov zapojených do dotazníkového prieskumu v závislosti od pohlavia, zriaďovateľa školy, krajov a typu školy.

Tab.7 Počet škôl a žiakov podľa pohlavia

		N	%
Pohlavie	chlapec	1395	50,5
	dievča	1370	49,5
	Spolu	2765	100,0

Tab.8 Počet škôl a žiakov podľa zriaďovateľa

		Školy		Žiaci	
		N	%	počet	%
Zriaďovateľ	štátne školy	31	81,6%	2510	90,8%
	cirkevné školy	4	10,5%	195	7,1%
	súkromné školy	3	7,9%	60	2,2%
	Spolu	38	100,0%	2765	100,0%

Tab.9 Počet škôl a žiakov podľa kraja

		Školy		Žiaci	
		N	%	počet	%
Kraj	BA	4	10,5%	342	12,4%
	TT	4	10,5%	285	10,3%
	TN	4	10,5%	328	11,9%
	NR	3	7,9%	191	6,9%
	ZA	4	10,5%	287	10,4%
	BB	7	18,4%	244	8,8%
	PO	6	15,8%	339	12,3%
	KE	6	15,8%	749	27,1%
	Spolu	38	100,0%	2765	100,0%

Tab.10 Počet škôl a žiakov podľa typu školy

		Školy		Žiaci	
		N	%	počet	%
Typ školy	gymnázium	18	47,4%	1232	44,6%
	iná stredná škola	20	52,6%	1533	55,4%
	Spolu	38	100,0%	2765	100,0%

3.2 Index ESCS žiaka

Index ESCS žiaka bol vyhodnotený na základe troch premenných týkajúcich sa rodinného zázemia:

1. Vyššieho vzdelania rodičov, t.j. HISCED /p03, p04, p07, p08/
2. Vyššieho zamestnania rodičov, t.j. HISEI /p02a, p02b, p05, p06a, p06b, p09/
3. Vybavenia domácnosti, t.j. HOMEPOS /p10, p11, p12/

Tab.11 Index ESCS – min. a max. dosiahnuteľná hodnota indexu ESCS žiaka

min. dosiahnuteľná hodnota indexu ESCS	max. dosiahnuteľná hodnota indexu ESCS
15,24	116,86

Tab.12 Štatistické charakteristiky indexu ESCS žiaka

		Index ESCS
Počet žiakov	Platné dáta	2726
	Chýbajúce a neplatné dáta	39
Minimálna dosiahnutá hodnota indexu ESCS		32,4
Maximálna dosiahnutá hodnota indexu ESCS		113,2
Priemerný index ESCS žiaka		71,4
Štandardná chyba priemeru		,3
Štandardná odchýlka od priemeru		14,9

Z celkového počtu 2765 žiakov index ESCS nebol vypočítaný 39 žiakom kvôli nesprávnemu uvedeniu požadovaných údajov v jednotlivých položkách dotazníka vzťahujúcich sa k indexu ESCS (nesprávne uvedené zamestnanie, vzdelanie rodičov).

3.2.1 Jednotlivé zložky indexu ESCS žiaka

V najvýznamnejšej miere ESCS žiaka v našom výberovom súbore závisí od zamestnania rodičov ($r=0,976$), koeficient β_1 má najvyššiu hodnotu, ale zistenie pravdepodobne má aj iný dôvod.

Tab.13 Miera štatistickej signifikancie medzi indexom ESCS žiaka a jeho jednotlivými zložkami

		Vyššie vzdelanie rodiča HISCED	Vyššie zamestnanie rodiča HISEI	Vybavenie domácnosti HOMEPOS
ESCS žiaka	Vecná signifikancia	,667**	,976**	,464**
	Obojstranná signifikancia	,000	,000	,000
	N	2726	2726	2726

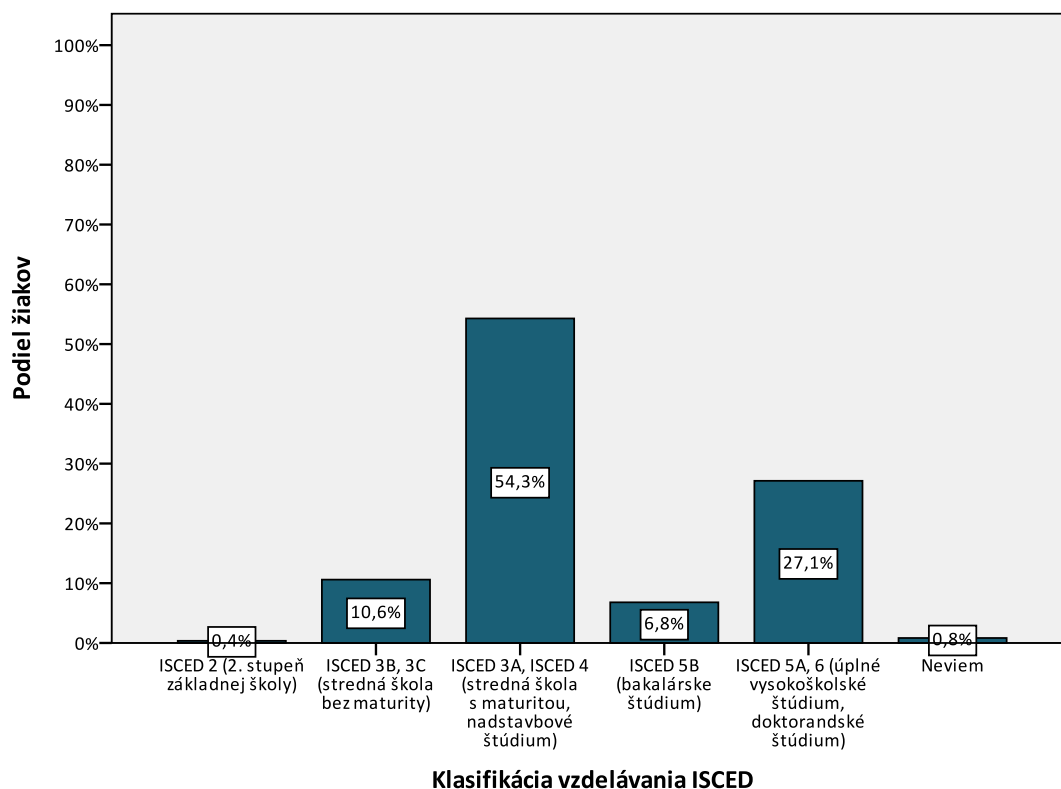
** Korelácia je signifikantná na úrovni 0,01 (obojsstranná signifikancia).

3.2.1.1 Vyššie vzdelanie rodičov, t.j. HISCED

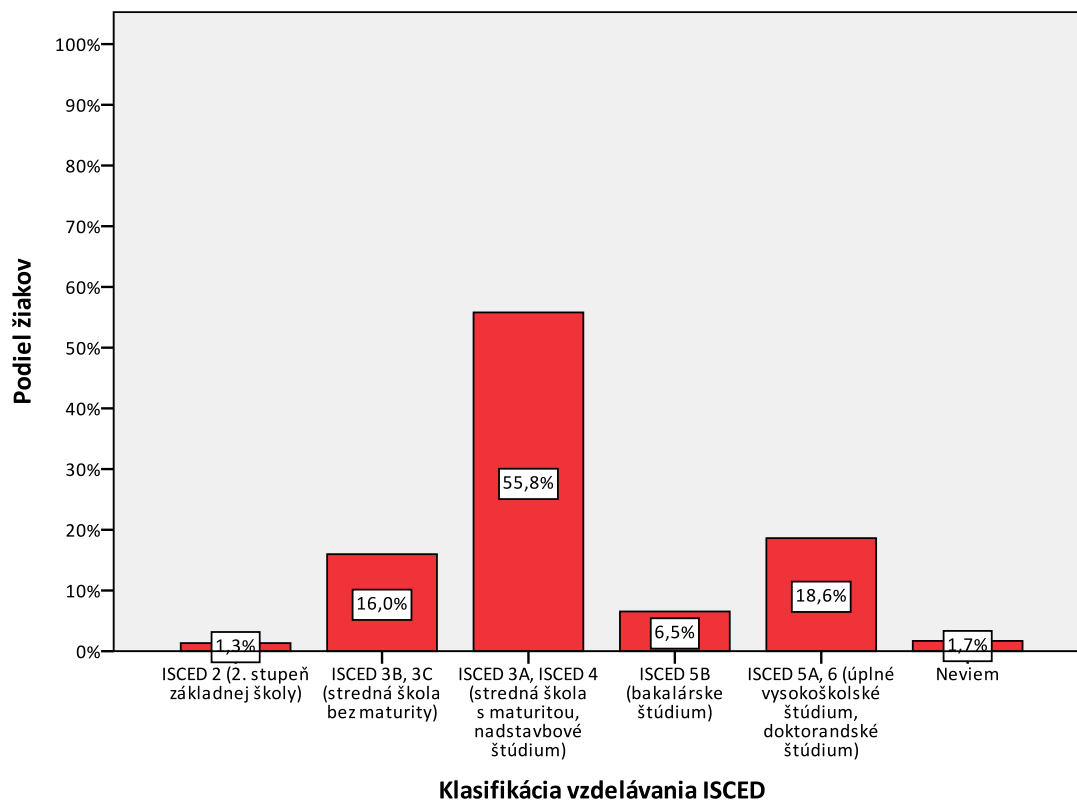
Kódovanie vzdelania rodičov (matky a otca) prebehlo na základe *Medzinárodnej štandardnej klasifikácie vzdelávania* - ISCED. Kľúčovou hodnotou bola hodnota vzdelania toho rodiča, ktorý dosiahol vyššie vzdelanie (viď kapitolu 2.2.1).

Tab.14 Vyššie vzdelanie rodičov, t.j. HISCED

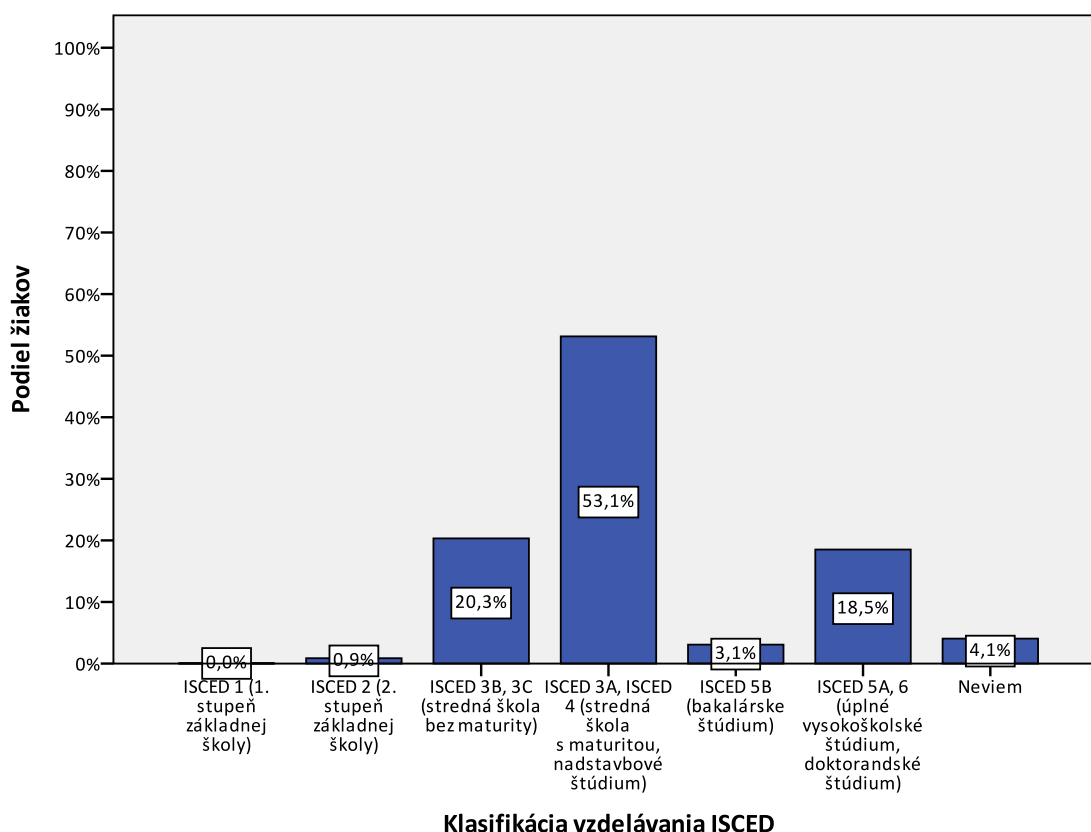
		N	%
Klasifikácia vzdelávania ISCED	ISCED 2 (2. stupeň základnej školy)	10	,4
	ISCED 3B, 3C (stredná škola bez maturity)	293	10,6
	ISCED 3A, ISCED 4 (stredná škola s maturitou, nadstavbové štúdium)	1501	54,3
	ISCED 5B (bakalárske štúdium)	188	6,8
	ISCED 5A, 6 (úplné vysokoškolské štúdium, doktorandské)	750	27,1
	Spolu	2742	99,2
	Neviem	23	,8
Spolu		2765	100,0

Graf 1 Vyššie dosiahnuté vzdelanie rodičov podľa klasifikácie ISCED

Graf 2 Vzdelanie matky podľa klasifikácie ISCED

Graf 3 Vzdelanie otca podľa klasifikácie ISCED

3.2.1.2 Vyššie zamestnanie rodičov, t.j. HISEI

Kódovanie zamestnania rodičov (matky a otca) prebehlo na základe **Klasifikácie zamestnaní - KZAM**, ktorá je vytvorená podľa **Medzinárodnej štandardnej klasifikácie zamestnaní ISCO-88**. Táto klasifikácia je upravená na základe štúdie PISA na klasifikáciu **ISEI**. Jednotlivým zamestnaniam boli pridelené body – vznikla tak klasifikácia zamestnaní od najnižšieho po najvyšší status zamestnania. Do indexu ESCS sa zarátavala hodnota zamestnania toho rodiča, ktorý dosiahol vyšší status zamestnania (vyššie zamestnanie rodičov, t.j. **HISEI'**), (viď kapitolu 2.2.2).

Tab.15 HISEI – min. a max. dosiahnuteľná hodnota statusu zamestnania

min. dosiahnuteľná hodnota statusu zamestnania	max. dosiahnuteľná hodnota statusu zamestnania
16	91

Tab.16 Charakteristiky vyššieho zamestnania rodičov (HISEI) podľa klasifikácie ISEI

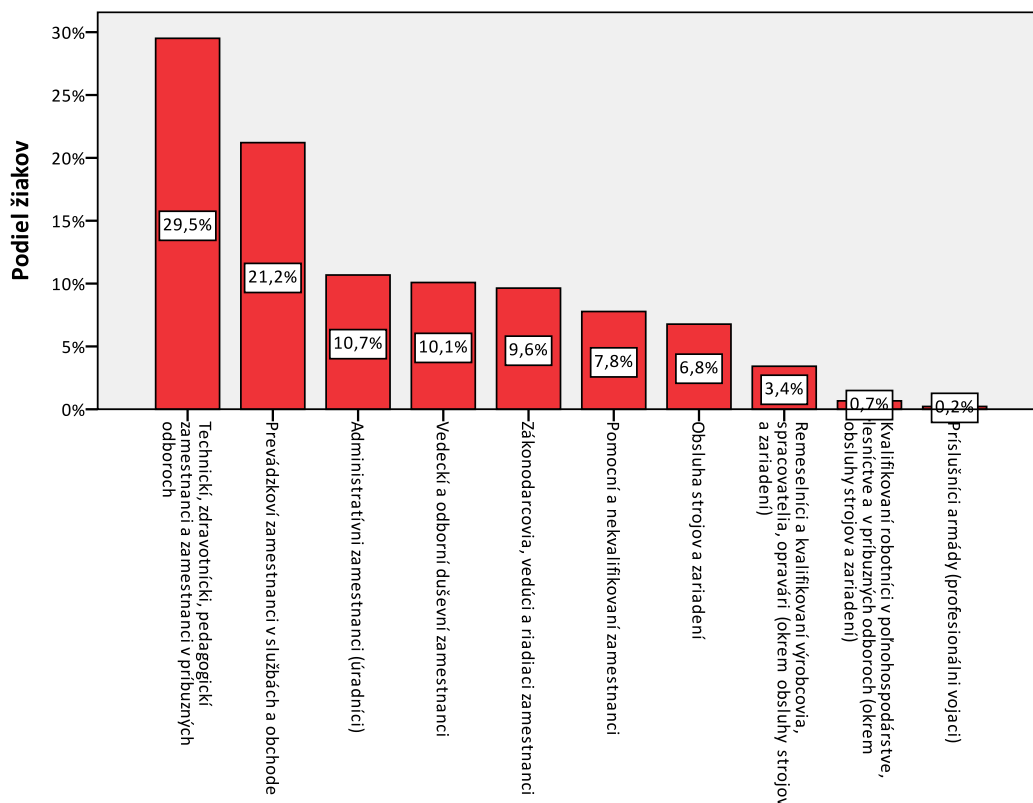
		HISEI'
Počet žiakov	Platné dáta	2750
	Chýbajúce a neplatné dáta	15
Najnižší dosiahnutý status vyššieho zamestnania rodiča		16
Najvyšší dosiahnutý status vyššieho zamestnania rodiča		91
Priemerný status vyššieho zamestnania rodičov		49,44
Štandardná chyba priemeru		,287
Štandardná odchýlka od priemeru		15,028

Keďže existuje množstvo podskupín zamestnaní, v nižšie uvedených tabuľkách uvádzame pre zaujímavosť iba hlavné triedy zamestnaní, v ktorých rodičia respondovaných žiakov pracujú.

Tab.17 Zamestnanie matky (hlavná trieda klasifikácie zamestnaní ISCO)

		N	%
Hlavné triedy klasifikácie zamestnaní	Hlavná trieda 0 Príslušníci armády (profesionálni vojaci)	6	,2
	Hlavná trieda 1 Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci	259	9,6
	Hlavná trieda 2 Vedeckí a odborní duševní zamestnanci	271	10,1
	Hlavná trieda 3 Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch	793	29,5
	Hlavná trieda 4 Administratívni zamestnanci (úradníci)	287	10,7
	Hlavná trieda 5 Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode	570	21,2
	Hlavná trieda 6 Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve, lesníctve a v príbuzných odboroch (okrem obsluhy strojov a zariadení)	18	,7
	Hlavná trieda 7 Remeselníci a kvalifikovaní výrobcovia, spracovatelia, opravári (okrem obsluhy strojov a zariadení)	92	3,4
	Hlavná trieda 8 Obsluha strojov a zariadení	182	6,8
	Hlavná trieda 9 Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci	209	7,8
	Spolu	2687	

* Chýbajúce a neplatné dáta: N=78 žiakov (2,8%).

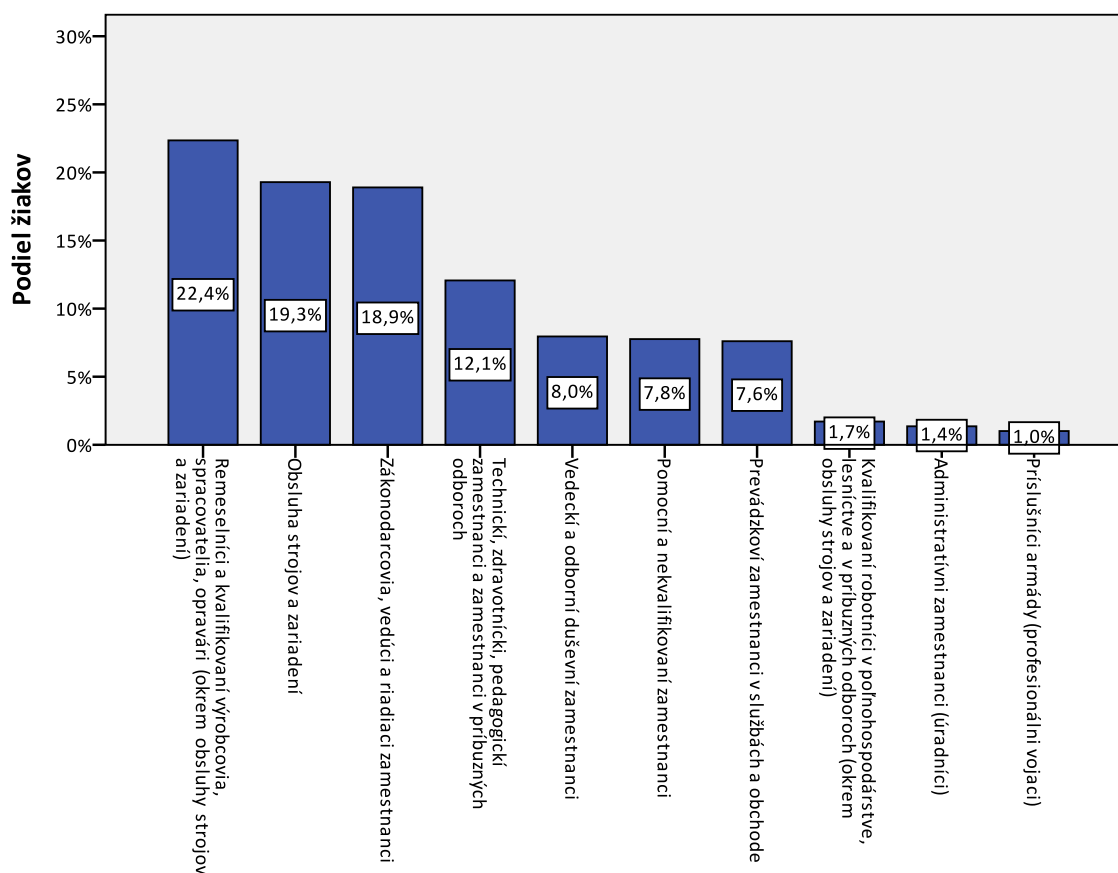

Graf 4 Zamestnanie matky (hlavná trieda klasifikácie zamestnaní ISCO)

Tab.18 Zamestnanie otca (hlavná trieda klasifikácie zamestnaní ISCO)

		N	%
Hlavné triedy klasifikácie zamestnaní	Hlavná trieda 0 Príslušníci armády (profesionálni vojaci)	26	1,0
	Hlavná trieda 1 Zákonnodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci	487	18,9
	Hlavná trieda 2 Vedeckí a odborní duševní zamestnanci	205	8,0
	Hlavná trieda 3 Technickí, zdravotníckí, pedagogickí zamestnanci a zamestnanci v príbuzných odboroch	311	12,1
	Hlavná trieda 4 Administratívni zamestnanci (úradníci)	35	1,4
	Hlavná trieda 5 Prevádzkoví zamestnanci v službách a obchode	196	7,6
	Hlavná trieda 6 Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve, lesníctve a v príbuzných odboroch (okrem obsluhy strojov a zariadení)	44	1,7
	Hlavná trieda 7 Remeselníci a kvalifikovaní výrobcovia, spracovatelia, opravári (okrem obsluhy strojov a zariadení)	576	22,4
	Hlavná trieda 8 Obsluha strojov a zariadení	497	19,3
	Hlavná trieda 9 Pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci	200	7,8
	Spolu	2577	

* Chýbajúce a neplatné dáta: N=188 žiakov (6,8%).

Graf 5 Zamestnanie otca (hlavná trieda klasifikácie zamestnaní ISCO)

3.2.1.3 Vybavenie domácnosti, t.j HOMEPOS'

HOMEPOS' pozostáva z 3 hlavných zložiek:

1. WELTH (bohatstvo domácnosti)
2. CULTPOSS (kultúrne vybavenie domácnosti)
3. HEDRES (domáce vzdelávacie prostriedky).

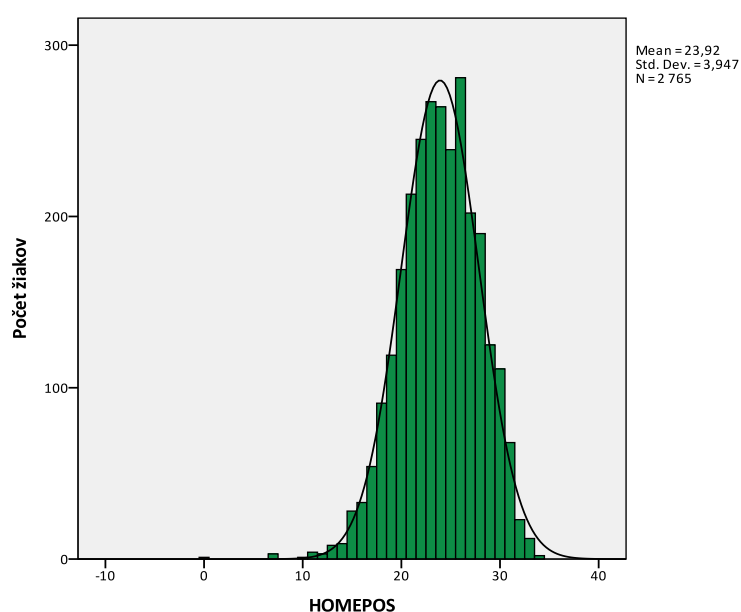
(Vid' kapitolu 2.2.3).

Tab.19 HOMEPOS' – možná dosiahnuteľná úroveň vybavenia domácnosti

min. dosiahnuteľná úroveň	max. dosiahnuteľná úroveň
0	34

Tab.20 Charakteristiky vybavenia domácnosti (HOMEPOS)

		HISEI'
N	Platné dáta	2765
	Chýbajúce a neplatné dáta	0
Najnižšia dosiahnutá úroveň vybavenia domácnosti		0
Najvyššia dosiahnutá úroveň vybavenia domácnosti		34
Priemerná úroveň vybavenia domácnosti		23,92
Štandardná chyba priemeru		,075
Štandardná odchýlka od priemeru		3,947

Graf 6 Histogram vybavenia domácnosti

3.2.1.3.1 WELTH (bohatstvo domácnosti)

Na základe vlastníctva materiálnych vecí v domácnosti v ktorej žiaci žijú, štúdia PISA vytvorila novú premennú - WELTH (bohatstvo domácnosti). *Materiálne veci poukazujúce na bohatstvo domácnosti sú zobrazené v Tab 20 a 21.*

Tab.21 WELTH /p10/

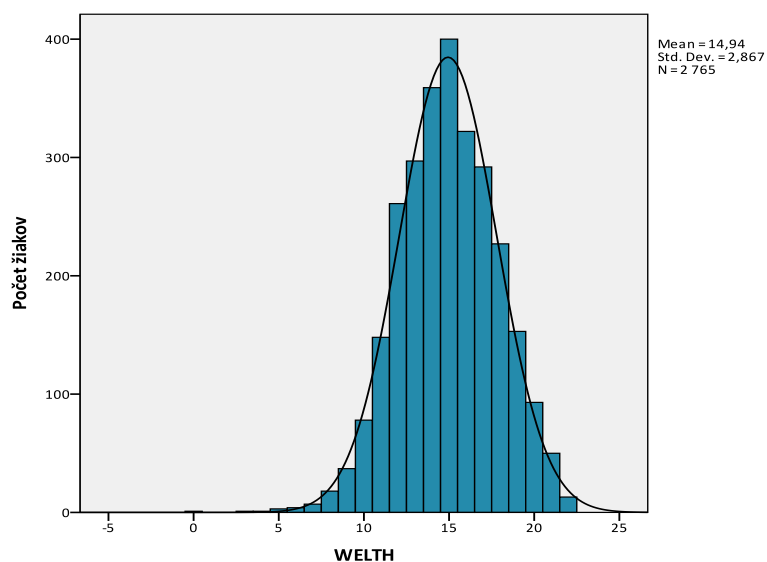
Máš doma?	Áno		Nie		Spolu	
	N	%	N	%	N	%
svoju vlastnú izbu	2201	79,6%	564	20,4%	2765	100,0%
prístup na internet	2702	97,7%	63	2,3%	2765	100,0%
umývačku riadu	1033	37,4%	1732	62,6%	2765	100,0%
DVD prehrávač	2562	92,7%	203	7,3%	2765	100,0%
videokameru	1541	55,7%	1224	44,3%	2765	100,0%
digitálny fotoaparát (nie ako súčasť mobilu, ale samostatný)	2412	87,2%	353	12,8%	2765	100,0%
kosačku	1862	67,3%	903	32,7%	2765	100,0%

Tab.22 WELTH /p11/

Koľko z nasledujúcich vecí máte u vás doma?	0 kusov		1 kus		2 kusy		3 alebo viac kusov		Spolu	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
mobilné telefóny	6	,2%	22	,8%	63	2,3%	2674	96,7%	2765	100,0%
televizory	14	,5%	543	19,6%	1273	46,0%	935	33,8%	2765	100,0%
počítače	27	1,0%	894	32,3%	1047	37,9%	797	28,8%	2765	100,0%
autá	323	11,7%	1435	51,9%	736	26,6%	271	9,8%	2765	100,0%
kúpeľne	4	,1%	1867	67,5%	721	26,1%	173	6,3%	2765	100,0%

Tab.23 WELTH – možná dosiahnuteľná úroveň bohatstva domácnosti

min. dosiahnuteľná úroveň	max. dosiahnuteľná úroveň
0	22

Graf 7 Histogram bohatstva domácnosti

3.2.1.3.2 Kultúrne vybavenie domácnosti - CULTPOSS

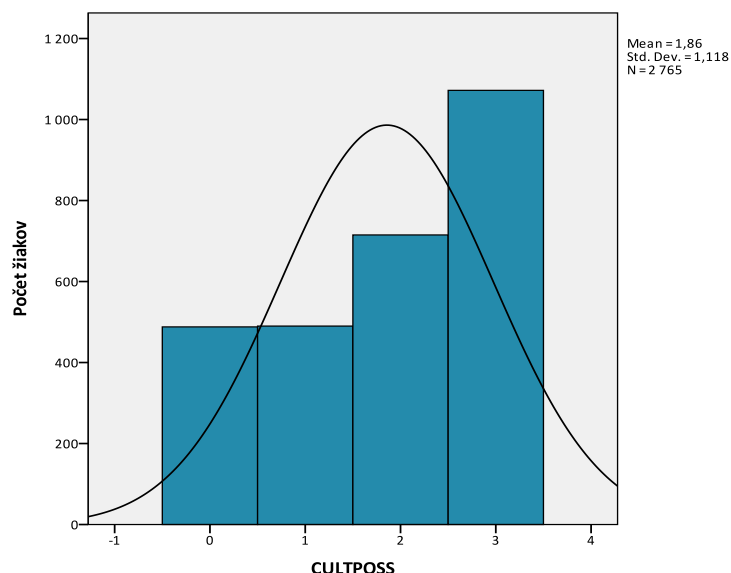
Na základe vlastníctva vecí, ktoré boli štúdiou PISA zaradené do kultúrneho vybavenia domácnosti, vznikla ďalšia premenná – CULTPOSS. Veci zahrňujúce kultúrne vybavenie domácnosti sú zobrazené v Tab 23.

Tab.24 CULTPOSS /p10/

Máš doma?	Áno		Nie		Spolu	
	N	%	N	%	N	%
klasická literatúra (napr. Kukučín, Hemingway, Shakespeare a pod.)	1628	58,9%	1137	41,1%	2765	100,0%
poézia (knihy básní)	1819	65,8%	946	34,2%	2765	100,0%
umelecké diela (napr. umelecké obrazy, sochy a iné predmety)	1689	61,1%	1076	38,9%	2765	100,0%

Tab.25 CULTPOSS – možná dosiahnuteľná úroveň kultúrneho vybavenia domácnosti

min. dosiahnuteľná úroveň	max. dosiahnuteľná úroveň
0	3

Graf 8 Histogram kultúrneho vybavenia domácnosti

3.2.1.3.3 HEDRES (domáce vzdelávacie prostriedky)

Na základe vlastníctva vecí, ktoré boli zaradené do kategórie domáce vzdelávacie prostriedky vznikla premenná - HEDRES. *Vecí vzťahujúce sa k domácim vzdelávacím prostriedkom sa nachádzajú v Tab 26.*

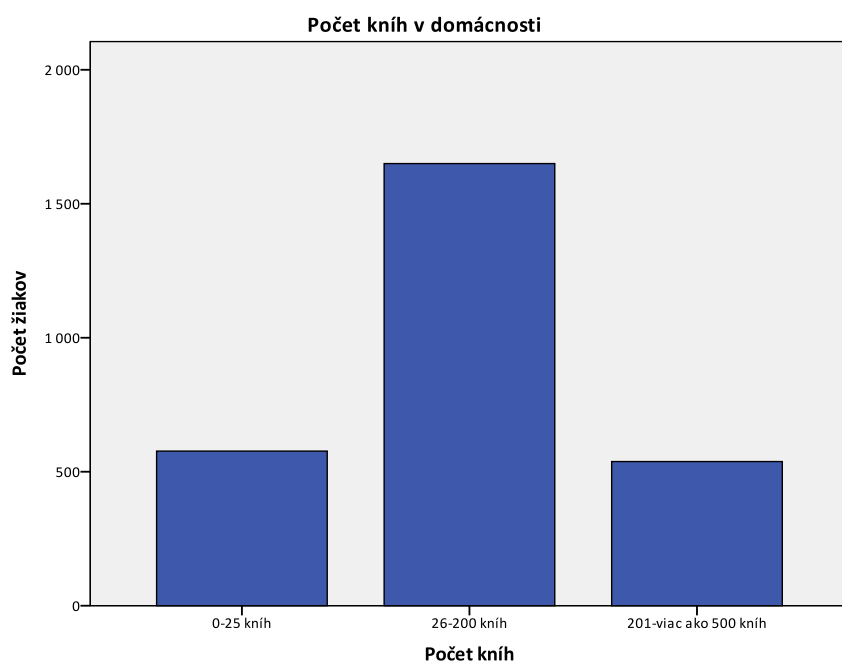
Tab.26 HEDRES /p10/

Máš doma?	Áno		Nie		Spolu	
	N	%	N	%	N	%
pisací stôl	2709	98	56	2	2765	100
počítač, ktorý môžeš používať pri príprave do školy	2708	98	57	21	2765	100
slovník	2691	97	74	27	2765	100
tiché miesto na štúdium	2563	93	202	73	2765	100
knihy, ktoré môžeš využiť pri príprave na vyučovanie (napr. encyklopédiu)	2558	93	207	75	2765	100
technické príručky (napr. návody)	2149	78	616	22	2765	100
vzdelávací softvér (napr. cudzojazyčný vzdelávací softvér apod.)	1600	58	1165	42	2765	100

Do premennej HEDRES sa zarátaval aj počet kníh.

Tab.27 HEDRES /p12/

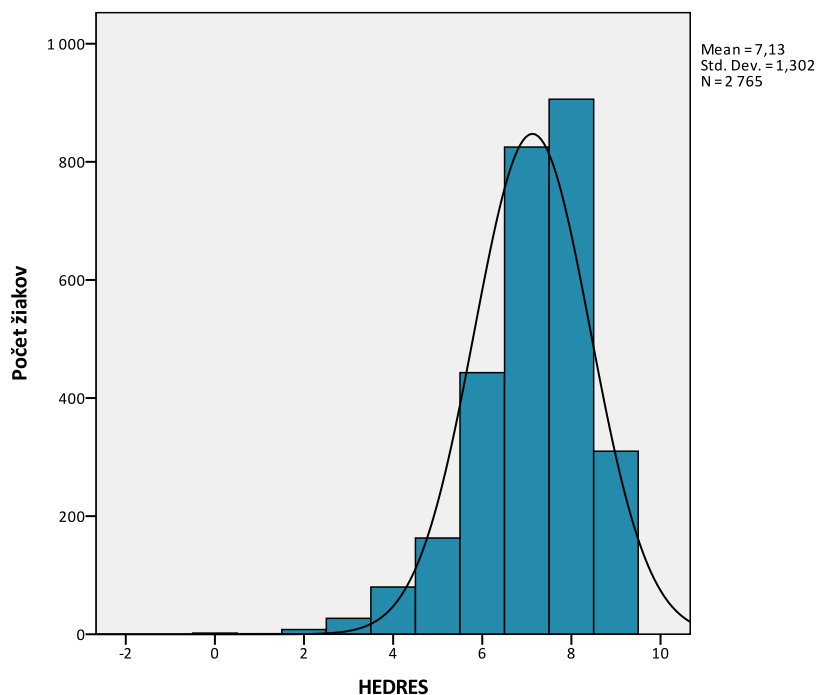
		N	%
Koľko kníh máte doma?	0-25 kníh	577	20,9
	26-200 kníh	1650	59,7
	201-viac ako 500 kníh	538	19,5
	Spolu	2765	100,0

Graf 9 Počet kníh v domácnosti

Tab.28 HEDRES – možná dosiahnuteľná úroveň prítomnosti domácich vzdelávacích prostriedkov v domácnosti

min. dosiahnuteľná úroveň	max. dosiahnuteľná úroveň
0	9

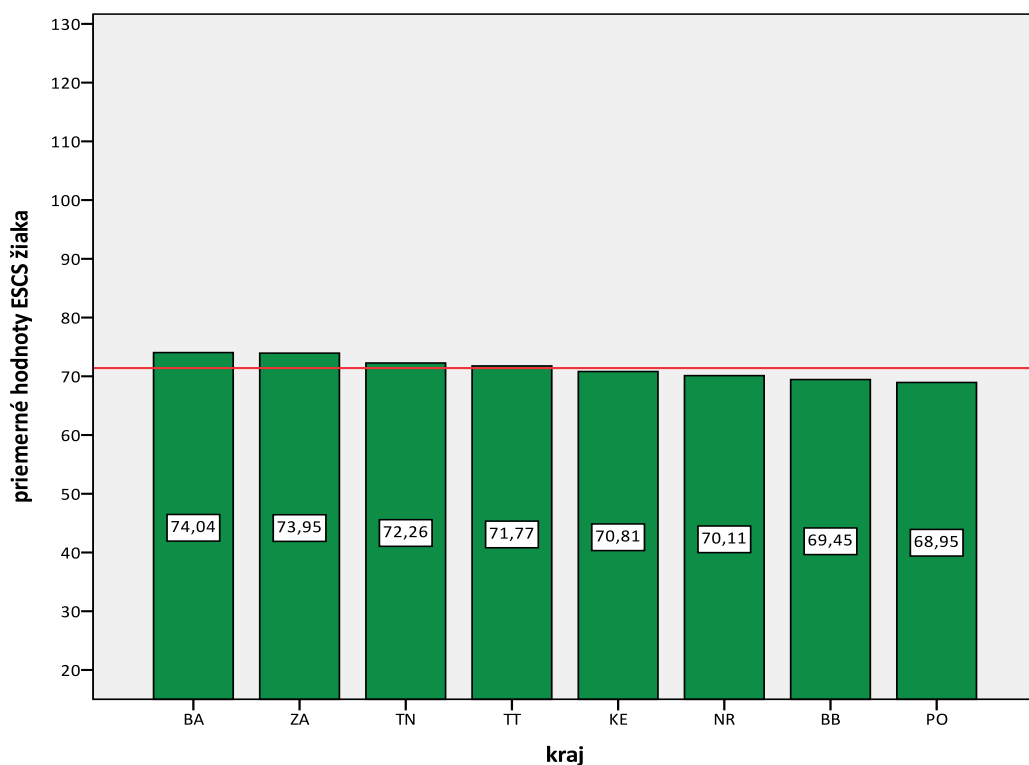
Graf 10 Histogram kultúrneho vybavenia domácnosti

3.2.2 Analýza rozdielov v indexe ESCS žiaka

3.2.2.1 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa kraja

Tab.29 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiakov podľa kraja

Kraj	N	Priemer	Štandardná chyba priemeru
BA	332	74,0	,8
TT	284	71,8	,8
TN	324	72,3	,9
NR	181	70,1	,9
ZA	285	73,9	,9
BB	241	69,4	1,0
PO	337	68,9	,8
KE	742	70,8	,6

Graf 11 Priemerné hodnoty indexu ESCS podľa kraja

Tab.30 Porovnanie priemernej hodnoty indexu ESCS podľa kraja s priemernou hodnotou indexu ESCS experimentálnej vzorky

Priemerná hodnota indexu ESCS žiaka 71,40

	Kraj	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Vecná signifikancia
1	BA	3,301	331	,001	,179
2	TT	,478	283	,633	,028
3	TN	,981	323	,327	,055
4	NR	-1,388	180	,167	,103
5	ZA	2,730	284	,007	,160
6	BB	-2,013	240	,045	,129
7	PO	-2,898	336	,004	,156
8	KE	-1,058	741	,290	,039

V porovnaní s priemernou hodnotou indexu ESCS experimentálnej vzorky dosiahli žiaci priemerne vyšší ESCS status v BA kraji ($r=0,179$), a tiež v ZA kraji ($r=0,160$), avšak na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie. Nižší ESCS status dosiahli žiaci BB ($r=0,129$) a PO kraja ($r=0,156$) tiež na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie.

3.2.2.2 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa zriaďovateľa

Pokračujeme opisom súboru podľa zriaďovateľa školy, ktorú žiak navštevuje.

Tab.31 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa zriaďovateľa

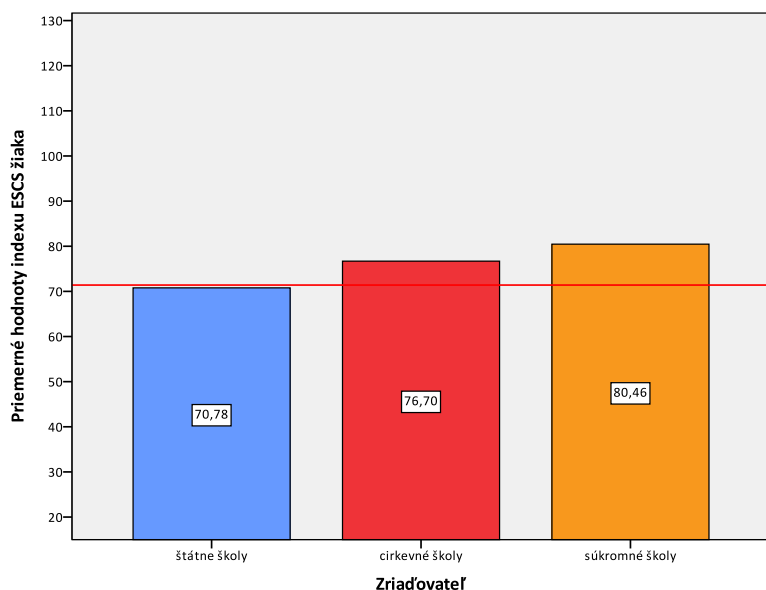
Zriaďovateľ		N	Priemer	Štandardná chyba priemeru
štátne školy	ESCS	2475	70,7809	,29935
cirkevné školy	ESCS	191	76,6977	1,06673
súkromné školy	ESCS	60	80,4620	1,45262

Tab.32 Porovnanie priemernej hodnoty indexu ESCS podľa zriaďovateľa s priemernou hodnotou indexu ESCS experimentálnej vzorky

Priemerná hodnota indexu ESCS žiaka 71,40

	Zriaďovateľ	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Vecná signifikancia
1	štátne školy	-2,068	2474	,039	,042
2	cirkevné školy	4,966	190	,000	,339
3	súkromné školy	6,238	59	,000	,630

Žiaci súkromných škôl majú na úrovni silnej vecnej signifikancie priemerne vyšší index ESCS ($r=0,630$) v porovnaní s priemernou hodnotou indexu ESCS experimentálnej vzorky. Vyšší index ESCS majú tiež žiaci cirkevných škôl ($r=0,339$), ktorý sa potvrdil v strednej miere štatistickej významnosti. Nemožno však štatisticky potvrdiť, že štátne školy majú nižší index ESCS žiaka, pretože miera štatistickej významnosti je príliš nízka, t.j. žiadna ($r=0,042$) a sú 90,8 % časťou našej vzorky. Možno len pripomenúť, že nie každý žiak z lepšieho socio-ekonomického prostredia študuje práve na súkromnej škole.

Graf 12 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa zriaďovateľa

3.2.2.3 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa typu školy

V tejto časti analýzy testujeme hypotézu, či medzi typom školy (*gymnázium alebo iná stredná škola*) a indexom ESCS žiaka existuje štatistická závislosť.

Tab.33 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa typu školy

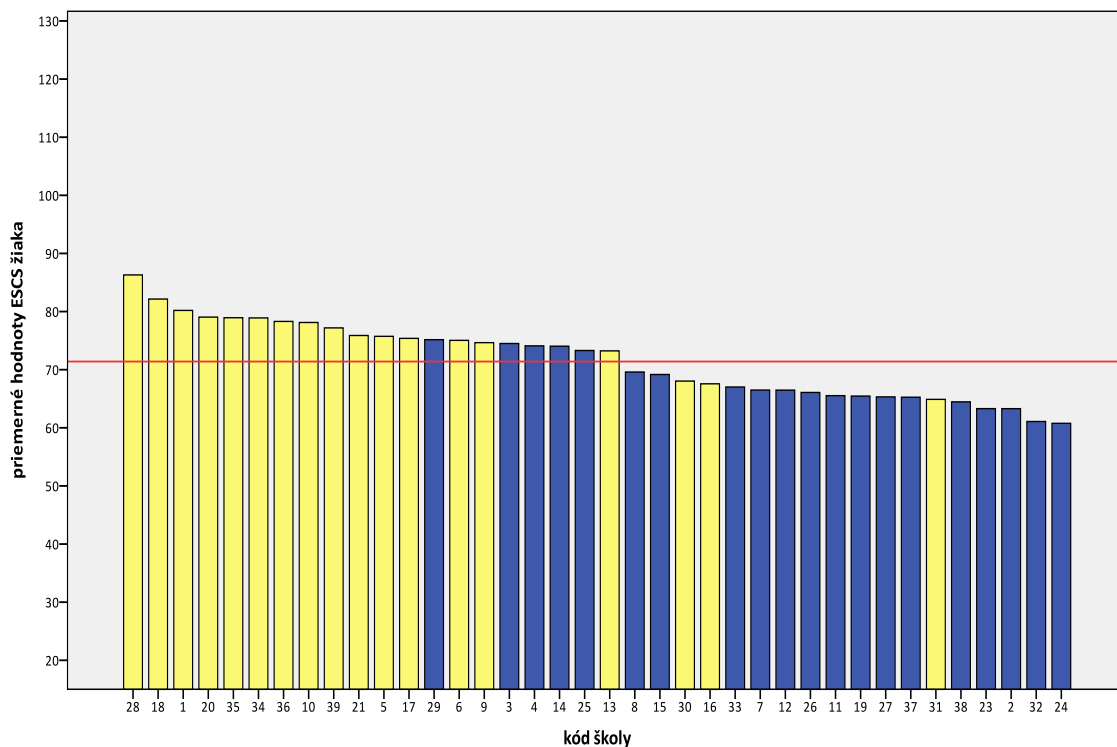
Typ školy	N	Priemer	Štandardná chyba priemeru
gymnázium	1226	76,2198	,43119
iná stredná škola	1500	67,4762	,35155
Spolu	2726	71,4086	,28625

Tab.34 Porovnanie priemerného indexu ESCS podľa typu školy s priemerným indexom ESCS experimentálnej vzorky

Priemerná hodnota indexu ESCS žiaka 71,40

	Typ školy	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Vecná signifikancia
1	gymnázium	11,178	1225	,000	,304
2	iná stredná škola	-11,162	1499	,000	,277

Vo výberovom súbore žiakov sa medzi indexom ESCS žiaka a typom školy potvrdila štatistická závislosť. V porovnaní s priemernou hodnotou indexu ESCS experimentálnej vzorky majú žiaci gymnázií priemerne vyšší ESCS status ($r=0,304$), na miernej úrovni vecnej signifikancie. Na rovnakej úrovni štatistickej významnosti majú priemerne nižší ESCS status žiaci iných stredných škôl ($r=0,277$). Aj z grafu 13 je viditeľná tendencia, že gymnáziá majú vyšší ESCS ako iné stredné školy.

Graf 13 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiakov podľa škôl
(žltou farbou sú vyznačené gymnáziá, modrou iné stredné školy)

3.2.3 Analýza vybraných socio-ekonomických ukazovateľov rodiny

Okrem hlavných zložiek ESCS žiaka (vzdelanie rodičov, zamestnanie rodičov a vybavenie domácnosti) sme vyčlenili aj ďalšie ukazovatele poukazujúce na sociálno-ekonomickú situáciu rodiny, ktoré môžu vplývať na študijné výsledky žiaka.

Vybrané socio-ekonomické ukazovatele rodiny:

- typ rodiny /p01, p24/
- počet súrodencov /p25/
- frekvencia brigádnickej činnosti žiakov /p22/
- motívy brigádnickej činnosti žiakov /p23/
- trávenie voľného času žiakov /p18a-p18n, p18aa-p18dd/
- povinnosti žiakov /p19, p19aa, p20, p21/
- zdravotný stav žiakov /p27, p28, p29, p30/.

3.2.3.1. Typ rodiny

3.2.3.1.1 Úplnosť rodiny

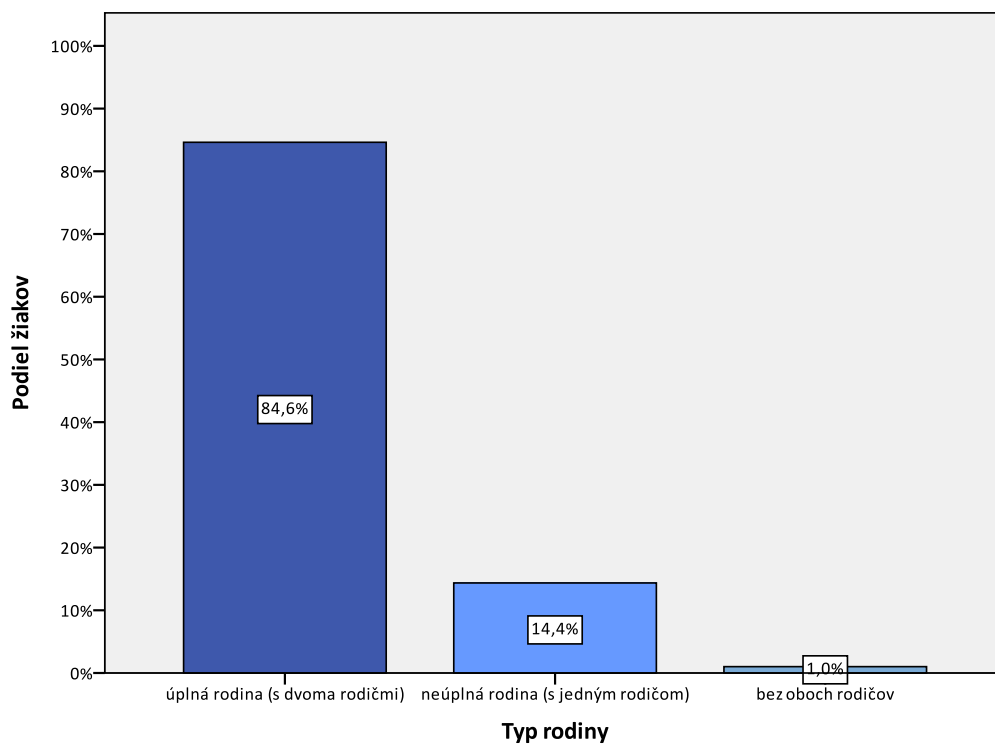
Po rekódovaní položky „Kto s tebou v domácnosti býva?“ sme vytvorili novú premennú „typ rodiny“ (vzhľadom na úplnosť rodiny), ktorá je uvedená v Tab 35.

Tab.35 Členovia domácnosti

Kto s tebou v domácnosti býva?		Áno	Nie	Spolu
mama (alebo aj nevlastná mama alebo opatrovateľka)	N	2705	60	2765
	%	97,8%	2,2%	100,0%
otec (alebo aj nevlastný otec alebo opatrovateľ)	N	2372	393	2765
	%	85,8%	14,2%	100,0%
brat(ia) (vrátane nevlastných bratov)	N	1435	1330	2765
	%	51,9%	48,1%	100,0%
sestra(y) (vrátane nevlastných sestier)	N	1335	1430	2765
	%	48,3%	51,7%	100,0%
starý(i) rodič(ia)	N	648	2117	2765
	%	23,4%	76,6%	100,0%
iní príbuzní (napr. bratranec, sesternica)	N	155	2610	2765
	%	5,6%	94,4%	100,0%
iní ľudia, ktorí nie sú príbuzní	N	115	2650	2765
	%	4,2%	95,8%	100,0%

Tab.36 Početnosti podľa typu rodiny

		N	%
Typ rodiny	úplná rodina (s dvoma rodičmi)	2340	84,6
	neúplná rodina (s jedným rodičom)	397	14,4
	bez oboch rodičov	28	1,0
	Spolu	2765	100,0

Graf 14 Podiel žiakov podľa typu rodiny

3.2.3.1.1.1 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa typu rodiny

Tab.37 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa typu rodiny

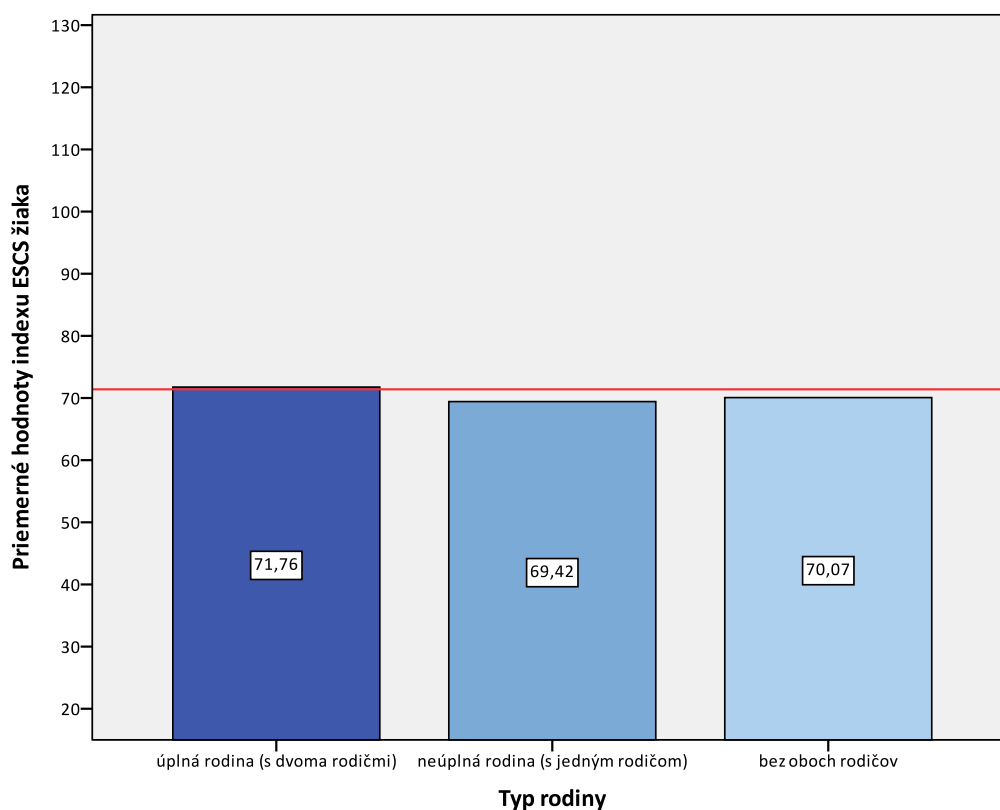
Typ rodiny		N	Priemer	Štandardná chyba priemeru
úplná rodina (s dvoma rodičmi)	ESCS	2309	71,7593	,30815
neúplná rodina (s jedným rodičom)	ESCS	390	69,4246	,78994
bez oboch rodičov	ESCS	27	70,0670	2,94880

Tab.38 Porovnanie priemerného indexu ESCS podľa typu rodiny s priemerným indexom ESCS experimentálnej vzorky

Priemerná hodnota indexu ESCS žiaka 71,40

	Typ rodiny	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Vecná signifikancia
1	úplná rodina (s dvoma rodičmi)	1,166	2308	,244	,024
2	neúplná rodina (s jedným rodičom)	-2,501	389	,013	,126
3	bez oboch rodičov	-,452	26	,655	,088

Žiaci z neúplnej rodiny ($r=0,126$) dosahujú v našom výberovom súbore priemerne nižší ESCS v porovnaní s priemernou hodnotou indexu ESCS celej experimentálnej vzorky, a to na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie. Nemožno však štatisticky potvrdiť, že žiaci z úplnej rodiny majú priemerne vyšší ESCS ($p=0,244$). Rovnako u žiakov žijúcich bez oboch rodičov nemožno preukázať štatistickú závislosť s ESCS ($p=0,655$).

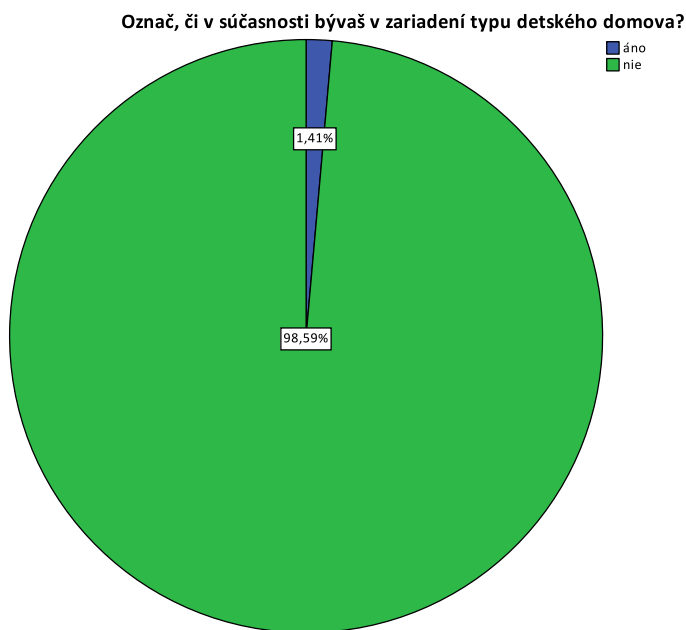

Graf 15 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa typu rodiny

3.2.3.1.2 Žiaci pochádzajúci z detského domova

Tab.39 Žiaci pochádzajúci z detského domova

		N	%
Označ, či v súčasnosti bývaš v zariadení typu detského domova?	áno	39	1,4
	nie	2726	98,6
	Spolu	2765	100,0

Graf 16 Žiaci pochádzajúci z detského domova

3.2.3.1.2.1 Rozdiely v indexe ESCS medzi žiakmi pochádzajúcimi z detského domova a ostatnými žiakmi

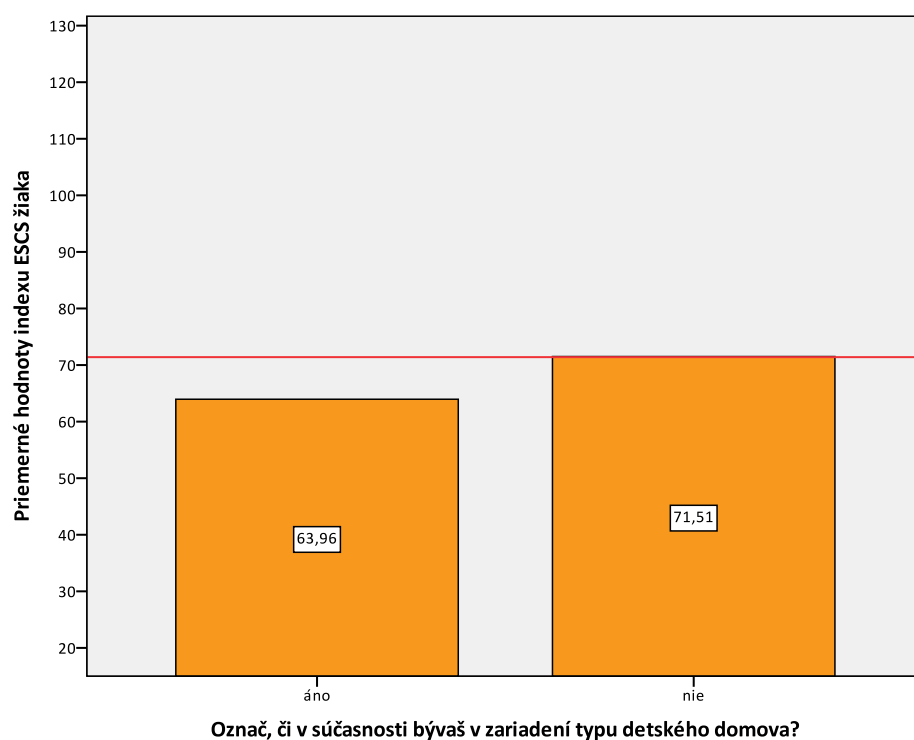
Tab.40 Priemerná hodnota indexu ESCS žiakov bývajúcich v detskom domove

Označ, či v súčasnosti bývaš v zariadení typu detského domova?	N	Priemer	Štandardná chyba priemeru
áno	36	63,9583	2,22378
nie	2690	71,5083	,28811
Spolu	2726	71,4086	,28625

Tab.41 Porovnanie priemerného indexu ESCS žiakov bývajúcich v detskom domove s priemerným indexom ESCS experimentálnej vzorky

Priemerná hodnota indexu ESCS žiaka 71,40					
	Označ, či v súčasnosti bývaš v zariadení typu detského domova?	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Vecná signifikancia
1	áno	-3,346	35	,002	,492
2	nie	,376	2689	,707	,007

Žiaci bývajúci v zariadení typu detského domova majú v porovnaní s priemernou hodnotou indexu ESCS experimentálnej vzorky priemerne nižší ESCS ($r=0,492$) na úrovni strednej vecnej signifikancie. Avšak musíme upozorniť, že táto kategória žiakov je v našej výberovej vzorke nízko zastúpená ($N=36$).

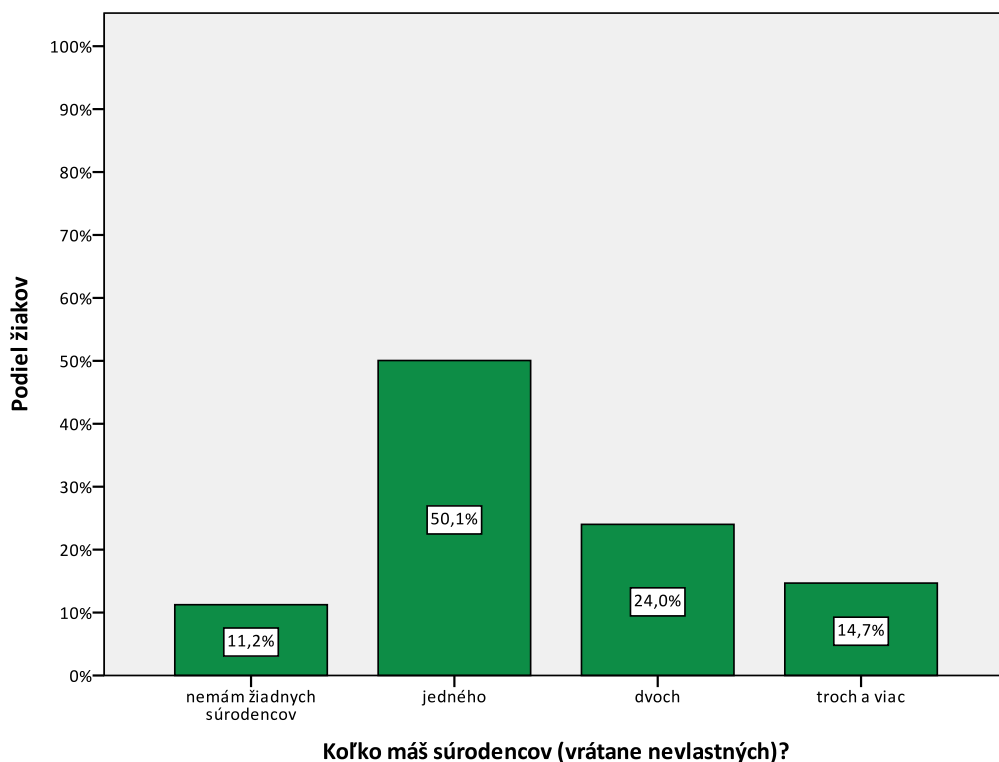

Graf 27 Rozdiely v indexe ESCS medzi žiakmi pochádzajúcimi z detského domova a ostatnými žiakmi

3.2.3.2 Počet súrodencov

Tab.42 Počet súrodencov

		N	%
Koľko máš súrodencov (vrátane nevlastných)?	nemám žiadnych súrodencov	311	11,2
	jedného	1384	50,1
	dvoch	664	24,0
	troch a viac	406	14,7
	Spolu	2765	100,0

Graf 18 Podiel žiakov podľa počtu súrodencov

3.2.3.2.1 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa počtu súrodencov

Tab.43 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa počtu súrodencov

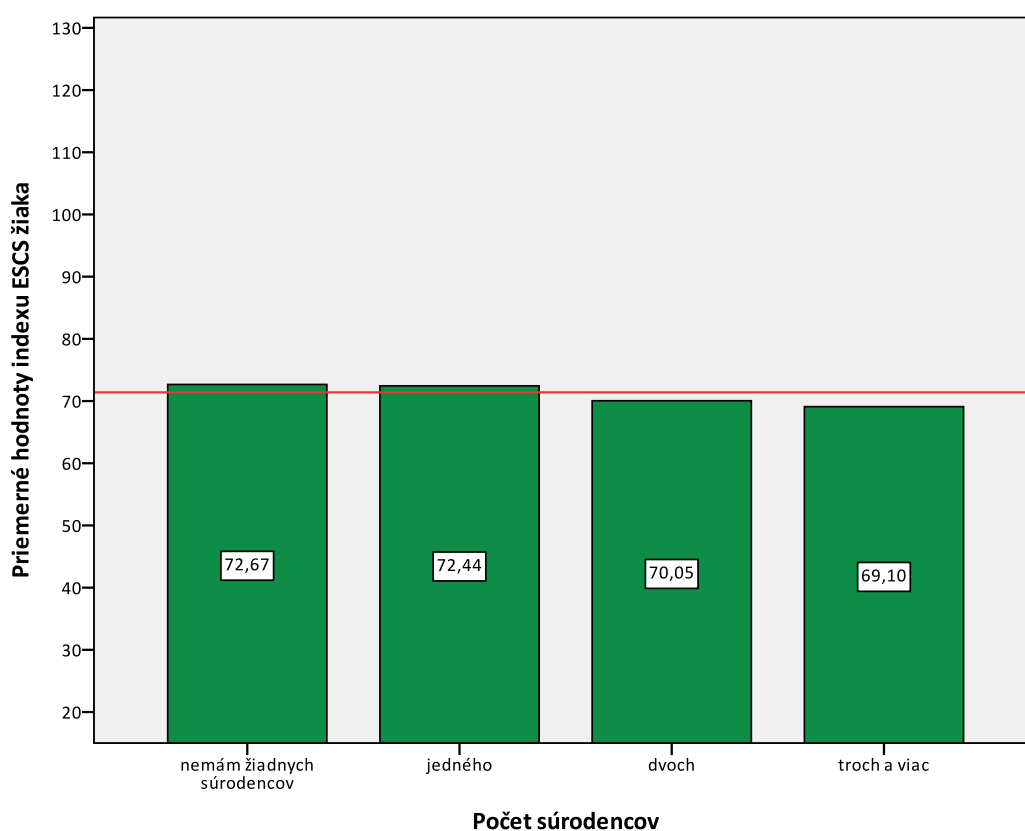
Koľko máš súrodencov (vrátane nevlastných)?	N	Priemer	Štandardná chyba priemeru
nemám žiadnych súrodencov	309	72,6666	,79890
jedného	1366	72,4447	,40064
dvoch	654	70,0529	,58623
troch a viac	397	69,0976	,78391
Spolu	2726	71,4086	,28625

Tab.44 Porovnanie priemerného indexu ESCS podľa počtu súrodencov s priemerným indexom ESCS experimentálnej vzorky

Priemerná hodnota indexu ESCS žiaka 71,40					
	Koľko máš súrodencov (vrátane nevlastných)?	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Vecná signifikancia
1	nemám žiadnych súrodencov	1,585	308	,114	,090
2	jedného	2,607	1365	,009	,070
3	dvoch	-2,298	653	,022	,090
4	troch a viac	-2,937	396	,004	,146

Žiaci s počtom súrodencov tri a viac ($r=0,146$) majú priemerne nižší index ESCS ako je priemerná hodnota indexu ESCS celej experimentálnej vzorky, na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie. Priemerne nižší index ESCS na úrovni zanedbateľnej vecnej signifikancie ($r=0,090$) majú žiaci s dvoma súrodencami.

Žiaci s jedným súrodencom ($r=0,070$) majú priemerne vyšší index ESCS ako je priemerná hodnota indexu ESCS experimentálnej vzorky, avšak na úrovni zanedbateľnej vecnej signifikancie. U žiakov bez súrodenca ($p=0,114$) možno štatisticky potvrdiť priemerne vyššie hodnoty indexu ESCS, ale veľkosť rozdielu je zanedbateľná.

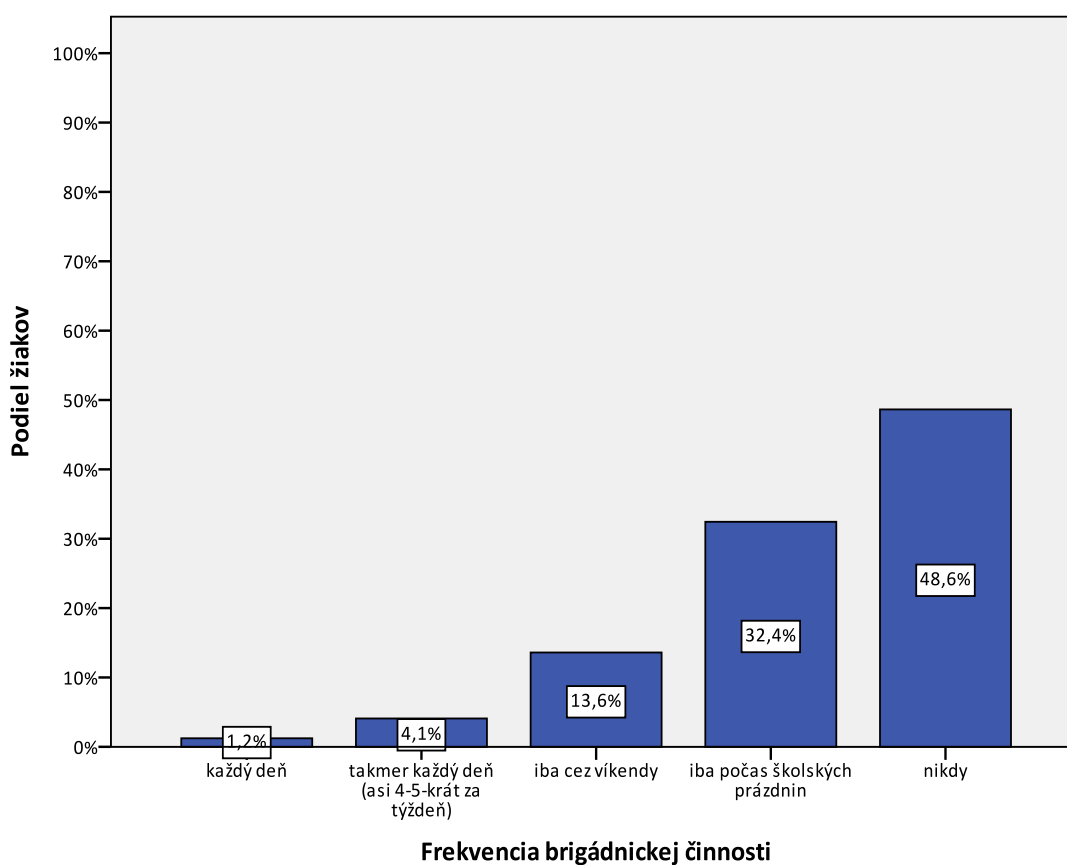

Graf 19 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa počtu súrodencov

3.2.3.3 Frekvencia brigádnickej činnosti žiakov

Tab.45 Frekvencia brigádnickej činnosti žiakov

		N	%
<i>Ako často si v priebehu posledného roka brigádoval/a za finančnú odmenu?</i>	každý deň	34	1,2
	takmer každý deň (asi 4-5-krát za týždeň)	113	4,1
	iba cez víkendy	376	13,6
	iba počas školských prázdnin	897	32,4
	nikdy	1345	48,6
	Spolu	2765	100,0

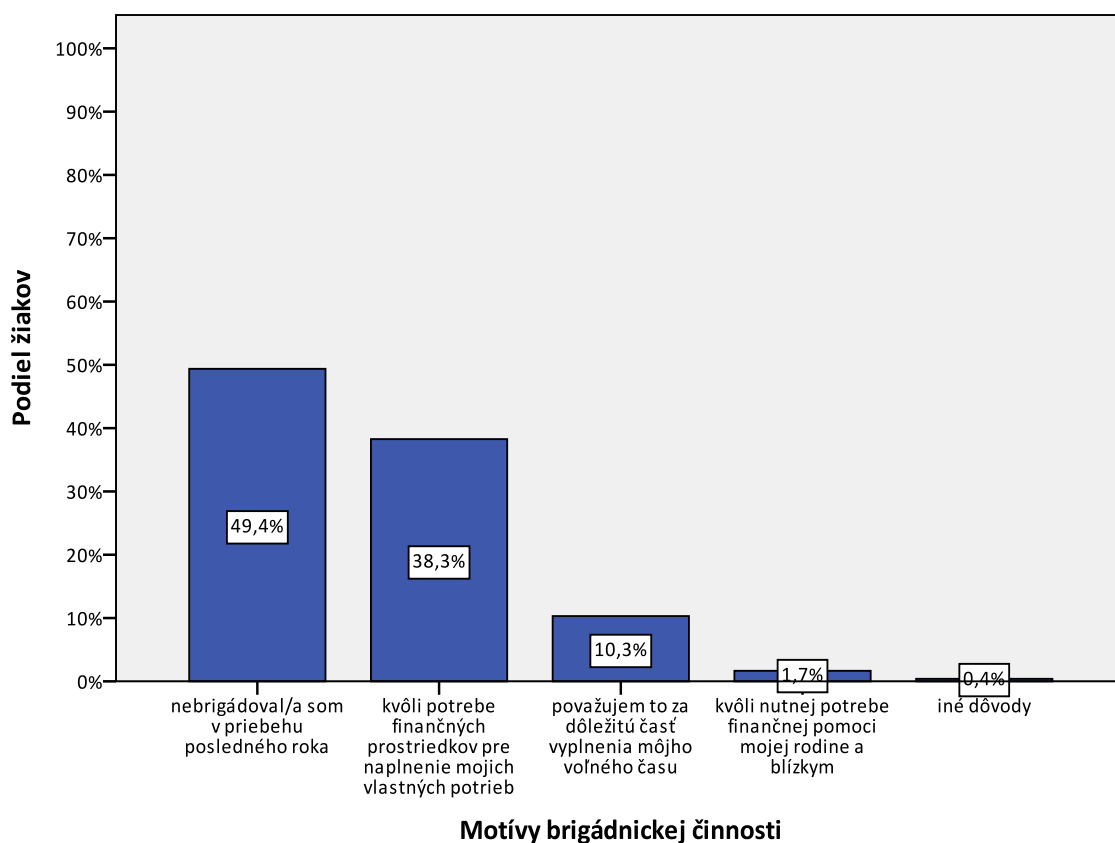
Graf 20 Podiel žiakov podľa frekvencie brigádnickej činnosti

Medzi frekvenciou brigádnickej činnosti žiakov a indexom ESCS sa nepotvrdila v našom výberovom súbore štatistická závislosť. Pripomíname, že išlo o vzorku 15-ročných žiakov.

3.2.3.4 Motívy brigádnickej činnosti žiakov

Tab.46 Motívy brigádnickej činnosti žiakov

		N	%
Uved' jeden hlavný dôvod, prečo brigáduješ (alebo si v priebehu posledného roka brigádoval/a) za finančnú odmenu?	nebrigádoval/a som v priebehu posledného roka	1365	49,4
	považujem to za dôležitú časť vyplnenia môjho voľného času (napr. zvyšujem si odborné a sociálne zručnosti, baví ma to)	285	10,3
	kvôli potrebe finančných prostriedkov pre naplnenie mojich vlastných potrieb (vreckové na posedenie s kamarátmi, výplate	1058	38,3
	kvôli nutnej potrebe finančnej pomoci mojej rodine a blízkym	46	1,7
	iné dôvody	11	,4
	Spolu	2765	100,0

Graf 21 Podiel žiakov podľa motívov brigádnickej činnosti

Medzi motívmi brigádnickej činnosti žiakov a indexom ESCS sa nepotvrdila v našom výberovom súbore štatistická závislosť.

3.2.3.5 Trávenie voľného času žiakov

Voľný čas predstavuje čas trávený mimo školského prostredia. Voľný čas bežne zahŕňa odpočinok, rekreáciu, zábavu, záujmové činnosti, dobrovoľné vzdelávanie (keď je žiakovým osobným záujmom) apod. Medzi voľnočasové aktivity nepatria činnosti ako príprava do školy, učenie či robenie domácich úloh. Taktiež sem nemožno zaradiť napr. základnú starostlivosť o zovňajšok a osobné veci, povinnosti spojené s prepravou rodiny, domácnosti, výchovného zariadenia a ďalšie uložené vzdelávanie a časové straty. Súčasťou voľného času nie sú ani činnosti zabezpečujúce biologickú existenciu človeka. (J. Pávková a kol., 1999).

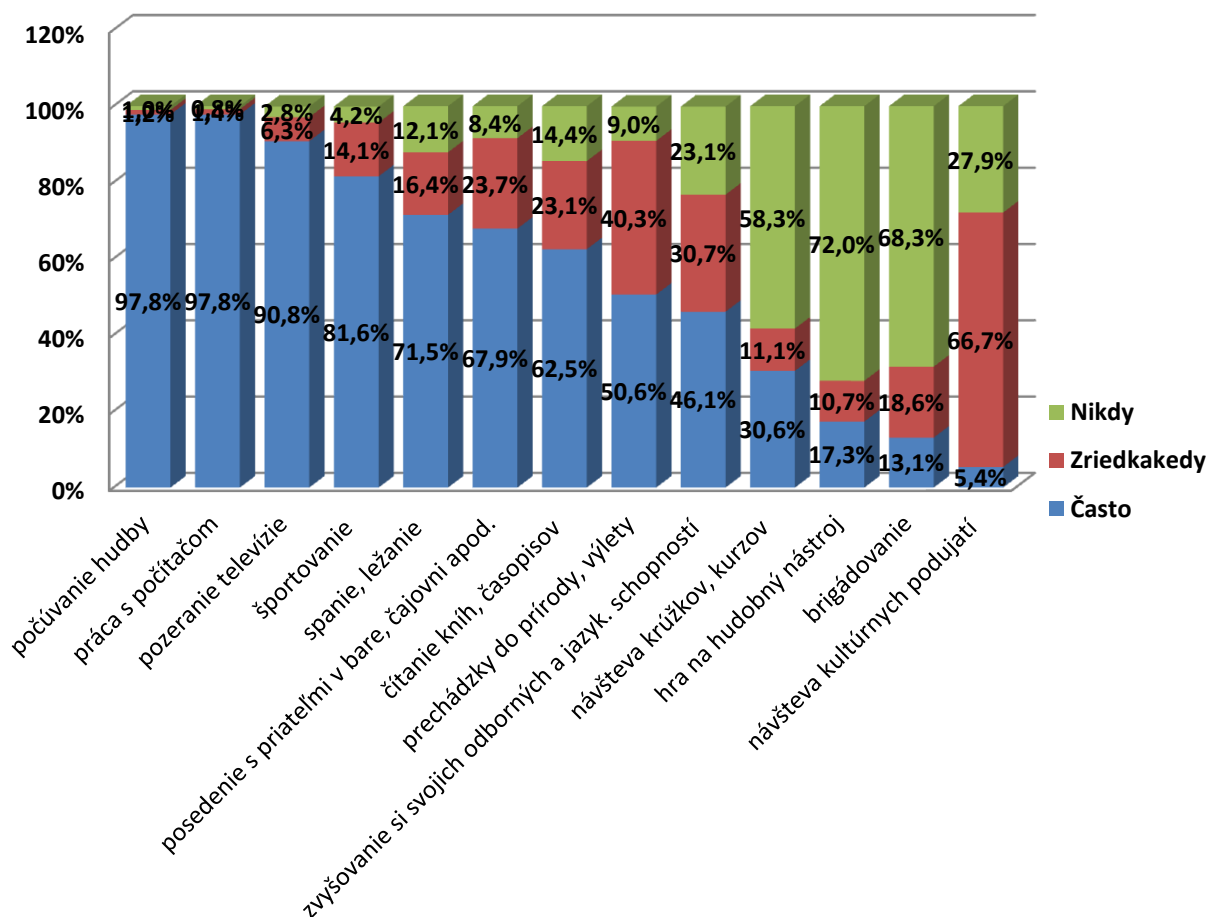
Tab.47 Trávenie voľného času žiakov

Ako často sa v tomto roku venuješ nasledujúcim činnostiam vo svojom voľnom čase?		Často	Zriedkakedy	nikdy	Spolu
športovanie	N	2257	391	117	2765
	%	81,6%	14,1%	4,2%	100,0%
prechádzky do prírody, výlety	N	1400	1115	250	2765
	%	50,6%	40,3%	9,0%	100,0%
pozeranie televízie	N	2512	175	78	2765
	%	90,8%	6,3%	2,8%	100,0%
počúvanie hudby	N	2704	32	29	2765
	%	97,8%	1,2%	1,0%	100,0%
hra na hudobný nástroj	N	478	295	1992	2765
	%	17,3%	10,7%	72,0%	100,0%
práca s počítačom	N	2704	40	21	2765
	%	97,8%	1,4%	,8%	100,0%
čítanie kníh, časopisov	N	1728	639	398	2765
	%	62,5%	23,1%	14,4%	100,0%
spanie, ležanie	N	1976	454	335	2765
	%	71,5%	16,4%	12,1%	100,0%
zvyšovanie si svojich odborných a jazykových schopností	N	1275	850	640	2765
	%	46,1%	30,7%	23,1%	100,0%
návšteva krúžkov, kurzov	N	846	307	1612	2765
	%	30,6%	11,1%	58,3%	100,0%
posedenie s priateľmi v bare, čajovni apod.	N	1878	656	231	2765
	%	67,9%	23,7%	8,4%	100,0%
návšteva kultúrnych podujatí	N	149	1844	772	2765
	%	5,4%	66,7%	27,9%	100,0%
brigádovanie	N	362	514	1889	2765
	%	13,1%	18,6%	68,3%	100,0%
iné	N	384	50	13	1804
	%	21,1%	2,8%	,7%	100,0%

Kvôli jasnejšej interpretácii hodnôt premennej sme rekódovali /p18a-p18n/:

1. (takmer) každý deň + asi 3-4-krát za týždeň + asi 1-2-krát za týždeň = **často**
2. asi 2-3-krát za mesiac + „menej ako raz za mesiac“ = **zriedkakedy**
3. veľmi zriedkavo (1-2-krát za rok) + „nikdy“ = **nikdy**

Najčastejšie vykonávanými činnosťami vo voľnom čase žiakov sú najmä aktivity pasívneho charakteru ako počúvanie hudby, práca s počítačom, pozeranie televízie. Športovanie je na 4. mieste.

Graf 22 Trávenie voľného času žiakov

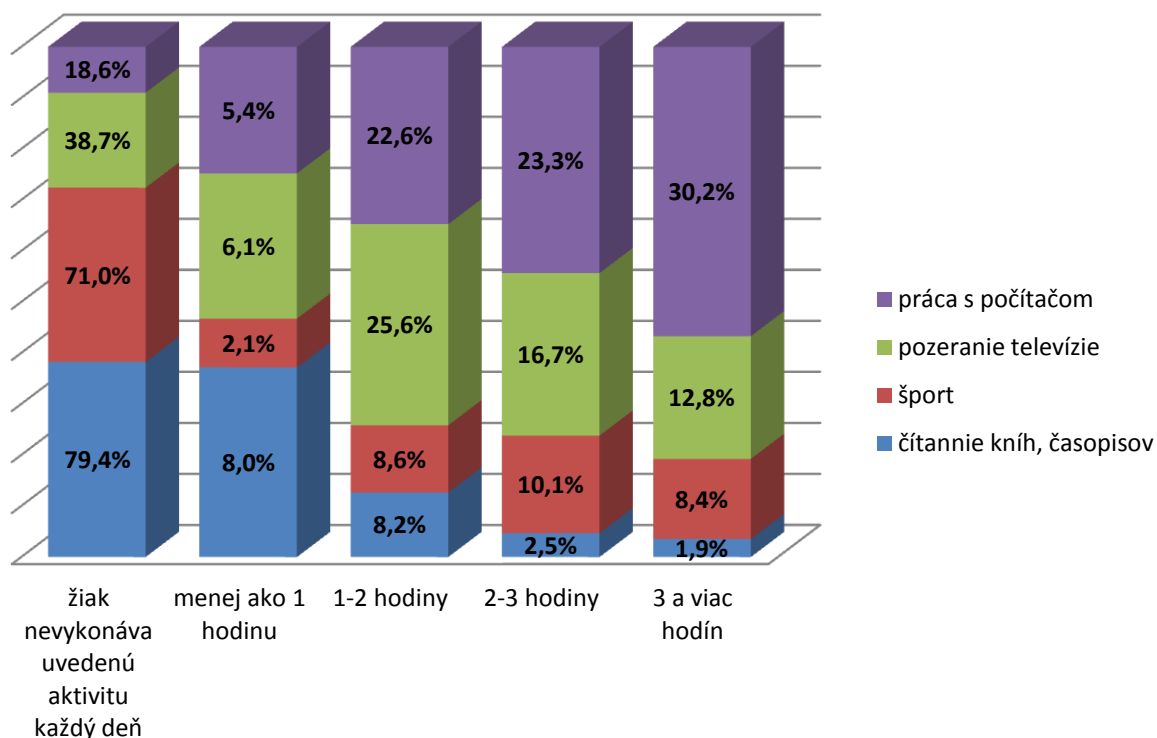
Tab.48 Iné aktivity vykonávané vo voľnom čase žiakov

		Často	Zriedkakedy	Nikdy	Žiak nevykonáva iné aktivity	Spolu
umenie (písanie poézie, prózy, kreslenie, tanec, spev, fotografovanie)	N	98	1	0	2666	2765
	%	3,5%	,0%	,0%	96,4%	100,0%
trávenie času s rodinou	N	22	0	0	2743	2765
	%	,8%	,0%	,0%	99,2%	100,0%
auto moto (motocross, motorky, auta, jazda, údržba...)	N	58	2	0	2705	2765
	%	2,1%	,1%	,0%	97,8%	100,0%
chovateľstvo (starostlivosť o zvieratá)	N	74	1	0	2690	2765
	%	2,7%	,0%	,0%	97,3%	100,0%
iné	N	24	3	0	2738	2765
	%	,9%	,1%	,0%	99,0%	100,0%

Tab.49 Každodenné trávenie voľného času vybranými aktivitami

		žiak nevykonáva uvedenú aktivitu každý deň	menej ako 1 hodinu	1-2 hodiny	2-3 hodiny	3 a viac hodín	Spolu
Šport	N	1962	57	237	278	231	2765
	%	71,0%	2,1%	8,6%	10,1%	8,4%	100,0%
Pozeranie televízie	N	1070	170	708	463	354	2765
	%	38,7%	6,1%	25,6%	16,7%	12,8%	100,0%
Práca s počítačom	N	515	148	624	644	834	2765
	%	18,6%	5,4%	22,6%	23,3%	30,2%	100,0%
Čítanie kníh, časopisov	N	2196	222	227	68	52	2765
	%	79,4%	8,0%	8,2%	2,5%	1,9%	100,0%

V nasledujúcom grafe sú zobrazené štyri vybrané voľnočasové aktivity. Zaujímalo nás, koľko času trávia žiaci uvedenými aktivitami každý deň. Frekvenciu trávenia času uvedenými aktivitami sme skúmali v hodinách.

Graf 23 Každodenné trávenie voľného času vybranými aktivitami

3.2.3.5.1 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa frekvencie vykonávania vybraných voľnočasových aktivít

Preukázali sa štatisticky významné rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa frekvencie čítania, frekvencie návštevy krúžkov a kurzov, a návštevy kultúrnych podujatí vo voľnom čase žiakov. Štatistická významnosť medzi indexom ESCS a ostatnými voľnočasovými aktivitami sa nepreukázala.

3.2.3.5.1.1 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa frekvencie čítania

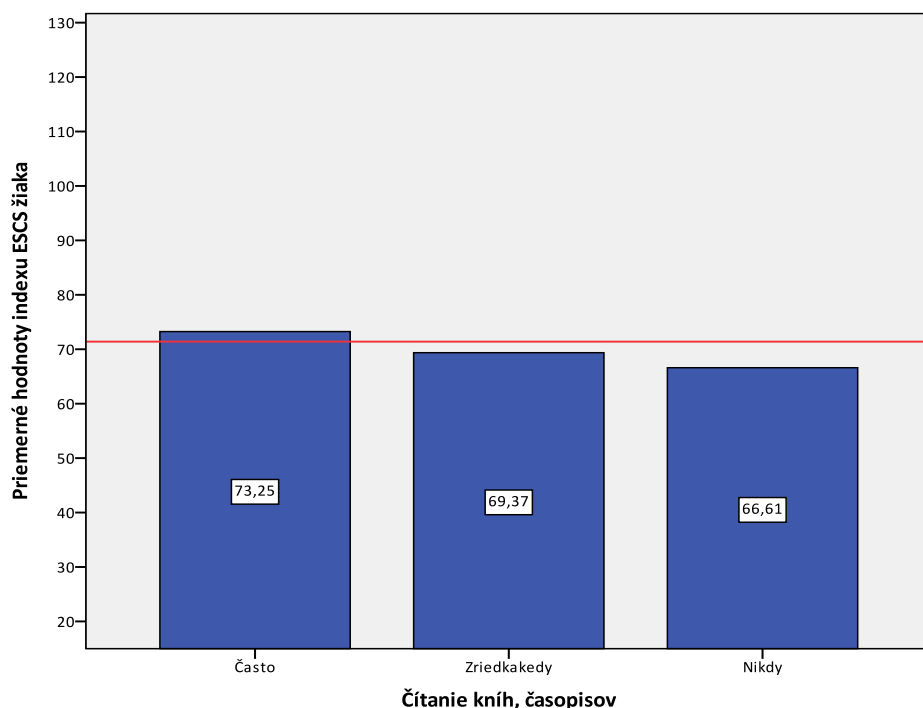
Tab.50 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa frekvencie čítania

Čítanie kníh, časopisov	N	Priemer	Štandardná chyba priemeru
Často	1710	73,2487	,36814
Zriedkakedy	627	69,3688	,55039
Nikdy	389	66,6071	,71122
Spolu	2726	71,4086	,28625

Tab.51 Porovnanie priemerného indexu ESCS podľa frekvencie čítania s priemerným indexom ESCS experimentálnej vzorky

Priemerná hodnota indexu ESCS žiaka 71,40					
	Čítanie kníh, časopisov	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Vecná signifikancia
1	Často	5,022	1709	,000	,121
2	Zriedkakedy	-3,690	626	,000	,146
3	Nikdy	-6,739	388	,000	,324

Žiaci, ktorí často čítajú knihy alebo časopisy ($r=0,121$) dosahujú v našom výberovom súbore vyšší index ESCS v porovnaní s priemernou hodnotou indexu ESCS celej experimentálnej vzorky, a to na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie. Žiaci, ktorí čítajú len zriedkakedy ($r=0,146$) majú nižší index ESCS na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie, a tiež žiaci, ktorí vo svojom voľnom čase nikdy ($r=0,324$) nečítajú knihy či časopisy, majú na úrovni strednej vecnej signifikancie index ESCS nižší.

Graf 24 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa frekvencie čítania

3.2.3.5.1.2 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa frekvencie návštevy krúžkov a kurzov

Tab.52 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa frekvencie návštevy krúžkov a kurzov

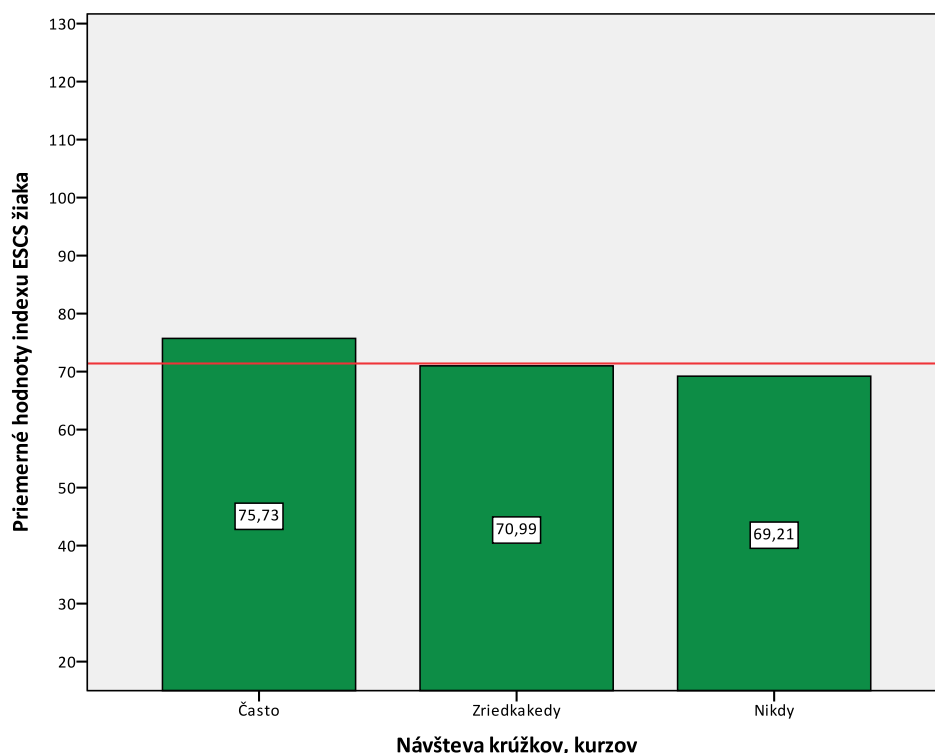
Návšteva krúžkov, kurzov	N	Priemer	Štandardná chyba priemeru
Často	836	75,7262	,51668
Zriedkakedy	304	70,9948	,86293
Nikdy	1586	69,2120	,36257
Spolu	2726	71,4086	,28625

Tab.53 Porovnanie priemerného indexu ESCS podľa frekvencie návštevy krúžkov a kurzov s priemerným indexom ESCS experimentálnej vzorky

Priemerná hodnota indexu ESCS žiaka 71,40

	Návšteva krúžkov, kurzov	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Vecná signifikancia
1	Často	8,373	835	,000	,278
2	Zriedkakedy	-,470	303	,639	,027
3	Nikdy	-6,035	1585	,000	,150

Žiaci, ktorí často navštevujú rôzne krúžky či kurzy ($r=0,278$) dosahujú v našom výberovom súbore vyšší index ESCS v porovnaní s priemernou hodnotou indexu ESCS celej experimentálnej vzorky, a to na úrovni miernej vecnej signifikancie. Žiaci, ktorí vo svojom voľnom čase *nenavštevujú žiadne krúžky či kurzy* ($r=0,150$) majú na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie index ESCS nižší.

Graf 25 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa frekvencie návštevy krúžkov a kurzov

3.2.3.5.1.3 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa frekvencie návštevy kultúrnych podujatí

Tab.54 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa frekvencie návštevy kultúrnych podujatí

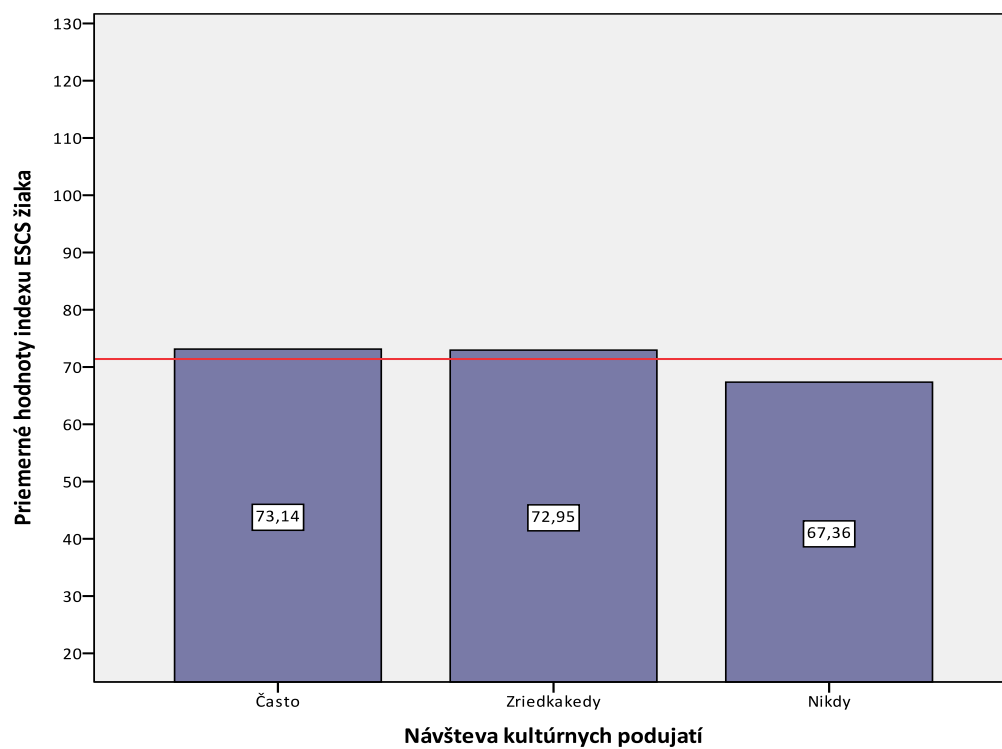
Návšteva kultúrnych podujatí	N	Priemer	Štandardná chyba priemeru
Často	148	73,1355	1,30835
Zriedkakedy	1820	72,9535	,34319
Nikdy	758	67,3618	,53516
Spolu	2726	71,4086	,28625

Tab.55 Porovnanie priemerného indexu ESCS podľa frekvencie návštevy krúžkov a kurzov s priemerným indexom ESCS experimentálnej vzorky

Priemerná hodnota indexu ESCS žiaka 71,40

	Návšteva kultúrnych podujatí	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Vecná signifikancia
1	Často	1,326	147	,187	,109
2	Zriedkakedy	4,527	1819	,000	,106
3	Nikdy	-7,546	757	,000	,264

Žiaci, ktorí *nenavštevujú* rôzne kultúrne podujatia ako kino, divadlo či koncerty ($r=0,264$), dosahujú v našom výberovom súbore nižší index ESCS v porovnaní s priemernou hodnotou indexu ESCS experimentálnej vzorky, na úrovni miernej vecnej signifikancie. U žiakov *často* navštevujúcich kultúrne podujatia ($p=0,187$) nemožno štatisticky potvrdiť vyššie hodnoty indexu ESCS. Treba aj spomenúť, že žiakov často navštevujúcich kultúrne podujatia je podstatne menej ($N=148$). Žiaci, ktorí *zriedkakedy* chodia do kina či divadla, majú vyšší index ESCS, avšak len na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie.

Graf 26 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa frekvencie návštevy kultúrnych podujatí

3.2.3.6 Povinnosti žiakov

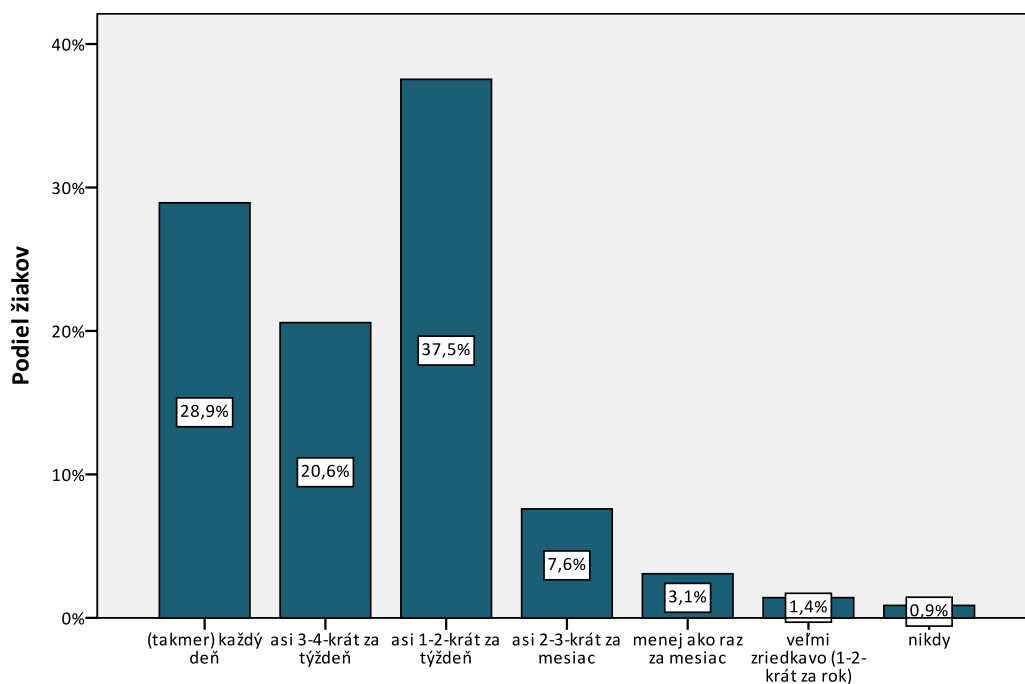
Ako sme už spomínali, medzi voľnočasové aktivity nepatria činnosti ako príprava do školy, učenie či robenie domácich úloh. Taktiež sem nemožno zaradiť napr. povinnosti spojené so starostlivosťou o domácnosť, a ďalšie uložené vzdelávanie a časové straty. Skúmali sme vybrané povinnosti žiakov:

- pomoc v domácnosti /p19, p19aa/
- starostlivosť o iné osoby /p21/
- frekvenciu učenia sa a celkovej prípravy do školy /p20/.

3.2.3.6.1 Pomoc v domácnosti

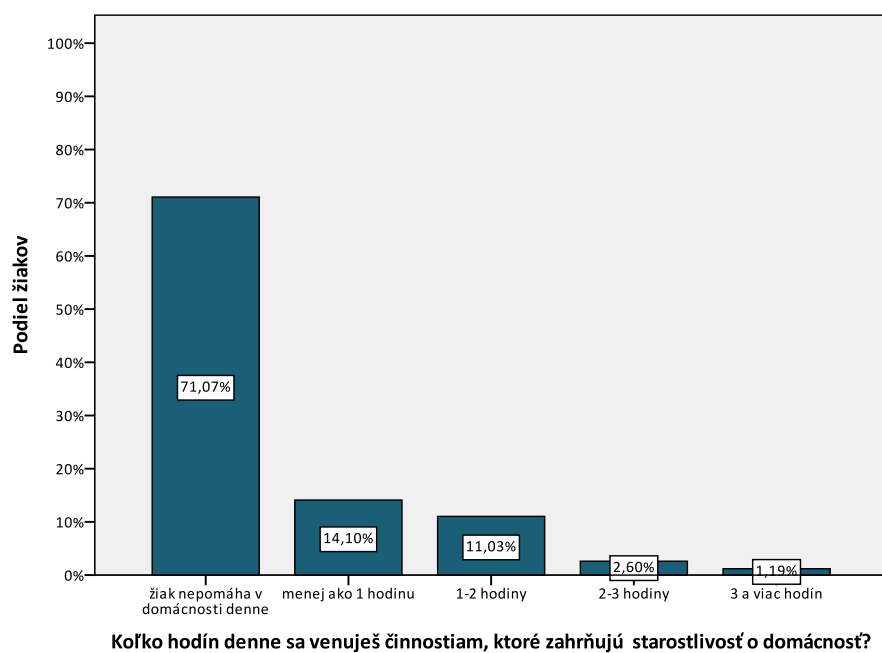
Tab.56 Pomoc v domácnosti

		N	%
Ako často sa venuješ činnostiam, ktoré zahrňujú starostlivosť o domácnosť ako napr. upratovanie, vysávanie, umývanie riadu a iné činnosti podobného charakteru?	(takmer) každý deň	800	28,9
	asi 3-4-krát za týždeň	569	20,6
	asi 1-2-krát za týždeň	1038	37,5
	asi 2-3-krát za mesiac	210	7,6
	menej ako raz za mesiac	85	3,1
	veľmi zriedkavo (1-2-krát za rok)	39	1,4
	nikdy	24	,9
	Spolu	2765	100,0

Ako často sa venuješ činnostiam, ktoré zahrňujú starostlivosť o domácnosť ako napr. upratovanie, vysávanie, umývanie riadu a iné činnosti podobného charakteru?

Graf 27 Pomoc v domácnosti

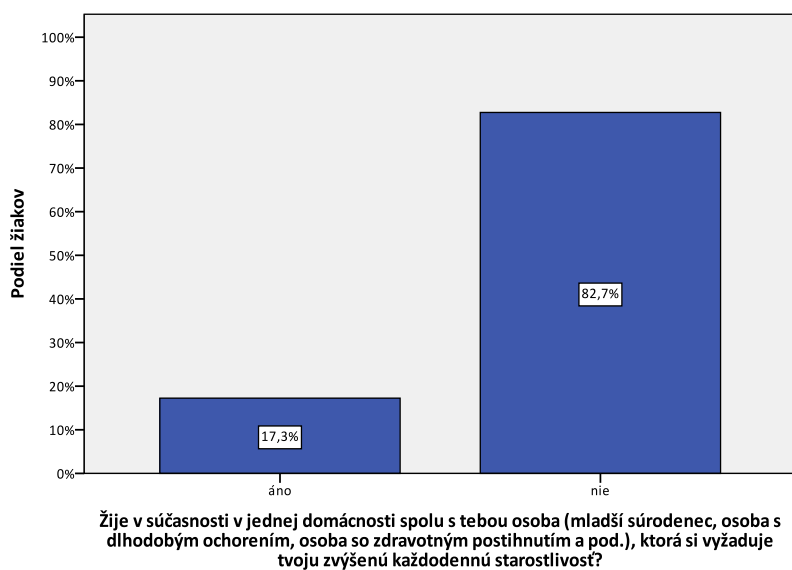

Graf 28 Podiel žiakov každodenne pomáhajúcich v domácnosti podľa počtu hodín

3.2.3.6.2 Starostlivosť o iné osoby

Tab.57 Starostlivosť o iné osoby

		N	%
Žije v súčasnosti v jednej domácnosti spolu s tebou osoba (mladší súrodenec, osoba s dlhodobým ochorením, osoba so zdravotným postihnutím a pod.), ktorá si vyžaduje tvoju zvýšenú každodennú starostlivosť?	áno	477	17,3
	nie	2288	82,7
	Spolu	2765	100,0

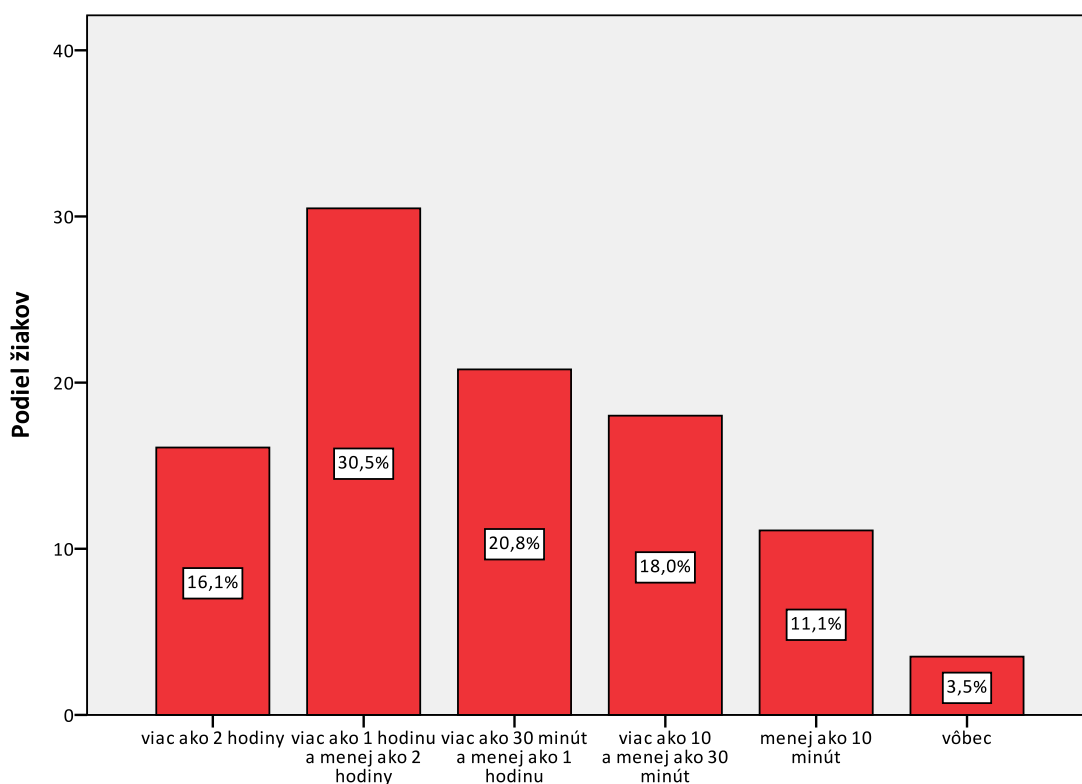

Graf 29 Starostlivosť o iné osoby

3.2.3.6.3 Učenie sa a celková príprava do školy

Tab.58 Učenie sa a celková príprava do školy

		N	%
<i>Koľko času venuješ obvyčajne denne učeniu a celkovej príprave do školy?</i>	viac ako 2 hodiny	445	16,1
	viac ako 1 hodinu a menej ako 2 hodiny	843	30,5
	viac ako 30 minút a menej ako 1 hodinu	575	20,8
	viac ako 10 a menej ako 30 minút	498	18,0
	menej ako 10 minút	307	11,1
	vôbec	97	3,5
	Spolu	2765	100,0

Koľko času venuješ obvyčajne denne učeniu a celkovej príprave do školy?

Graf 30 Čas venovaný učeniu sa a celkovej príprave do školy

3.2.3.7 Zdravotný stav žiakov

Skúmali sme vybrané charakteristiky zdravotného stavu žiakov:

- frekvenciu robenia komisionálnych skúšok /p27/
- frekvenciu výskytu chrípkových ochorení /p28/
- frekvenciu ochorení dlhodobého charakteru /p29/
- frekvenciu užívania liekov v priebehu posledného roka /p30/.

3.2.3.7.1 Frekvencia robenia komisionálnych skúšok

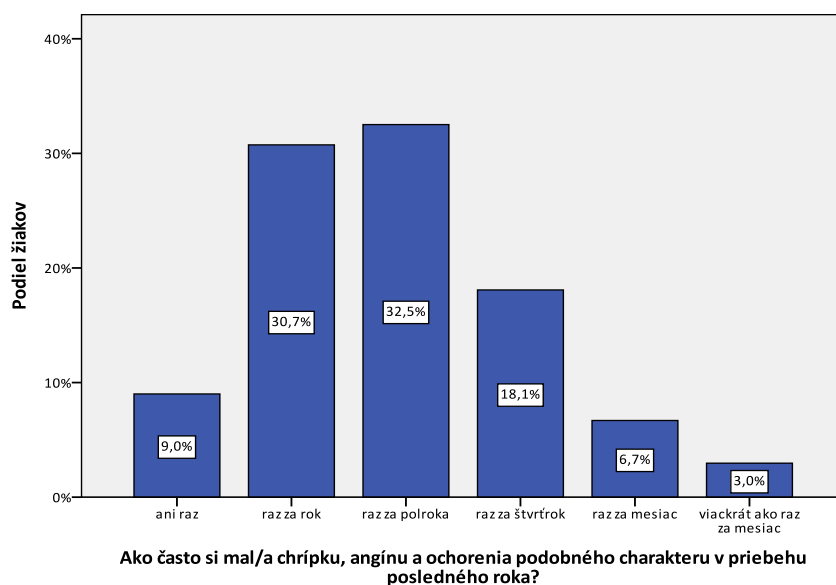
Tab.59 Frekvencia robenia komisionálnych skúšok

		N	%
<i>Koľkokrát si počas svojho štúdia na základnej škole robil/a komisionálne skúšky aspoň z jedného predmetu kvôli zdravotným problémom?</i>	ani raz	2718	98,3
	jedenkrát	34	1,2
	dvakrát	6	,2
	trikrát	2	,1
	štyrikrát a viac	5	,2
	Spolu	2765	100,0

3.2.3.7.2 Frekvencia výskytu chrípkových ochorení

Tab.60 Frekvencia výskytu chrípkových ochorení

		N	%
<i>Ako často si mal/a chrípku, angínu a ochorenia podobného charakteru v priebehu posledného roka?</i>	ani raz	249	9,0
	raz za rok	850	30,7
	raz za polroka	899	32,5
	raz za štvrt'rok	500	18,1
	raz za mesiac	185	6,7
	viackrát ako raz za mesiac	82	3,0
	Spolu	2765	100,0

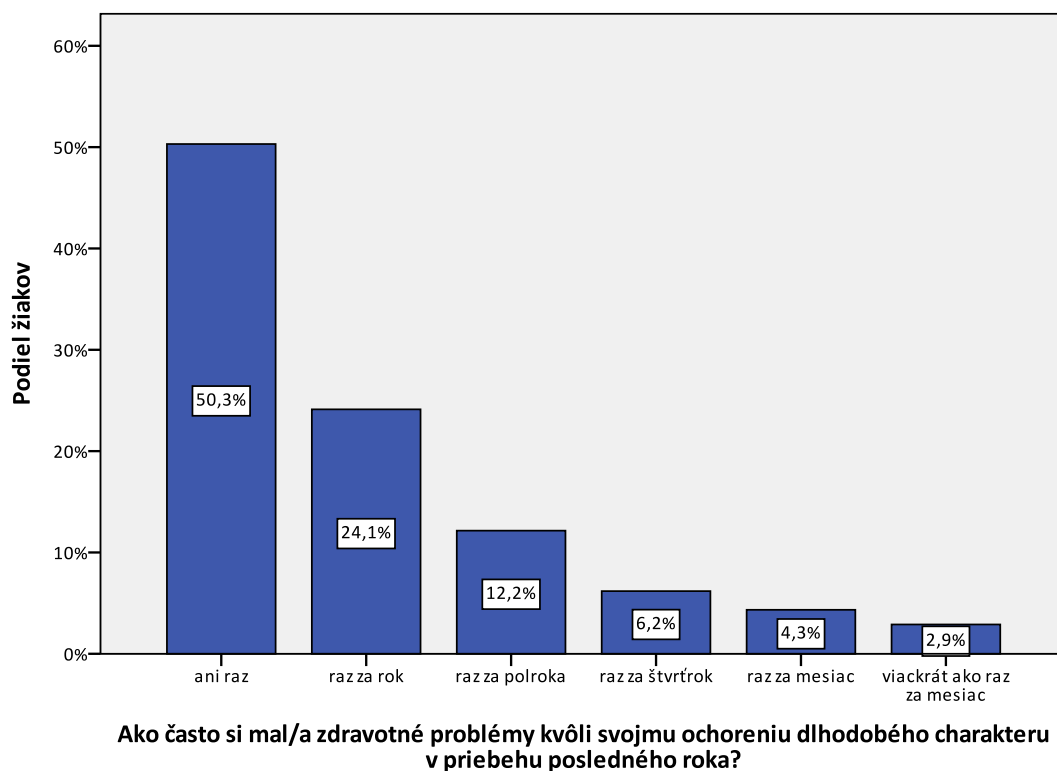

Graf 31 Frekvencia výskytu chrípkových ochorení

3.2.3.7.3 Frekvencia výskytu ochorení dlhodobého charakteru

Tab.61 Frekvencia výskytu ochorení dlhodobého charakteru

		N	%
Ako často si mal/a zdravotné problémy kvôli svojmu ochoreniu dlhodobého charakteru v priebehu posledného roka?	ani raz	1391	50,3
	raz za rok	667	24,1
	raz za polroka	336	12,2
	raz za štvrt'rok	171	6,2
	raz za mesiac	120	4,3
	viackrát ako raz za mesiac	80	2,9
	Spolu	2765	100,0

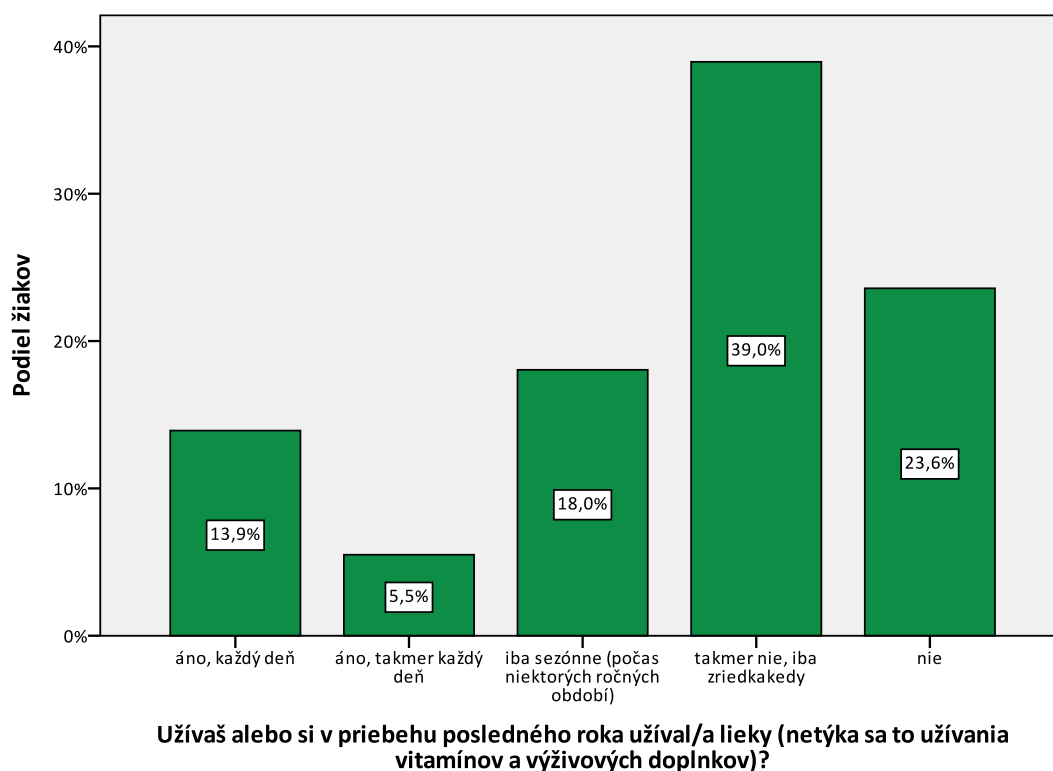

Graf 32 Frekvencia výskytu ochorení dlhodobého charakteru

3.2.3.7.3 Frekvencia užívania liekov

Tab.62 Frekvencia užívania liekov v priebehu posledného roka

		N	%
Užívaš alebo si v priebehu posledného roka užíval/a lieky (netýka sa to užívania vitamínov a výživových doplnkov)?	áno, každý deň	385	13,9
	áno, takmer každý deň	152	5,5
	iba sezónne (počas niektorých ročných období)	499	18,0
	takmer nie, iba zriedkakedy	1077	39,0
	nie	652	23,6
	Spolu	2765	100,0

Graf 33 Frekvencia užívania liekov v priebehu posledného roka

3.2.4 Analýza ukazovateľov týkajúcich sa štúdia žiaka

V rámci výskumu sme vyčlenili uvedené ukazovatele týkajúce sa štúdia žiaka:

- opakovanie ročníka počas štúdia na základnej škole /p26/
- záujem žiaka doštudovať na strednej škole /p13/
- prestup žiaka na inú strednú školu /p14/
- záujem žiaka po skončení strednej školy pokračovať v štúdiu na VŠ /p15/
- možnosť finančného zabezpečenia štúdia na VŠ /p16, p17/.

3.2.4.1 Opakovanie ročníka počas štúdia na základnej škole

Tab.63 Frekvencia opakovania ročníka počas štúdia na základnej škole

		N	%
<i>Už si niekedy opakoval/-a ročník počas štúdia na základnej škole?</i>	nie, nikdy	2732	98,8
	jedenkrát	24	,9
	dvakrát	3	,1
	trikrát	2	,1
	štyrikrát a viac	4	,1
	Spolu	2765	100,0

3.2.4.2 Záujem žiaka doštudovať na strednej škole

Tab.64 Záujem žiaka doštudovať na strednej škole

		N	%
<i>Je v tvojom záujme ukončiť štúdium na strednej škole?</i>	Áno, určite chcem doštudovať na strednej škole.	2751	99,5
	Po ukončení desiatich rokov povinnej školskej dochádzky chcem ukončiť štúdium a nepokračovať tak v štúdiu na žiadnej strednej škole.	14	,5
	Spolu	2765	100,0

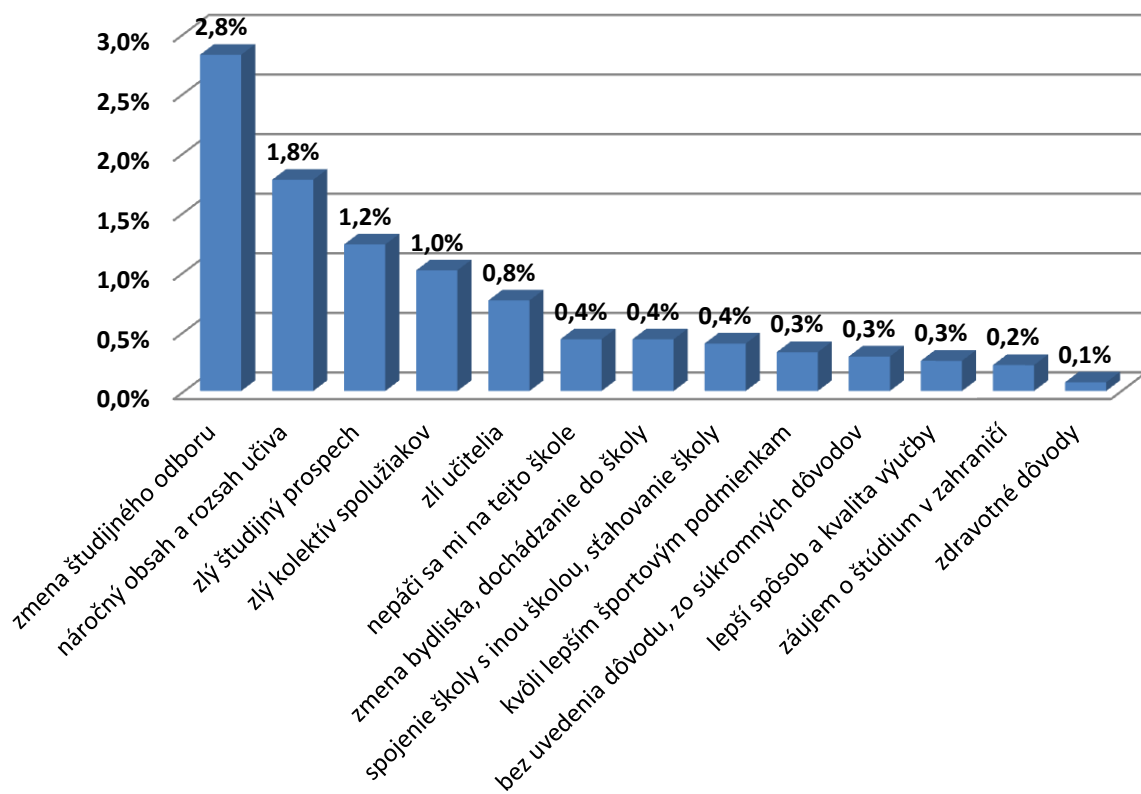
3.2.4.3 Prestup žiaka na inú strednú školu

Tab.65 Prestup žiaka na inú strednú školu

		N	%
<i>Zvažuješ možnosť, že prestúpiš na inú strednú školu? Ak áno, uveď dôvod, prečo chceš prestúpiť!</i>	áno	243	8,8
	nie	2522	91,2
	Spolu	2765	100,0

Tab.66 Dôvody prestupu žiaka na inú strednú školu

		áno	nie	Spolu
nepáči sa mi na tejto škole, škola nespĺňa moje očakávania	N	12	2753	2765
	%	,4%	99,6%	100,0%
zlí učiteľia	N	21	2744	2765
	%	,8%	99,2%	100,0%
zlý kolektív spolužiakov	N	28	2737	2765
	%	1,0%	99,0%	100,0%
zlý študijný prospech	N	34	2731	2765
	%	1,2%	98,8%	100,0%
náročný obsah a rozsah učiva, ťažká škola	N	49	2716	2765
	%	1,8%	98,2%	100,0%
lepší spôsob a kvalita výučby	N	7	2758	2765
	%	,3%	99,7%	100,0%
zmena študijného odboru, nezaujímavý odbor a vyučovacie predmety	N	78	2687	2765
	%	2,8%	97,2%	100,0%
záujem o štúdium v zahraničí	N	6	2759	2765
	%	,2%	99,8%	100,0%
kvôli lepším športovým podmienkam	N	9	2756	2765
	%	,3%	99,7%	100,0%
zdravotné dôvody	N	2	2763	2765
	%	,1%	99,9%	100,0%
zmena bydliska, dochádzanie do školy	N	12	2753	2765
	%	,4%	99,6%	100,0%
spojenie školy s inou školou alebo sťahovanie školy	N	11	2754	2765
	%	,4%	99,6%	100,0%
bez uvedenia dôvodu alebo zo súkromných dôvodov	N	8	2757	2765
	%	,3%	99,7%	100,0%

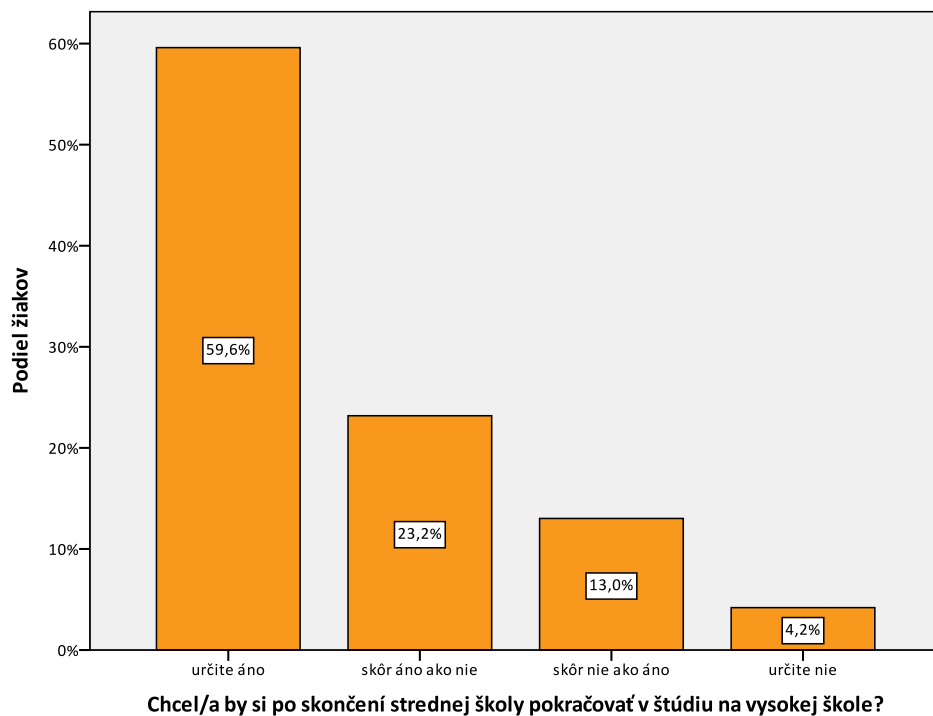

Graf 34 Dôvody presupu žiaka na inú strednú školu

3.2.4.4 Záujem žiaka po skončení strednej školy pokračovať v štúdiu na VŠ

Tab.67 Záujem žiaka po skončení strednej školy pokračovať v štúdiu na VŠ

		N	%
<i>Chcel/a by si po skončení strednej školy pokračovať v štúdiu na VŠ?</i>	určite áno	1648	59,6
	skôr áno ako nie	641	23,2
	skôr nie ako áno	360	13,0
	určite nie	116	4,2
	Spolu	2765	100,0

Graf 35 Záujem žiaka po skončení strednej školy pokračovať v štúdiu na VŠ

3.2.4.4.1 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa záujmu žiaka študovať na VŠ

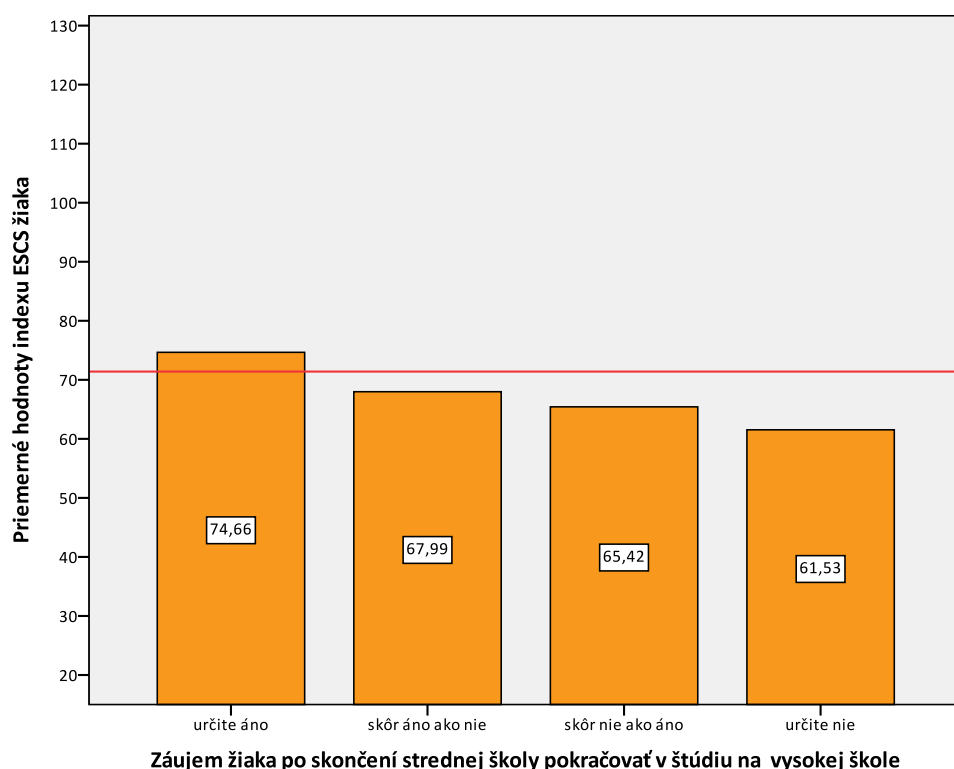
Tab.68 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa záujmu žiaka študovať na VŠ

<i>Chcel/a by si po skončení strednej školy pokračovať v štúdiu na VŠ?</i>	N	Priemer	Štandardná chyba priemeru
určite áno	1639	74,6592	,36831
skôr áno ako nie	628	67,9863	,54088
skôr nie ako áno	348	65,4247	,70811
určite nie	111	61,5332	1,30505
Spolu	2726	71,4086	,28625

Tab.69 Porovnanie priemerného indexu ESCS podľa záujmu žiaka študovať na VŠ s priemerným indexom ESCS experimentálnej vzorky

Priemerná hodnota indexu ESCS žiaka 71,40					
	Chcel/a by si po skončení strednej školy pokračovať v štúdiu na VŠ?	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Vecná signifikancia
1	určite áno	8,849	1638	,000	,214
2	skôr áno ako nie	-6,311	627	,000	,244
3	skôr nie ako áno	-8,438	347	,000	,413
4	určite nie	-7,560	110	,000	,585

Žiaci, ktorí *určite chcú* po skončení strednej školy pokračovať v štúdiu na VŠ, majú v porovnaní s priemernou hodnotou indexu ESCS experimentálnej vzorky priemerne vyšší index ESCS ($r=0,214$) na úrovni miernej vecnej signifikancie. Žiaci, ktorí *určite nechcú* študovať na VŠ, majú na úrovni silnej vecnej signifikancie priemerne nižší index ESCS ($r=0,585$). Pričom študentov, ktorí chcú študovať na VŠ ($N=1639$) je podstatne viac ako tých, ktorí po skončení strednej školy určite nechcú študovať na VŠ ($N=110$).

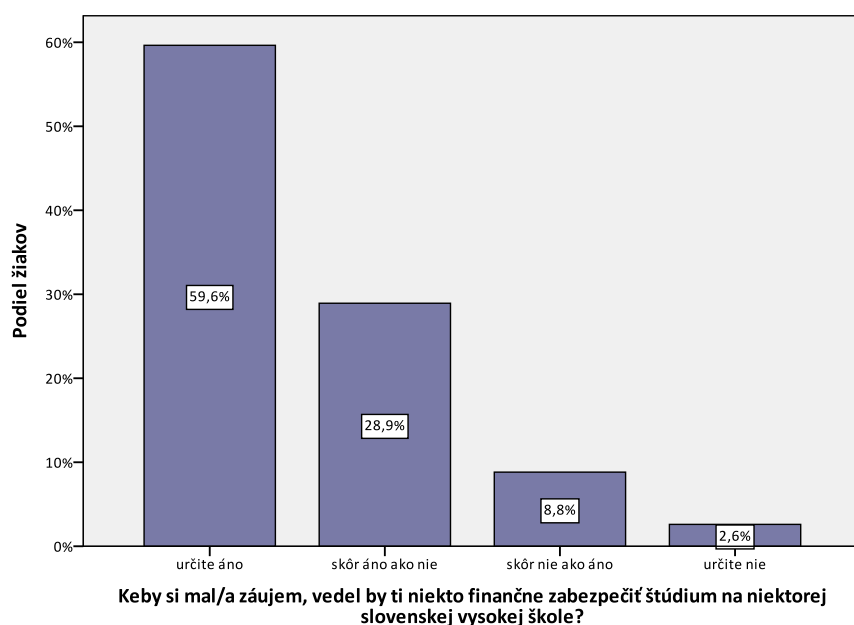
Graf 36 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa záujmu žiaka študovať na VŠ

3.2.4.5 Možnosť finančného zabezpečenia štúdia na VŠ

3.2.4.5.1 Možnosť finančného zabezpečenia štúdia na niektorej slovenskej VŠ

Tab.70 Možnosť finančného zabezpečenia štúdia na niektorej slovenskej VŠ

		N	%
<i>Keby si mal/a záujem, vedel by ti niekto finančne zabezpečiť štúdium na niektorej slovenskej VŠ?</i>	určite áno	1649	59,6
	skôr áno ako nie	800	28,9
	skôr nie ako áno	244	8,8
	určite nie	72	2,6
	Spolu	2765	100,0

Graf 37 Možnosť finančného zabezpečenia štúdia na niektorej slovenskej VŠ

3.2.4.5.1.1 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa možnosti finančného zabezpečenia štúdia na niektorej slovenskej VŠ

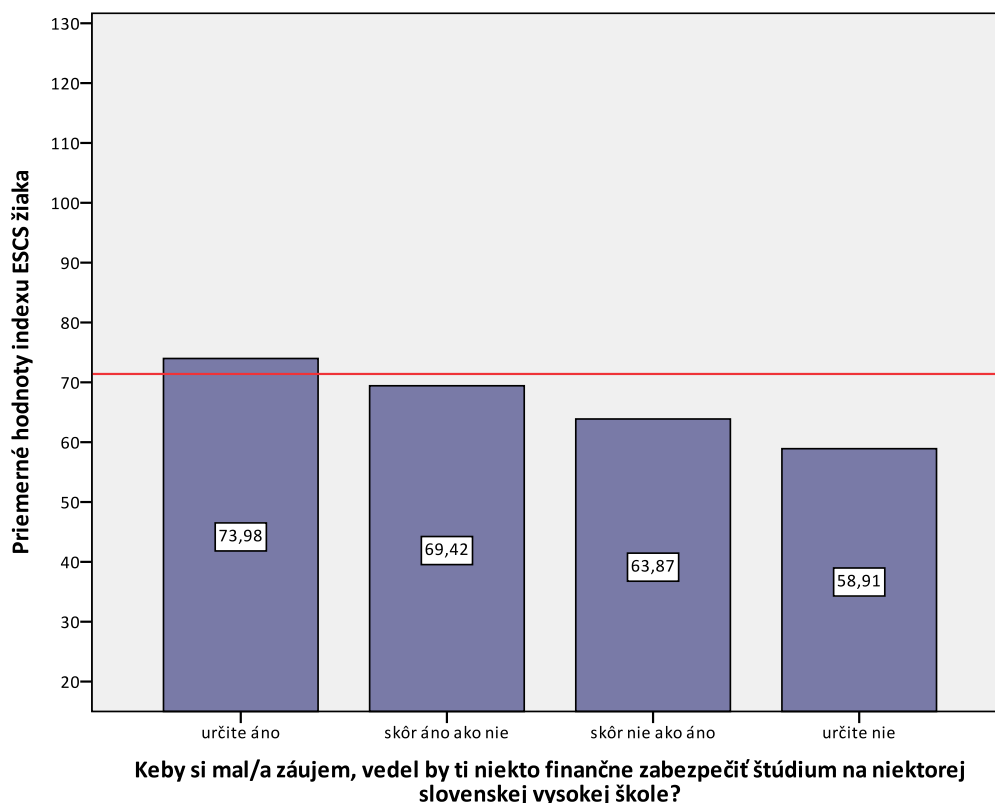
Tab.71 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa možnosti finančného zabezpečenia štúdia na niektorej slovenskej VŠ

<i>Keby si mal/a záujem, vedel by ti niekto finančne zabezpečiť štúdium na niektorej slovenskej VŠ?</i>	N	Priemer	Štandardná chyba priemeru
určite áno	1631	73,9833	,36494
skôr áno ako nie	788	69,4241	,50623
skôr nie ako áno	242	63,8736	,91787
určite nie	65	58,9126	1,45093
Spolu	2726	71,4086	,28625

Tab.72 Porovnanie priemerného indexu ESCS podľa možnosti finančného zabezpečenia štúdia na niektorej slovenskej VŠ s priemerným indexom ESCS experimentálnej vzorky

Priemerná hodnota indexu ESCS žiaka 71,40					
	Keby si mal/a záujem, vedel by ti niekto finančne zabezpečiť štúdium na niektorej slovenskej VŠ?	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Vecná signifikancia
1	určite áno	7,079	1630	,000	,173
2	skôr áno ako nie	-3,903	787	,000	,138
3	skôr nie ako áno	-8,200	241	,000	,467
4	určite nie	-8,606	64	,000	,732

Žiaci, ktorí *jednoznačne* („určite áno“) majú možnosť finančného zabezpečenia štúdia na niektorej slovenskej VŠ majú v porovnaní s priemernou hodnotou indexu ESCS experimentálnej vzorky priemerne vyšší index ESCS ($r=0,173$) na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie. Žiaci, ktorí sa vyjadrili, že nemajú možnosť finančného zabezpečenia štúdia na niektorej slovenskej VŠ, majú na úrovni silnej vecnej signifikancie priemerne nižší index ESCS ($r=0,732$). Pričom študentov, ktorí majú možnosť finančného zabezpečenia štúdia na niektorej VŠ v SR ($N=1631$) je podstatne viac ako tých, ktorí uvádzajú, že túto možnosť nemajú ($N=65$).

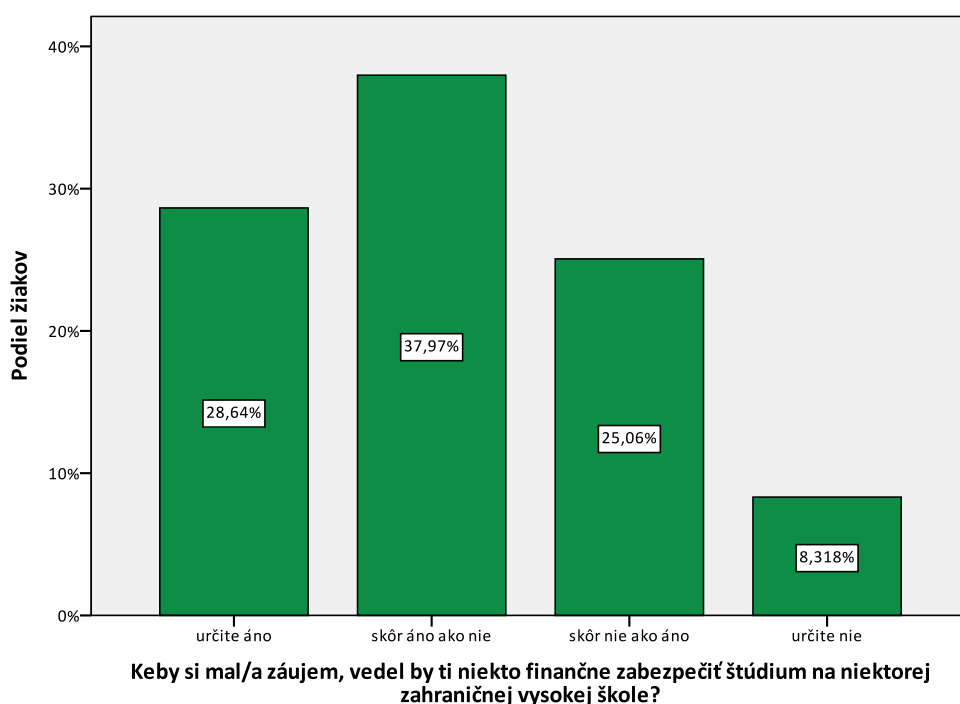

Graf 38 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa možnosti finančného zabezpečenia štúdia na niektorej slovenskej VŠ

3.2.4.5.2 Možnosť finančného zabezpečenia štúdia na niektorej zahraničnej VŠ

Tab.73 Možnosť finančného zabezpečenia štúdia na niektorej zahraničnej VŠ

		N	%
<i>Keby si mal/a záujem, vedel by ti niekto finančne zabezpečiť štúdium na niektorej zahraničnej VŠ?</i>	určite áno	792	28,6
	skôr áno ako nie	1050	38,0
	skôr nie ako áno	693	25,1
	určite nie	230	8,3
	Spolu	2765	100,0

Graf 39 Možnosť finančného zabezpečenia štúdia na niektorej zahraničnej VŠ

3.2.4.5.2.1 Rozdiely v indexe ESCS žiaka podľa možnosti finančného zabezpečenia štúdia na niektorej zahraničnej VŠ

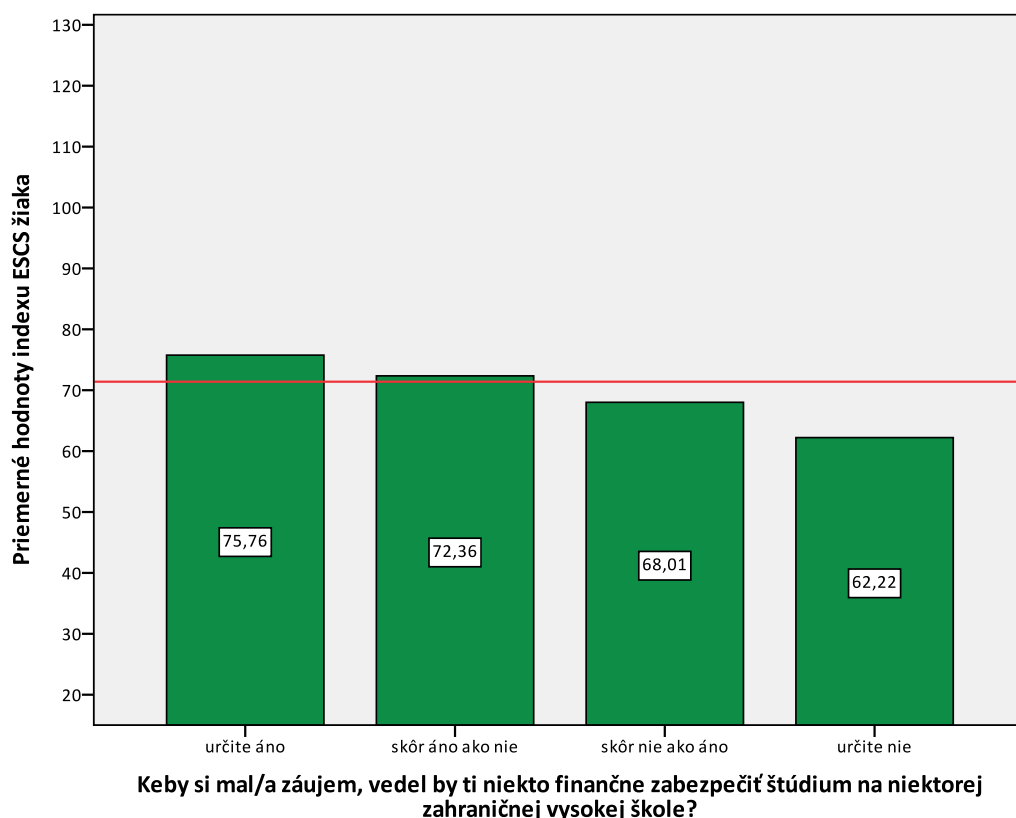
Tab.74 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa možnosti finančného zabezpečenia štúdia na niektorej zahraničnej VŠ

<i>Keby si mal/a záujem, vedel by ti niekto finančne zabezpečiť štúdium na niektorej zahraničnej VŠ?</i>	N	Priemer	Štandardná chyba priemeru
určite áno	780	75,7592	,53288
skôr áno ako nie	1037	72,3568	,44014
skôr nie ako áno	686	68,0146	,55456
určite nie	223	62,2220	,91107
Spolu	2726	71,4086	,28625

Tab.75 Porovnanie priemerného indexu ESCS podľa možnosti finančného zabezpečenia štúdia na niektorej zahraničnej VŠ s priemerným indexom ESCS experimentálnej vzorky

Priemerná hodnota indexu ESCS žiaka 71,40					
	Keby si mal/a záujem, vedel by ti niekto finančne zabezpečiť štúdium na niektorej zahraničnej VŠ?	t	Stupne voľnosti	Obojstranná signifikancia	Vecná signifikancia
1	určite áno	8,180	779	,000	,281
2	skôr áno ako nie	2,174	1036	,030	,067
3	skôr nie ako áno	-6,105	685	,000	,227
4	určite nie	-10,074	222	,000	,560

Žiaci, ktorí *jednoznačne* („určite áno“) majú možnosť finančného zabezpečenia štúdia na niektorej zahraničnej VŠ majú v porovnaní s priemernou hodnotou indexu ESCS experimentálnej vzorky priemerne vyšší index ESCS ($r=0,281$) na úrovni miernej vecnej signifikancie. Žiaci, ktorí sa vyjadrili, že nemajú možnosť finančného zabezpečenia štúdia na niektorej VŠ v zahraničí, majú na úrovni silnej vecnej signifikancie priemerne nižší index ESCS ($r=0,560$). Študentov, ktorí majú možnosť finančného zabezpečenia štúdia na niektorej VŠ v zahraničí ($N=780$) je podstatne viac ako tých, ktorí uvádzajú, že túto možnosť nemajú ($N=223$).

Graf 40 Priemerné hodnoty indexu ESCS žiaka podľa možnosti finančného zabezpečenia štúdia na niektorej zahraničnej VŠ

4 ZÁVER

Dotazník ESCS žiaka administrovaný v rámci projektovej aktivity 4.1 na stupni vzdelávania ISCED 3. Vyplnilo ho 2765 žiakov v rámci 38 škôl voveku 15 rokov v druhom ročníku strednej školy.

Z celkového počtu 2765 žiakov index ESCS nebol vypočítaný 56 žiakom kvôli nesprávnemu uvedeniu požadovaných údajov v jednotlivých položkách dotazníka vzťahujúcich sa k indexu ESCS (nesprávne uvedené zamestnanie, vzdelanie rodičov).

Cieľom nasledujúcej fázy analýzy dát je prepojenie získaných dát so študijnými výsledkami žiakov, na základe čoho možno sledovať rôzne vzťahy medzi ekonomickým, sociálnym a kultúrnym statusom žiaka a jeho vplyvom na študijné výsledky žiaka.

POUŽITÁ LITERATÚRA

PÁVKOVÁ, J. a kol.: Pedagogika voľného času. Praha : Portál, 1999. ISBN 80-7178-295-5.229 s.

PISA 2006 TECHNICKÁ SPRÁVA - ISBN 978-92-64-04808-9 - © OECD 2009

Štatistický úrad Slovenskej republiky: Medzinárodná štandardná klasifikácia zamestnaní ISCO-08 (Metodická príručka), September 2010, 26 s.

Zbierka zákonov č. 16/2001: OPATRENIE štatistického úradu Slovenskej Republiky z 30.decembra 2000, ktorým sa vyhlasuje klasifikácia zamestnaní.

Zbierka zákonov č. 16/2001: ZÁSADY PRI ZATRIEĐOVANÍ ZAMESTNANÍ PODĽA KLASIFIKÁCIE, SYSTÉM KÓDOVANIA KLASIFIKÁCIE A ZOZNAM SKRATIEK POUŽÍVANÝCH V KLASIFIKÁCII, 2001, s.220.

Codebook for student questionnaire data file:

http://pisa2009.acer.edu.au/downloads/Codebook_Stu09_Dec10.pdf)

PRÍLOHY

Príloha A Dotazník ESCS žiaka

Príloha B Inštrukcie pre administrátora k dotazníku ESCS žiaka

Príloha C..Prepojenie databázy s hodnotením v celoštátnom testovaní deviatakov T9
a s výsledkami doterajšej klasifikácie na strednej škole

Príloha D Prvotné výsledky prepojenia so študijnými výsledkami žiakov

**DOTAZNÍK
ESCS žiaka**

Kód žiaka:

Kód školy:

Milá žiačka, milý žiak!

Vyplnením tohto dotazníka nám poskytneš informácie, ktoré sú pre nás veľmi dôležité na výskumné účely, a preto ťa prosíme, aby tvoje odpovede boli skutočne pravdivé.

V tomto dotazníku ti položíme niekoľko otázok o tvojej rodine a domácnosti, v ktorej bývaš. Niektoré z nasledujúcich otázok sa týkajú tvojej mamy a otca alebo tých osôb, ktoré matku a/alebo otca nahrádzajú, napríklad opatrovateľov, nevlastných rodičov, pestúnov a podobne. Ak svoj čas tráviš s viacerými párami rodičov alebo pestúnov, odpovedaj na nasledujúce otázky vo vzťahu k tým rodičom alebo pestúnom, s ktorými tráviš najviac času.

Odpovedaj na všetky otázky dotazníka. Pozorne si ich prečítaj a vyber tú odpoveď, ktorá najviac zodpovedá skutočnosti. V dotazníku nie sú správne alebo nesprávne odpovede. Tvoje odpovede by mali vyjadrovať tvoje vlastné názory a skúsenosti.

Ak niečomu nebudeš rozumieť, alebo si nebudeš istý/-á ako odpovedať, môžeš požiadať o pomoc učiteľa.

Dotazník je anonymný, takže sa nemusíš báť, že by sa ktokoľvek dozvedel, aké boli tvoje odpovede. Tvoje odpovede považujeme za dôverné.

Trieda:

1 Kto s tebou v domácnosti býva?

(Ku každej možnosti prirad' „áno“ alebo „nie“.)

Možné odpovede:

1	2
áno	nie

- a) mama (alebo aj nevlastná mama alebo opatrovateľka)
- b) otec (alebo aj nevlastný otec alebo opatrovateľ)
- c) brat(ia) (vrátane nevlastných bratov)
- d) sestra(y) (vrátane nevlastných sestier)
- e) starý(i) rodič(ia)
- f) iní príbuzní (napr. bratranec, sesternica)
- g) iní ľudia, ktorí nie sú príbuzní

2a Aké je hlavné zamestnanie tvojej mamy?

Napríklad: učiteľka v škole, pomocníčka v kuchyni, obchodná manažérka

V prípade, že teraz nepracuje, uveď jej posledné hlavné zamestnanie.

Napiš názov zamestnania tvojej mamy.

2b Čo robí tvoja mama vo svojom hlavnom zamestnaní?

Napríklad: učí stredoškolákov, pomáha v reštaurácii kuchárovi pripravovať jedlá, vedie tím predajcov

Napiš vetu, ktorá opisuje druh práce, ktorú tvoja mama vykonáva v zamestnaní (alebo vykonávala v poslednom zamestnaní).

3 Aké najvyššie z uvedených vzdelaní dosiahla tvoja mama?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) stredná škola s maturitou
- b) stredná škola bez maturity
- c) 2. stupeň základnej školy
- d) 1. stupeň základnej školy
- e) neukončila ani 1. stupeň základnej školy

4 Dosiahla tvoja mama niektoré z nasledujúcich vzdelaní?

(Ku každej možnosti prirad' „áno“ alebo „nie“.)

Možné odpovede:

1	2
áno	nie

- a) doktorandské štúdium (PhD.)
- b) úplné vysokoškolské štúdium (magisterské, inžinierske štúdium)
- c) bakalárske štúdium
- d) nadstavbové štúdium

5 Čo robí tvoja mama v súčasnosti?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) pracuje na plný úväzok
- b) pracuje na čiastočný úväzok
- c) nepracuje, ale hľadá si prácu
- d) iné (napr. je v domácnosti; na dôchodku; na rodičovskej dovolenke; nemám mamu a zároveň mi ju nikto nenahrádza;)

6a Aké je hlavné zamestnanie tvojho otca?

Napríklad: učiteľ v škole, pomocná sila v kuchyni, manažér predaja

V prípade, že teraz nepracuje, uveď jeho posledné zamestnanie.

Napiš názov zamestnania tvojho otca

6b Čo robí tvoj otec vo svojom hlavnom zamestnaní?

Napríklad: učí stredoškolákov, pomáha v reštaurácii kuchárovi pripravovať jedlá, vedie tím predajcov

Napiš vetu, ktorá opisuje druh práce, ktorú vykonáva tvoj otec v zamestnaní (alebo vykonával v poslednom zamestnaní).

.....

7 Aké najvyššie z uvedených vzdelaní dosiahol tvoj otec?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) stredná škola s maturitou
- b) stredná škola bez maturity
- c) 2. stupeň základnej školy
- d) 1. stupeň základnej školy
- e) neukončil 1. stupeň základnej školy

8 Dosiahol tvoj otec niektoré z nasledujúcich vzdelaní?

(Ku každej možnosti prirad' „áno“ alebo „nie“.)

Možné odpovede:

1	2
áno	nie

- a) doktorandské štúdium (PhD.)
- b) úplné vysokoškolské štúdium (magisterské, inžinierske štúdium)
- c) bakalárske štúdium
- d) nadstavbové štúdium

9 Čo robí tvoj otec v súčasnosti?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) pracuje na plný úväzok
- b) pracuje na čiastočný úväzok
- c) nepracuje, ale hľadá si prácu
- d) iné (napr. je v domácnosti; na dôchodku; na rodičovskej dovolenke; nemám otca a zároveň mi ho nikto nenahrádza;)

10 Máš doma:

(Ku každej možnosti prirad' „áno“ alebo „nie“.)

Možné odpovede:

1	2
áno	nie

- a) písací stôl
- b) svoju vlastnú izbu
- c) tiché miesto na štúdium
- d) počítač, ktorý môžeš používať pri príprave do školy
- e) vzdelávací softvér (napr. cudzojazyčný vzdelávací softvér apod.)
- f) prístup na internet
- g) klasickú literatúru (napr. Kukučín, Hemingway, Shakespeare a pod.)
- h) poéziu (knihy básní)
- i) umelecké diela (napr. umelecké obrazy, sochy a iné predmety)
- j) knihy, ktoré môžeš využiť pri príprave na vyučovanie (napr. encyklopédiu)
- k) technické príručky (napr. návody)
- l) slovník
- m) umývačku riadu
- n) DVD prehrávač
- o) videokameru
- p) digitálny fotoaparát (nie ako súčasť mobilu, ale samostatný)
- q) kosačku

11 Koľko z nasledujúcich vecí máte u vás doma?

Uved' počet **funkčných** vecí, ktoré máte u vás doma v jednej domácnosti, napr. počet funkčných mobilných telefónov, televízorov a pod.

(Ku každej možnosti prirad' jedno číslo od 1 do 4.)

Možné odpovede:

1	2	3	4
0 kusov	1 kus	2 kusy	3 alebo viac kusov

- a) mobilné telefóny
- b) televízory
- c) počítače
- d) autá
- e) kúpeľne

12 Koľko kníh máte doma?

Na metrovú policu sa zvyčajne zmestí asi 40 kníh.

(Do počtu kníh, ktoré máš doma nezapočítaj noviny, časopisy, ani vlastné školské učebnice).

(Označ len jednu možnosť!)

- a) 0 - 10 kníh
- b) 11 - 25 kníh
- c) 26 - 100 kníh
- d) 101 - 200 kníh
- e) 201 - 500 kníh
- f) viac ako 500 kníh

13 Je v tvojom záujme ukončiť štúdium na strednej škole?

- a) Áno, určite chcem doštudovať na strednej škole.
- b) Po ukončení desiatich rokov povinnej školskej dochádzky chcem ukončiť štúdium a nepokračovať tak v štúdiu na žiadnej strednej škole.

14 Zvažuješ možnosť, že prestúpiš na inú strednú školu? Ak áno, uveď dôvod, prečo chceš prestúpiť!

- a) áno (uveď dôvod!)
- b) nie

15 Chcel/a by si po skončení strednej školy pokračovať v štúdiu na vysokej škole?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) určite áno
- b) skôr áno ako nie
- c) skôr nie ako áno
- d) určite nie

16 Keby si mal/a záujem, vedel by ti niekto finančne zabezpečiť štúdium na niektorej slovenskej vysokej škole?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) určite áno
- b) skôr áno ako nie
- c) skôr nie ako áno
- d) určite nie

17 Keby si mal/a záujem, vedel by ti niekto finančne zabezpečiť štúdium na niektorej škole v zahraničí?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) určite áno
- b) skôr áno ako nie
- c) skôr nie ako áno
- d) určite nie

18 Ako často sa v tomto roku venuješ nasledujúcim činnostiam vo svojom voľnom čase?

(Ku každej možnosti prirad' jedno číslo od 1 do 7.)

Možné odpovede:

1	2	3	4	5	6	7
(takmer) každý deň	asi 3-4-krát za týždeň	asi 1-2-krát za týždeň	asi 2-3-krát za mesiac	menej ako raz za mesiac	veľmi zriedkavo (1 – 2-krát za rok)	nikdy

- a) športovanie (neber do úvahy športové aktivity, ktoré vykonávaš v škole v rámci vyučovacej hodiny)
 - b) prechádzky do prírody, výlety
 - c) pozeranie televízie
 - d) počúvanie hudby
 - e) hra na hudobný nástroj
 - f) práca s počítačom (surfovanie na internete, e-mail, chat, počítačové hry, programovanie apod., okrem plnenia školských povinností vykonávaných na počítači)
 - g) čítanie kníh, časopisov (okrem čítania školských učebníc)
 - h) spanie, ležanie (v rámci odpočinku cez deň, nie nočný spánok)
 - i) zvyšovanie si svojich odborných a jazykových schopností (okrem školských povinností, domácich úloh a pod.)
 - j) návšteva krúžkov, kurzov (tanečný, spevácky, výtvarný, divadelný, jazykový a pod.)
 - k) posedenie s priateľmi v bare, čajovni apod.
 - l) návšteva kultúrnych podujatí (kino, divadlo, koncerty)
 - m) brigádovanie
 - n) iné (ak vykonávaš iné činnosti vo svojom voľnom čase, uveď aké a ako často!)
-

18aa Koľko hodín zvyčajne denne venuješ svoj voľný čas športovým aktivitám?

Neber do úvahy športové aktivity, ktoré vykonávaš v škole v rámci vyučovacej hodiny.

- a) menej ako 1 hodinu
- b) 1-2 hodiny
- c) 2-3 hodiny
- d) 3-4 hodiny
- e) 4 a viac hodín

18bb Koľko hodín zvyčajne denne pozeráš televíziu?

- a) menej ako 1 hodinu
- b) 1-2 hodiny
- c) 2-3 hodiny
- d) 3-4 hodiny
- e) 4 a viac hodín

18cc Koľko hodín zvyčajne denne tráviš svoj voľný čas pri počítači?

Napríklad surfuješ na internete, využívaš e-mailové služby, chatuješ, hráš počítačové hry a pod. Neber do úvahy plnenie školských povinností vykonávaných na počítači.

- a) menej ako 1 hodinu
- b) 1-2 hodiny
- c) 2-3 hodiny
- d) 3-4 hodiny
- e) 4 a viac hodín

18dd Koľko hodín zvyčajne denne tráviš svoj voľný čas čítaním kníh alebo časopisov?

Neber do úvahy čítanie školských učebníc.

- a) menej ako 1 hodinu
- b) 1-2 hodiny
- c) 2-3 hodiny
- d) 3-4 hodiny
- e) 4 a viac hodín

19 Ako často sa venuješ činnostiam, ktoré zahrňujú starostlivosť o domácnosť ako napr. upratovanie, vysávanie, umývanie riadu a iné činnosti podobného charakteru?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) (takmer) každý deň
- b) asi 3-4-krát za týždeň
- c) asi 1-2-krát za týždeň
- d) asi 2-3-krát za mesiac
- e) menej ako raz za mesiac
- f) veľmi zriedkavo (1-2-krát za rok)
- g) nikdy

19aa Koľko hodín denne sa venuješ činnostiam, ktoré zahrňujú starostlivosť o domácnosť ako napr. upratovanie, vysávanie, umývanie riadu a iné činnosti podobného charakteru?

- a) menej ako 1 hodinu
- b) 1-2 hodiny
- c) 2-3 hodiny
- d) 3-4 hodiny
- e) 4 a viac hodín

20 Koľko času venuješ obvyčajne denne učeniu a celkovej príprave do školy?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) viac ako 2 hodiny
- b) viac ako 1 hodinu a menej ako 2 hodiny
- c) viac ako 30 minút a menej ako 1 hodinu
- d) viac ako 10 a menej ako 30 minút
- e) menej ako 10 minút
- f) vôbec

21 Žije v súčasnosti v jednej domácnosti spolu s tebou osoba (mladší súrodenec, osoba s dlhodobým ochorením, osoba so zdravotným postihnutím a pod.), ktorá si vyžaduje tvoju zvýšenú každodennú starostlivosť?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) áno
- b) nie

22 Ako často si v priebehu posledného roka brigádoval/a za finančnú odmenu?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) každý deň
- b) takmer každý deň (asi 4-5-krát za týždeň)
- c) iba cez víkendy
- d) iba počas školských prázdnin
- e) nikdy

23 Uved' jeden hlavný dôvod, prečo brigáduješ (alebo si v priebehu posledného roka brigádoval/a) za finančnú odmenu?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) nebrigádoval/a som v priebehu posledného roka
- b) považujem to za dôležitú časť vyplnenia môjho voľného času
(napr. zvyšujem si odborné a sociálne zručnosti, baví ma to)
- c) kvôli potrebe finančných prostriedkov pre naplnenie mojich vlastných potrieb (vreckové na posedenie s kamarátmi, vyplatenie účtu za mobil a pod.)
- d) kvôli nutnej potrebe finančnej pomoci mojej rodine a blízkym
- e) iné dôvody (uved' aké).....

24 Označ, či v súčasnosti bývaš v zariadení typu detského domova?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) áno
- b) nie

25 Koľko máš súrodencov (vrátane nevlastných)?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) nemám žiadnych súrodencov
- b) jedného
- c) dvoch
- d) troch
- e) štyroch
- f) piatich
- g) viac ako piatich

26 Už si niekedy opakoval/-a ročník počas štúdia na základnej škole?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) nie, nikdy
- b) jedenkrát
- c) dvakrát
- d) trikrát
- e) štyrikrát a viac

27 Koľkokrát si počas svojho štúdia na základnej škole robil/a komisionálne skúšky aspoň z jedného predmetu kvôli zdravotným problémom?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) ani raz
- b) jedenkrát
- c) dvakrát
- d) trikrát
- e) štyrikrát a viac

28 Ako často si mal/a chrípku, angínu a ochorenia podobného charakteru v priebehu posledného roka?

*Ber do úvahy aj ochorenia bez oslobodenia od školských povinností lekárom.
(Označ len jednu možnosť!)*

- a) ani raz
- b) raz za rok
- c) raz za polroka
- d) raz za štvrtrok
- e) raz za mesiac
- f) viackrát ako raz za mesiac

29 Ako často si mal/a zdravotné problémy kvôli svojmu ochoreniu dlhodobého charakteru v priebehu posledného roka?

*Ber do úvahy všetky druhy ochorení, okrem chrípkových ochorení.
Ber do úvahy aj ochorenia bez oslobodenia od školských povinností lekárom.
(Označ len jednu možnosť!)*

- a) ani raz
- b) raz za rok
- c) raz za polroka
- d) raz za štvrtrok
- e) raz za mesiac
- f) viackrát ako raz za mesiac

30 Užívaš alebo si v priebehu posledného roka užíval/a lieky (netýka sa to užívania vitamínov a výživových doplnkov)?

(Označ len jednu možnosť!)

- a) áno, každý deň
- b) áno, takmer každý deň
- c) iba sezónne (počas niektorých ročných období)
- d) takmer nie, iba zriedkakedy
- e) nie

Ďakujeme Ti za vyplnenie dotazníka!

NÁRODNÝ ÚSTAV CERTIFIKOVANÝCH MERANÍ VZDELÁVANIA
PLUHOVÁ 8, 831 03 BRATISLAVA 3

Inštrukcie pre administrátora k dotazníku ESCS žiaka

ESCS - ekonomický, sociálny a kultúrny status žiaka

Vážení spolupracovníci!

Máte pred sebou dotazník ESCS žiaka. Na všetkých školách je nutné dodržať jednotný spôsob administrácie dotazníkov - dodržiavať text inštrukcie a zabezpečiť nezávislosť odpovedí, a preto je potrebné riadiť sa podľa nižšie uvedených informácií.

Je veľmi dôležité, aby ste sa pred administráciou dôkladne oboznámili s dotazníkom ESCS a pozorne si preštudovali inštrukcie. K elektronickej forme dotazníka majú prístup iba žiaci na základe zadania prideleného elektronického kódu, preto Vám dotazník ESCS zasielame v prílohe pre potreby oboznámenia sa s jeho otázkami.

V rámci projektovej aktivity sledujeme široký komplex faktorov pôsobiacich na kvalitu vzdelávania žiakov, a preto kladieme dôraz na administráciu „dotazníka ESCS“ najmä **u prioritných žiakov**. Za prioritných žiakov považujeme tých, u ktorých boli uskutočnené predchádzajúce vstupné merania (testy) v období november - december 2010. V prípade, ak žiak absolvoval všetky vstupné testy a neabsolvoval „dotazník ESCS“, administrátor zabezpečí, aby tento žiak, ktorý nebol v čase administrácie dotazníka **prítomný v škole a zároveň patrí do skupiny prioritných žiakov, vyplnil dotazník ESCS v inom termíne**. O dodatočnej administrácii neprítomných žiakov nás informujte.

I. Organizačné pokyny

Do triedy je vhodné prísť asi 5-10 minút pred začiatkom vyučovacej hodiny. Administráciu elektronického dotazníka je potrebné zabezpečiť tak, aby v triede bolo **cca 15 žiakov**. Je to v záujme udržania pokojných a štandardných podmienok výskumu. Napríklad, pokiaľ máte triedu s počtom žiakov 32, rozdelíte ich do 2 skupín po 16 žiakov, prípadné odchýlky s nami konzultujte.

Termín ukončenia administrácie: do 27. mája 2011

V prípade problémov s dodržaním uvedeného termínu nás prosím kontaktujte.

Žiaci sa musia pokojne usadiť, odložiť nepotrebné veci do tašiek, aby ich počas testovania nič zbytočne nerozptyľovalo. Pri skupinovej administrácii je potrebné zabezpečiť kľudové podmienky vzhľadom na časovo nerovnaké dokončovanie vyplňovania dotazníka. Administrácia dotazníka ESCS žiaka nie je viazaná na presný časový interval. V priemere treba počítať s časom 45 minút vrátane inštrukcií.

Pre výskumné účely je dôležité zabezpečiť, aby žiaci **odpovedali na všetky otázky dotazníka**. Systém je nastavený tak, že pokiaľ žiak zabudne vyplniť čo i len jednu otázku dotazníka, systém ho nepustí odpovedať na ďalšie otázky, pokiaľ vynechanú otázku nevyplní.

Podkladom pre vyplatenie finálnej odmeny za vykonanú administráciu „dotazníka ESCS“ je **predloženie vyplneného pracovného výkazu**.

K dátumu administrácie dotazníka ESCS si do popisu činností v pracovnom výkaze uvádzajte okrem iného aj nasledovné údaje:

- 📅 **hodina administrácie** (napr. od 9:00-9:45)
- 📅 **trieda a číslo skupiny** administrovaných žiakov (napr. trieda: 1.C, 2.skupina)
- 📅 **počet žiakov** v administrovanej skupine
- 📅 **organizačná príprava administrácie** (prečítanie inštrukcie a preštudovanie dotazníka 50 minút + 10 minút príprava štítkov s elektronickými kódmi za každú skupinu (napr. ak ste administrovali v 1. skupine, vykaže si 50 minút, ak v 4. triedach. Do výkazu uvádzajte iba organizačné príprava administrácie + počet minút.

II. Informácie o elektronickej administrácii dotazníka ESCS

Elektronické administrovanie dotazníkov bude prebiehať cez internetovú stránku <http://dataportal.nucem.sk/>. Je dôležité, aby každý žiak zadal do internetového prehliadača internetovú stránku bez www, takto: **dataportal.nucem.sk**

Takýmto spôsobom sa žiak dostane na dataportal NÚCEM, kde v pravom hornom rohu klikne na „**Aktivita 4.1**“. Na sprístupnenie elektronickeho dotazníka je potrebné zadať správny kód školy a kód žiaka. V rámci škôl zapojených do projektovej aktivity má každý žiak pridelený elektronický kód žiaka (zaslaný poštou z dôvodu ochrany osobných údajov).

Elektronický 8-miestny kód žiaka prispieva k zabezpečeniu anonymity zozbieraných údajov.

Poštou boli administrátorom zaslané dňa 6. mája 2011 uvedené materiály:

a) „Zoznam žiakov s pridelenými elektronickými kódmi k dotazníku ESCS žiaka“

Na konci tohto zoznamu sa nachádza aj „**kód administrátora**“, na základe ktorého si administrátor overí, ktorý žiak začal vyplňať dotazník, ale jeho vyplnenie nedokončil. Podrobnejšie informácie o povinnosti administrátora skontrolovať vyplnenie dotazníkov v administrovanej skupine žiakov sú uvedené v inštrukciách na 7. strane.

b) „Elektronické kódy žiakov“

Elektronické kódy sú graficky zväčšené, je potrebné ich nastrihať na pásiky a pri administrácii ich rozdať každému žiakovi podľa mena a priezviska žiaka. (Štítok obsahuje poradové číslo, kód školy, meno a priezvisko žiaka, triedu a elektronický kód). Každý administrátor si tieto štítky zoskupí podľa tried, aby ich mal pred administráciou kompletne pripravené k použitiu. Po administrácii všetky použité štítky s elektronickými kódmi pozbierajte, a nakoniec ich pred očami žiakov roztrhajte na viaceré kúsky.

V prípade problémov s elektronickým prihlásením žiaka administrátor skontroluje **správnosť elektronického kódu žiaka** podľa zoznamu žiakov, t.j. či sa *kód žiaka na štítku* zhoduje s *kódom žiaka, ktorý je „v zozname žiakov s pridelenými elektronickými kódmi“*.

Zoznam žiakov je doplnený **o 5 náhradných kódov** pre prípad potreby, keby sa vyskytol **nový žiak**, ktorý ešte nie je v našej databáze údajov, čo znamená, že žiak sa nezúčastnil na administrácii žiadnych predchádzajúcich testov či dotazníkov. V tomto prípade je potrebné doplniť do zoznamu žiakov meno a priezvisko nového žiaka, ktorý predtým nebol uvedený v našom zozname. Preto ak administrátor použije náhradný kód žiaka č. 1 - 5, má povinnosť oznámiť nám tieto údaje e-mailom v podobe:

☞ **kód školy**

☞ **náhradný kód č. 1**

(je potrebné uviesť číslo použitého náhradného/ých kódu/kódov). Kód žiaka neuvádzajte do e-mailovej správy z dôvodu ochrany osobných údajov. Postačujúce je uviesť číslo použitého náhradného/ých kódu/kódov).

☞ **meno a priezvisko žiaka**

☞ **trieda**

V prípade, ak by sa vyskytol problém u niektorého zo žiakov, ktorí sa nachádzajú v zozname žiakov s pridelenými kódmi (napr. keby sa žiak nevedel z určitého neidentifikovateľného dôvodu prihlásiť pod kódom, ktorý mu bol pridelený), administrátor mu prideli náhradný kód. V tomto prípade je taktiež potrebné oznámiť použitie náhradného kódu s požadovanými údajmi v podobe, ktorú sme uviedli vyššie. Dôležité je pripísať informáciu, že nejde o nového žiaka, ale o žiaka, ktorý mal pridelený náhradný kód **z dôvodu výskytu problémov s prihlásením žiaka**.

III. Postup pri administrácii dotazníka ESCS

1. Administrátor **oboznámi žiakov s dotazníkom ESCS**.

Text písaný ďalej kurzívou hovoríme žiakom:

Dotazník obsahuje niekoľko otázok o vašej rodine a domácnosti. Niektoré z nasledujúcich otázok sa týkajú vašich rodičov alebo tých osôb, ktoré vašich rodičov nahrádzajú, napríklad opatrovateľov, nevlastných rodičov, pestúnov a podobne. Ak svoj čas trávite s viacerými párami rodičov alebo pestúnov, odpovedajte na nasledujúce otázky vo vzťahu k tým rodičom alebo pestúnom, s ktorými trávite najviac času.

Získané údaje využijeme výlučne navýskumné účely, a preto vás prosíme, aby vaše odpovede boli skutočne pravdivé. Pozorne si prečítajte otázky a vyberte tú odpoveď, ktorá najviac zodpovedá skutočnosti. V dotazníku nie sú správne alebo nesprávne odpovede. Dotazník je anonymný, takže sa nemusíte báť, že by sa ktokoľvek dozvedel, aké boli vaše odpovede.

Odpovedajte na všetky otázky dotazníka. Elektronický systém je nastavený tak, že pokiaľ zabudnete vyplniť čo i len jednu otázku dotazníka, systém vás nepustí odpovedať na ďalšie otázky, pokiaľ vynechanú otázku nevyplníte. S dotazníkom budete hotoví, keď ste vyplnili poslednú otázku dotazníku, t.j. 30-tu otázku v poradí. Ak skončíte skôr ako vaši spolužiaci, nerušte ich a v tichosti, prosím, počkajte, kým s prácou skončia i oni.

Ak niečomu nebudete rozumieť, alebo si nebudete istí ako odpovedať, požiadajte ma o pomoc.

2. Žiakom je potrebné vysvetliť **spôsob odpovedania na otázky** dotazníka.

Odpovede budú žiaci zaznamenávať elektronicky. Administrátor vysvetlí žiakom, že niektoré možnosti odpovedí na otázky sú len typu „áno“ - „nie“. Dotazník však obsahuje aj otázky, na

ktoré možno odpovedať na základe viacstupňových škál, a taktiež obsahuje otvorené otázky, kde žiaci píšú priamo do predznačeného odpovedového poľa svoje názory a odpovede.

3. Odporúčame Vám, aby ste poskytli žiakom možnosť klásť otázky.

Ak niečomu nebudete rozumieť, alebo si nebudete istí ako odpovedať, požiadajte ma o pomoc. o

Žiaci môžu mať problém pri pochopení niektorých položiek dotazníka, preto môžu klásť otázky najmä pri uvedených, tzv. problematických položkách:

 /otázka č. 2a, 2b, 6a, 6b/

v prípade, že niektorý z rodičov žiaka nepracuje, žiak uvádza názov posledného hlavného zamestnania rodiča.

 /otázka č. 4,8/

pokiaľ má niektorý z rodičov žiaka ukončený malý doktorát (PhDr.), upozorníme žiaka, aby označil možnosť: a) doktorandské štúdium
Doktorandské štúdium bude zahrňovať PhD. aj PhDr., teda oba doktoráty.

 /otázka č. 18, 19/

V prípade potreby administrátor objasní žiakom pojem „voľný čas“, ktorý predstavuje čas trávený mimo školského prostredia. Voľný čas bežne zahrňuje odpočinok, zábavu, záujmové činnosti, dobrovoľné vzdelávanie (keď je žiakovým osobným záujmom) apod. Medzi voľnočasové aktivity nepatria činnosti ako učenie či robenie domácich úloh. Taktiež sem nemožno zaradiť napr. základnú starostlivosť o zovňajšok a osobné veci, povinnosti spojené s prepravou rodiny, domácnosti, a ďalšie uložené vzdelávanie a časové straty. Súčasťou voľného času nie sú ani činnosti zabezpečujúce biologickú existenciu človeka (J. Pávková a kol., 1999).

Prípadné nejasnosti Vám pri dotazníku ESCS žiaka odporúčame veľmi stručne a vždy rovnako vysvetliť (v každej triede rovnakým spôsobom, aby sa zabezpečila čo najväčšia objektivita merania). V prípade otázok však žiakov nenavádzajte na konkrétnu odpoveď ani priamo, ani nepriamo, žiak by v žiadnom prípade nemal na základe odpovede administrátora cítiť, ktorá odpoveď sa mu zdá „lepšia“ alebo „horšia“.

4. Administrátor rozdá pridelené elektronické kódy každému žiakovi v skupine.

5. Žiaci vyplnia identifikačné údaje:

„Kód školy“ a „kód žiaka“ (elektronický kód) - tieto údaje vyplnia na základe rozdaných štítkov s elektronickými kódmi

6. Po zadaní „kódu školy“ a „kódu žiaka“ si žiaci pozorne prečítajú inštrukcie k dotazníku. Je vhodné očným kontaktom kontrolovať čítanie, či každý skončil čítanie inštrukcie, a potom sa žiakov spýtať, či každý porozumel úlohe a spôsobu odpovedania na otázky. V prípade potreby zopakovať inštrukciu.

7. Po prečítaní inštrukcií žiaci kliknú na ikonu „vyplniť dotazník“.

8. Do políčka „trieda“ vpíšu 1.A, ...1.D, Kvinta A, ...Kvinta C a následne **začnú vyplňať otázky dotazníka**. Dotazník je rozdelený na viac strán. Po vyplnení otázok nachádzajúcich sa na jednej strane žiak klikne na ikonu „dalej“. Takto bude postupovať pri vyplňaní otázok, až sa dostane k poslednej, 30-tej otázke dotazníka.

9. Kontrola vyplnenia dotazníkov u administrovanej skupiny žiakov

Po ukončení administrácie administrátor na svojom účte skontroluje, či všetci žiaci naozaj dokončili vyplňanie dotazníka. Kontrolu vykoná takýmto spôsobom:

Administrátor zadá do kolonky „kód školy“ – administrator, a do kolonky „kód žiaka“ zapíše pridelený elektronický kód administrátora, ktorý sa nachádza na konci „zoznamu žiakov s pridelenými elektronickými kódmi k dotazníku ESCS“.

Po prihlásení sa zobrazí zoznam kódov škôl. Administrátor klikne na „kód školy“, v ktorej administruje, kde sa mu objaví:

a) Počet žiakov, ktorí ešte nedokončili dotazník ESCS

Napr. sa zobrazí číslo 3, čo znamená, že ešte traja žiaci vyplňajú dotazník. Je vhodné, aby aj administrátor mal jeden voľný počítač, ktorý by slúžil na kontrolu žiakov. Na základe tohto údaja si vie administrátor odsledovať, že v skupine, ktorá má napr. 15 žiakov, sa na začiatku administrácie musí objaviť číslo 15 (pokiaľ naozaj všetci vyplňajú dotazník). Toto číslo sa bude znižovať podľa toho, koľko žiakov ukončilo vyplňanie dotazníka.

b) Zoznam žiakov, ktorí nedokončili dotazník ESCS

Zobrazia sa kódy žiakov, ktorí začali vyplňať dotazník ESCS a nedokončili ho. Systém týchto žiakov zaznamená. Na základe kódov žiakov vie administrátor identifikovať meno a priezvisko žiaka, a to na základe „zoznamu žiakov s pridelenými elektronickými kódmi“. V tomto prípade administrátor týchto žiakov vyzve k vyplneniu dotazníka. Je vhodné upozorniť žiakov, že administrátor má možnosť sledovať, ktorý žiak opustil stránku dataportal.nucem.sk a nedokončil tak dotazník. Zoznam žiakov, ktorí začali vyplňať dotazník a jeho vyplnenie nedokončili môže byť iba z dôvodu, že žiak odišiel zo stránky a zaoberal sa niečím iným, čo by sme nemali pripustiť.

10. Po ukončení administrácie pozbierajte štítky s elektronickými kódmi a roztrhajte ich pred očami žiakov.

11. Po kontrole vyplnenia dotazníkov u administrovanej skupiny žiakov poďakujeme za spoluprácu;

Pracovníci Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania a ja vám d'akujeme za spoluprácu!

Príloha C..Prepojenie databázy s hodnotením v celoštátnom testovaní deviatakov T9

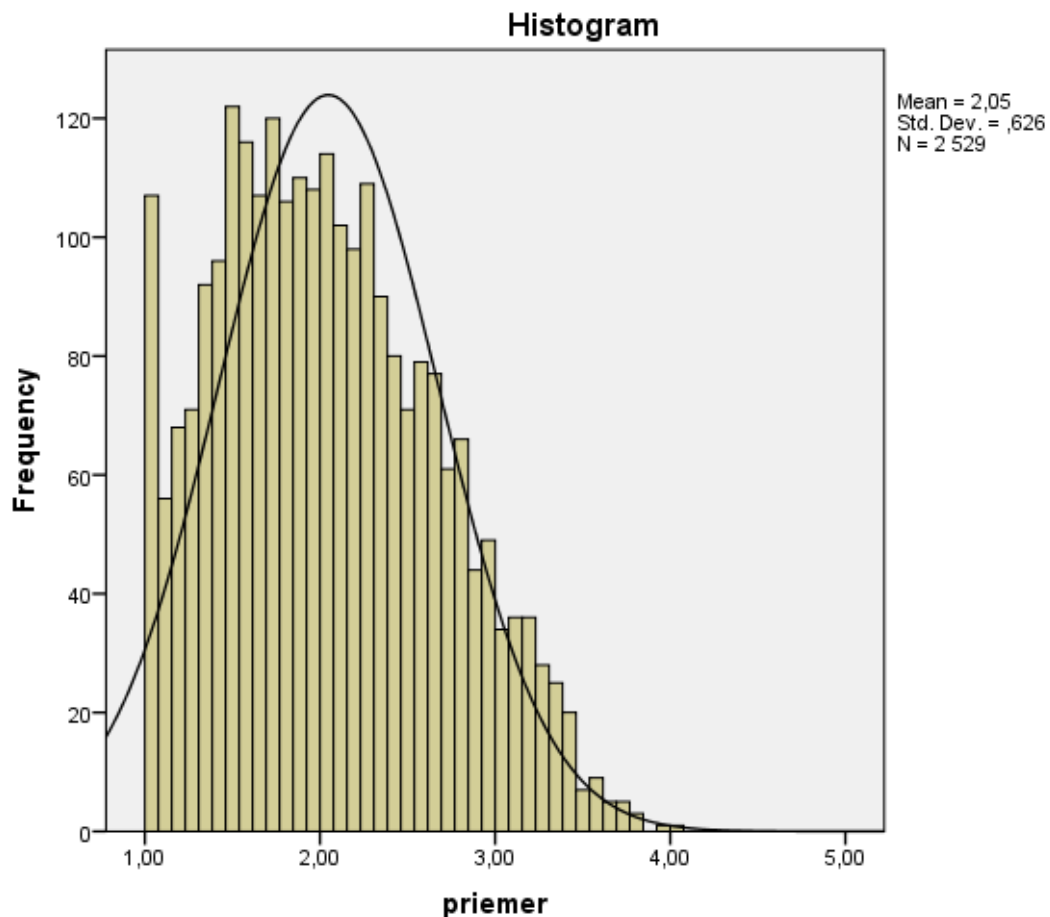
a s výsledkami doterajšej klasifikácie na strednej škole

Údaje za 1.polrok v 1.ročníku 2770

Údaje za 2.polrok v 1.ročníku 2761

Údaje za 1.polrok v 2.ročníku 2735

Počet platných údajov po prepojení databáz: **2 529**

		priemer_1.ročník/ 1.polrok	priemer1.ročník/ 2.polrok	priemer2.ročník/ 1.polrok	priemer priemerov
Index ESCS (sociálneho, ekonomického a kultúrneho statusu) žiaka	Pearson Correlation	-,179**	-,159**	-,162**	-,164**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000
	N	2323	2343	2227	2184

Po spojení merania T9 a zberu klasifikácie (N=2529) s databázou ESCS (N=2765) sa ukázalo, že 478 žiakov, ktorých školskú klasifikáciu sme evidovali, 478 neabsolvovalo dotazník ESCS a v ESCS je 56 žiakov s neplatným výpočtom indexu.

Konečný počet plnohodnotných dát pre túto analýzu je **2077**.

Príloha D Prvotné výsledky prepojenia so študijnými výsledkami žiakov

		CULTPOS (kultúrne vybavenie domácnosti)	HEDRES (domáce vzdelávacie prostriedky)	HISCED_najvyššie vzdelanie rodičov	HOMEPOS_vybavenie domácnosti	HISEI_najvyššie zamestnanie rodičov	PARED_najvyššie vzdelanie rodičov prepočítané na roky štúdia	Index ESCS (sociálneho ekonomického a kultúrneho statusu) žiaka
WELTH (bohatstvo domácnost)	Pearson Correlation	,129**	,252**	,195**	,856**	,180**	,176**	,342**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
	N	2073	2073	2061	2073	2049	2061	2037
CULTPOS (kultúrne vybavenie domácnost)	Pearson Correlation	1	,386**	,170**	,520**	,171**	,161**	,269**
	Sig. (2-tailed)		,000	,000	,000	,000	,000	,000
	N	2073	2073	2061	2073	2049	2061	2037
HEDRES (domáce vzdelávacie prostriedky)	Pearson Correlation		1	,095**	,575**	,151**	,083**	,253**
	Sig. (2-tailed)			,000	,000	,000	,000	,000
	N		2073	2061	2073	2049	2061	2037
HISCED najvyššie vzdelanie rodičov	Pearson Correlation			1	,255**	,560**	,959**	,640**
	Sig. (2-tailed)				,000	,000	,000	,000
	N			2061	2061	2037	2061	2037
HOMEPOS vybavenie domácnost)	Pearson Correlation				1	,260**	,233**	,446**
	Sig. (2-tailed)					,000	,000	,000
	N				2073	2049	2061	2037
HISEI najvyššie zamestnanie rodičov	Pearson Correlation					1	,558**	,976**
	Sig. (2-tailed)						,000	,000
	N					2049	2037	2037
PARED najvyššie vzdelanie rodičov prepočítané na roky štúdia	Pearson Correlation						1	,638**
	Sig. (2-tailed)							,000
	N						2061	2037

		Známka z matematiky na ZŠ	Úspešnosť v T9 z matematiky	Známka zo SJL na ZŠ	Úspešnosť v T9 zo SJL	Známka zo MJL na ZŠ	Úspešnosť v T9 zo MJL	Známka zo SJSL na ZŠ	Úspešnosť v T9 zo SJSL
Známka z matematiky na ZŠ	Pearson Correlation	1	-,618**	-,774**	-,528**	-,729**	-,286	-,697**	-,342*
	Sig. (2-tailed)		,000	,000	,000	,000	,063	,000	,025
	N	2074	2074	2030	2031	43	43	43	43
Úspešnosť v T9 z matematiky	Pearson Correlation		1	-,540**	-,626**	-,455**	-,468**	-,446**	-,492**
	Sig. (2-tailed)			,000	,000	,002	,002	,003	,001
	N		2077	2030	2034	43	43	43	43
Známka zo SJL na ZŠ	Pearson Correlation			1	-,532**	. ^a	. ^a	. ^a	. ^a
	Sig. (2-tailed)				,000	.	.	.	.
	N			2030	2030	0	0	0	0
Úspešnosť v T9 zo SJL	Pearson Correlation				1	. ^a	. ^a	. ^a	. ^a
	Sig. (2-tailed)					.	.	.	.
	N				2034	0	0	0	0
Známka zo MJL na ZŠ	Pearson Correlation					1	-,284	-,698**	-,410**
	Sig. (2-tailed)						,065	,000	,006
	N					43	43	43	43
Úspešnosť v T9 zo MJL	Pearson Correlation						1	-,310*	-,474**
	Sig. (2-tailed)							,043	,001
	N						43	43	43
Známka zo SJSL na ZŠ	Pearson Correlation							1	-,330*
	Sig. (2-tailed)								,030
	N							43	43

		SJL 1.ročník/ 1.polrok	MAT 1.ročník/ 1.polrok	Priemer 1.ročník/ 1.polrok	SJL 1.ročník/ 2.polrok	MAT 1.ročník/ 2.polrok	Priemer 1.ročník/ 2.polrok	SJL 2.ročník/ 1.polrok	MAT 2.ročník/ 1.polrok	Priemer 2.ročník/ 1.polrok
Známka z Pearson matematiky na ZŠ	Correlation	,598**	,582**	,671**	,580**	,552**	,653**	,572**	,521**	,619**
	Sig. (2- tailed)	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
	N	1977	1958	1979	1985	1965	1986	1927	1917	1900
Úspešnosť v T9 z Pearson matematiky	Correlation	-,452**	-,454**	-,504**	-,447**	-,438**	-,484**	-,430**	-,405**	-,445**
	Sig. (2- tailed)	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
	N	1980	1961	1982	1988	1968	1989	1930	1920	1903
Známka zo Pearson SJL na ZŠ	Correlation	,634**	,515**	,665**	,611**	,483**	,645**	,608**	,437**	,615**
	Sig. (2- tailed)	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
	N	1935	1916	1937	1943	1923	1944	1888	1878	1861
Úspešnosť v T9 zo SJL Pearson Correlation		-,444**	-,368**	-,461**	-,428**	-,342**	-,439**	-,418**	-,315**	-,417**
	Sig. (2- tailed)	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
	N	1939	1920	1941	1947	1927	1948	1891	1881	1864
Známka zo Pearson MJL na ZŠ	Correlation	,549**	,165	,481**	,552**	,278	,535**	,453**	,428**	,476**
	Sig. (2- tailed)	,000	,303	,001	,000	,079	,000	,004	,007	,002
	N	41	41	41	41	41	41	39	39	39
Úspešnosť v T9 z MJL Pearson Correlation		-,239	-,305	-,338*	-,283	-,267	-,338*	-,356*	-,146	-,394*
	Sig. (2- tailed)	,133	,052	,031	,073	,092	,031	,026	,376	,013
	N	41	41	41	41	41	41	39	39	39
Známka zo Pearson SJSJL na ZŠ	Correlation	,476**	-,011	,461**	,518**	,264	,525**	,469**	,382*	,526**
	Sig. (2- tailed)	,002	,947	,002	,001	,096	,000	,003	,016	,001
	N	41	41	41	41	41	41	39	39	39
Úspešnosť v T9 zo SJSJL Pearson Correlation		-,099	-,070	-,412**	-,381*	-,147	-,461**	-,298	-,181	-,463**
	Sig. (2- tailed)	,539	,665	,007	,014	,359	,002	,065	,270	,003
	N	41	41	41	41	41	41	39	39	39

SJL_1.ročník/ 1.polrok	Pearson Correlation	SJL 1.ročník/ 1.polrok 1	MAT 1.ročník/ 1.polrok ,533**	Priemer 1.ročník/ 1.polrok ,770**	SJL 1.ročník/ 2.polrok ,770**	MAT 1.ročník/ 2.polrok ,500**	Priemer 1.ročník/ 2.polrok ,712**	SJL 2.ročník/ 1.polrok ,697**	MAT 2.ročník/ 1.polrok ,460**	Priemer 2.ročník/ 1.polrok ,656**	
	Sig. (2- tailed)		,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	
	N		1980	1961	1980	1971	1953	1971	1915	1906	1888
MAT_1.ročník 1.polrok	Pearson Correlation		1	,751**	,545**	,771**	,699**	,534**	,691**	,658**	
	Sig. (2- tailed)			,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
	N			1961	1961	1952	1952	1952	1902	1901	1875
priemer_1.roč ník/1.polrok	Pearson Correlation			1	,733**	,698**	,910**	,723**	,666**	,844**	
	Sig. (2- tailed)				,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
	N				1982	1972	1953	1973	1916	1906	1889
SJL_1.ročník/ 2.polrok	Pearson Correlation			1	,575**	,804**	,731**	,527**	,714**		
	Sig. (2- tailed)				,000	,000	,000	,000	,000	,000	
	N				1988	1968	1988	1922	1912	1895	
MAT_1.ročník 2.polrok	Pearson Correlation				1	,766**	,544**	,746**	,683**		
	Sig. (2- tailed)					,000	,000	,000	,000	,000	
	N					1968	1968	1907	1906	1881	
priemer1.roč ník/2.polrok	Pearson Correlation					1	,736**	,695**	,872**		
	Sig. (2- tailed)						,000	,000	,000	,000	
	N						1989	1922	1912	1895	
SJL_2.ročník/ 1.polrok	Pearson Correlation						1	,558**	,785**		
	Sig. (2- tailed)							,000	,000		
	N							1930	1919	1901	
MAT_2.ročník 1.polrok	Pearson Correlation							1	,751**		
	Sig. (2- tailed)								,000		
	N								1920	1893	

		Známka z MAT na ZŠ	Úspešnosť v T9 z MAT	Známka zo SJL na ZŠ	Úspešnosť v T9 zo SJL	Známka zo MJL na ZŠ	Úspešnosť v T9 zo MJL	Známka zo SJSL na ZŠ	Úspešnosť v T9 zo SJSL
WELTH (bohatstvo domácnosti)	Pearson Correlation	,021	,027	,045*	-,011	,029	-,088	,272	-,130
	Sig. (2-tailed)	,344	,214	,043	,631	,854	,576	,078	,404
	N	2070	2073	2026	2030	43	43	43	43
CULTPOS (kultúrne vybavenie domácnosti)	Pearson Correlation	-,120**	,105**	-,159**	,153**	-,298	,277	-,271	,156
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,052	,072	,079	,317
	N	2070	2073	2026	2030	43	43	43	43
HEDRES (domáce vzdelávacie prostriedky)	Pearson Correlation	-,086**	,084**	-,089**	,101**	-,006	-,143	-,019	-,165
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,970	,359	,902	,290
	N	2070	2073	2026	2030	43	43	43	43
HISCED_najvyššie vzdelanie rodičov	Pearson Correlation	-,199**	,207**	-,197**	,186**	-,126	-,023	-,185	,150
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,419	,881	,235	,336
	N	2058	2061	2014	2018	43	43	43	43
HOMEPOS_vybavenie domácnosti	Pearson Correlation	-,079**	,102**	-,076**	,103**	-,100	,002	,111	-,073
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,001	,000	,525	,991	,479	,641
	N	2070	2073	2026	2030	43	43	43	43
HISEI_najvyššie zamestnanie rodičov	Pearson Correlation	-,169**	,191**	-,185**	,162**	-,075	-,260	-,098	-,106
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,639	,096	,537	,505
	N	2046	2049	2003	2007	42	42	42	42
PARED_najvyššie vzdelanie rodičov prepočítané na roky štúdia	Pearson Correlation	-,197**	,201**	-,200**	,180**	-,061	-,034	-,169	,117
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,698	,827	,278	,456
	N	2058	2061	2014	2018	43	43	43	43
Index ESCS (sociálneho, ekonomického a kultúrneho statusu) žiaka	Pearson Correlation	-,185**	,207**	-,196**	,180**	-,136	-,209	-,106	-,074
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,392	,184	,506	,642
	N	2034	2037	1991	1995	42	42	42	42

		SJL 1.ročník/ 1.polrok	MAT 1.ročník/ 1.polrok	Priemer 1.ročník/1.polrok	SJL 1.ročník/ 2.polrok	MAT 1.ročník/ 2.polrok	Priemer 1.ročník/2.polrok	SJL 2.ročník/ 1.polrok	MAT 2.ročník/ 1.polrok	Priemer 2.ročník/1.polrok
WELTH (bohatstvo domácnosti)	Pearson Correlation	,045*	,040	,056*	,057*	,038	,055*	,076**	,033	,059*
	Sig. (2- tailed)	,044	,079	,012	,011	,089	,014	,001	,151	,011
	N	1976	1957	1978	1984	1964	1985	1926	1916	1899
CULTPOS (kultúrne vybavenie domácnosti)	Pearson Correlation	-,155**	-,037	-,107**	-,135**	-,026	-,092**	-,141**	-,014	-,082**
	Sig. (2- tailed)	,000	,100	,000	,000	,247	,000	,000	,550	,000
	N	1976	1957	1978	1984	1964	1985	1926	1916	1899
HEDRES (domáce vzdelávacie prostriedky)	Pearson Correlation	-,067**	-,007	-,063**	-,048*	,009	-,049*	-,055*	,002	-,045*
	Sig. (2- tailed)	,003	,764	,005	,033	,701	,029	,015	,929	,050
	N	1976	1957	1978	1984	1964	1985	1926	1916	1899
HISCED najvyššie vzdelanie rodičov	Pearson Correlation	-,195**	-,128**	-,181**	-,181**	-,107**	-,162**	-,142**	-,103*	-,147**
	Sig. (2- tailed)	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
	N	1966	1948	1968	1974	1955	1975	1917	1907	1890
HOMEPOS_ vybavenie domácnosti	Pearson Correlation	-,066**	-,002	-,032	-,043	,007	-,024	-,030	,008	-,015
	Sig. (2- tailed)	,003	,933	,150	,056	,745	,277	,181	,733	,512
	N	1976	1957	1978	1984	1964	1985	1926	1916	1899
HISEI najvyššie zamestnanie rodičov	Pearson Correlation	-,159**	-,068**	-,143**	-,131**	-,055*	-,115**	-,122**	-,049	-,118**
	Sig. (2- tailed)	,000	,003	,000	,000	,015	,000	,000	,032	,000
	N	1952	1933	1954	1960	1940	1961	1902	1892	1875
PARED najvyššie vzdelanie rodičov prepočítané na roky štúdia	Pearson Correlation	-,189**	-,131**	-,185**	-,180**	-,111**	-,169**	-,137**	-,108*	-,149**
	Sig. (2- tailed)	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000
	N	1966	1948	1968	1974	1955	1975	1917	1907	1890
Index ESCS (sociálneho, ekonomické ho a kultúrneho statusu) žiaka	Pearson Correlation	-,170**	-,073**	-,149**	-,138**	-,056*	-,121**	-,125**	-,052	-,120**
	Sig. (2- tailed)	,000	,001	,000	,000	,014	,000	,000	,024	,000
	N	1942	1924	1944	1950	1931	1951	1893	1883	1866

Doplňujúce vysvetlenie skratiek:

vyučovacie predmety

SJL – Slovenský jazyk a literatúra

MAT – Matematika

SJSL – Slovenský jazyk a slovenská literatúra (vyučuje sa na školách s vyučovacím jazykom maďarským)

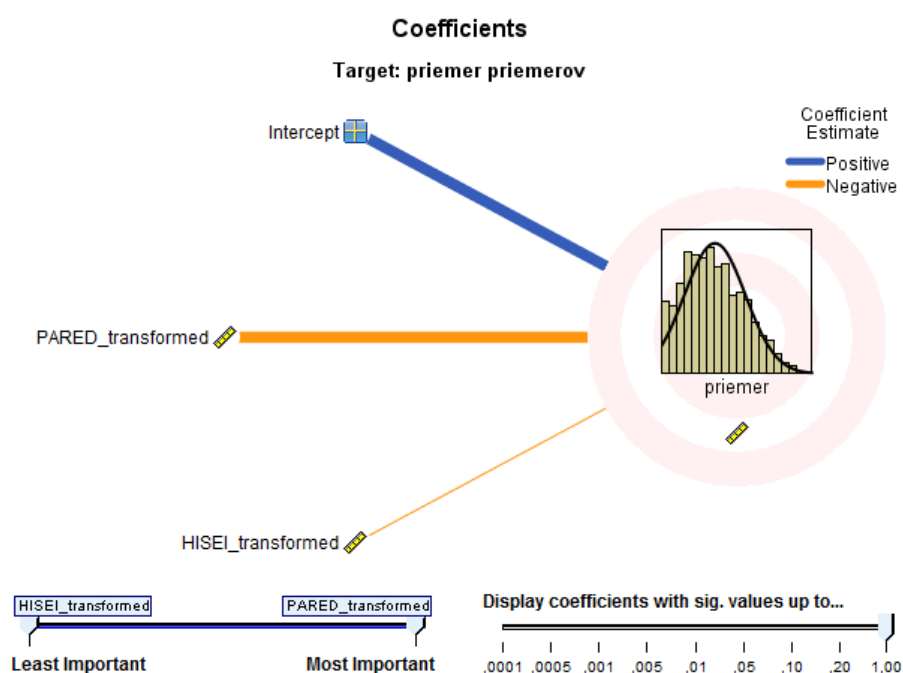
MJL – Maďarský jazyk a literatúra

Známka... – klasifikácia žiaka na polročnom vysvedčení v 9.ročníku ZŠ

T9 – Celoštátne testovanie deviatakov

Priemer... – priemer všetkých známok na vysvedčení

Priemer priemerov – priemer troch premenných: priemer známok na vysvedčení za 1.,2.,a 3.polrok na SŠ

PARED je „negatívny“, keďže ide o nepriamu úmernosť.

Estimated Means

Target: priemer priemerov

Estimated means charts for the top ten significant effects ($p < .05$) are displayed.

